

ROMÂNIA EROICĂ

Revista Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria" • Anul XXV • Nr. 1 (65) - 2022

8

***PROTESTUL
A.N.C.E.R.M.
față de batjocorirea
Monumentului LEUL***

10

Întoarcerea la Eminescu

39

Augustin Roșca, un om la Răsărit

49

Femeile în război

52

Incredibil! Mormântul generalului Ioan Dragalina, din Cimitirul Bellu Militar, are o altă adresă în Lista Monumentelor Istorice!?

Apelul Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”

Biroul Executiv Central mulțumește tuturor persoanelor care doresc să sprijine financiar activitățile de cinstire a memoriei eroilor noștri.

Susținerea financiară constă în depunerea a cel puțin 100 de lei la sediul asociației noastre (Bulevardul Ion Mihalache nr. 124-126, Sector 1, București, Cod poștal: 011203), pe bază de chitanțier sau mandat poștal) sau în Contul Asociației Naționale Cultul Eroilor “Regina Maria”:

RO45RNCB0082004534620001, BCR, Sucursala UNIREA, București

Toți cei care vor răspunde apelului nostru vor primi câte un exemplar gratuit din fiecare număr al revistei “România eroică”, iar la sfârșitul anului conducerea Asociației Naționale Cultul Eroilor “Regina Maria” va acorda fiecărui susținător o Diplomă de Excelență.

În anul 2022 au răspuns apelului nostru:

1. Opritsa Dragalina Popa, Elk Grove, SUA
2. Dr. Cornel și Nina Dumitriu, New York, SUA
3. Irina Nelson, New York, SUA
4. Dr. Radu Manoliu, Olanda
5. Jean Cantacuzene, Paris, Franța
6. Dinu G. Ionescu, Paris
7. Rodica Voiculescu, București
8. General dr. Ioan Hurdubaie, București
9. Gl. mr. (r) prof. univ. dr. Visarion Neagoe, București
10. Col. (r) ing. Marin Alniței, București
11. Prof. Traian Anton, Târgu Neamț
12. Lia Miculescu, București
13. Plt. adj. princ. (r) Sanda Nicolae, București
14. Col. (r) Constantin Bostan, București
15. Col. (r) Constantin Chiper, Ploiești
16. Col. (r) Gheorghe Mateescu, București
17. Floarea Dimian, Buzău
18. Florica Ciorobea, Pitești
19. Olga Moșoiu, Ștefănești, Argeș
20. Bogdan Moșoiu, București
21. Col. (r) Dumitru Roman, București.
22. Ion I. Brătianu, București
23. Col. (r) Marinel Florescu, Craiova
24. Lt. col. (r) Victor Epure, Slatina
25. Col. (r) ing. Ioan Timofte, Iași
26. Prof. Eugen Petrescu, Râmnicu Vâlcea
27. Col. (rtr.) Vasile S. Popa, București.

Mulțumim tuturor!

18 CRONICA

S.O.S. La doar câțiva ani de la restaurare, Mausoleul Eroilor de la Mărășești are nevoie de o nouă restaurare!?

49 REMEMORĂRI

Femeile în război – de Grigore Buciu

53 INSCRIȚIE LA O FOTOGRAFIE

Audiatur et altera pars!

— de Dumitru Roman

Coperta I. O cruce stingheră la margine de drum...

Foto Eugenia Greceanu.

Coperta II. Donații pentru Cultul Eroilor

Coperta III. Promovarea carierei militare

Coperta IV. Monumentul Eroilor Armei Geniu, LEUL, în

fața cazărmii Regimentului 1 Geniu.

Rugăm pe toți cei care au fotografii ale celor căzuți pe front sau în prizonierat, în cele două războaie mondiale, să se adreseze redacției!

ROMÂNIA EROICĂ

Revistă de cultură și educație patriotică, de cinstire a eroilor neamului

Fondată în anul 1920 sub înalta ocrotire a Majestății Sale Regina Maria și a Patriarhului Bisericii Ortodoxe Române PF Miron Cristea.
Serie nouă. Anul XXIV. Fondator: G.I. Bg. (r) Petre Stoica.

EDITORIAL

Monumente vechi și monumente noi

— de general maior (rtr.) prof. univ. dr. Visarion Neagoie 3

PUNCTUL DE VEDERE

Când a fost Cuza domn...

— de general de brigadă (rtr.) Grigore Buciu 5

EVENIMENT

Asociația Națională Cultul Eroilor "Regina Maria" lansează ediția a IX-a a concursului cu premii în valoare de 2000 de dolari pentru cele mai bune lucrări de istorie apărute în anul 2022! 7

S.O.S.

Protestul Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria" față de batjocorirea Monumentului "LEUL" 8

CRONICA

Întoarcerea la Eminescu – de Grigore Buciu 10

Doina lui Eminescu. Dragoste, jale, dor, revoltă, speranță și rânduială divină

— de Luminița Zugravu 12

Cercul de Istorie "Cultul Eroilor" de la Răucești

— de prof. Traian Anton 15

Starea Asociației

— de general de brigadă (rtr.) Radu Șerban Dan 16

Ziua Eroilor – incursiune în timp

— de Virginia Georgiana Stroe 17

"Lista Monumentelor Istorice", un fluture pe o lampă aprinsă!

— de Dumitru Roman 20

INEDIT

Ileana Cerchez, Amintirile mele din război 21

Generalul Alexandru Socec, Jurnal (IV)

— de colonel (rtr.) prof. univ. dr. Petre Otu 27

Sergentul Vasile Leonte, Amintiri din armată și din război 36

România Eroică

Director: General-maior (rtr.)
prof. univ. dr. Visarion Neagoe

Consiliul științific

prof. univ. dr. Ioan Scurtu, colonel (rtr.) prof.
univ. dr. Petre Otu, general de brigadă (rtr.)
Grigore Buciu, colonel dr. Florin Șperlea.

Redacția

Redactor-șef: col. (rtr.) Dumitru Roman;

Redactor-șef adjunct: col. (rtr.) Constantin
Chiper;

Redactori colaboratori:

Col. (rtr.) dr. Alexandru Oșca, Teodora Manole,
dr. Luminița Giurgiu, Lucreția Nechifor.

Art director: Sorin Angheloiu

Fotoreporteri: plutonier adjutant Adrian
Robu

Adresa redacției: Bulevardul Ion Mihalache
nr. 124-126, Sector 1, București, Cod poștal:
011203
Tel./fax: 021.2241802

E-mail: romaniaeroica@gmail.com

Site: www.cultuleroilor.ro

Cont Bancar: RO45RNCB0082004534620001
BCR, Sucursala Unirea, București
Cod Fiscal: 4505235

Tipar: Tipografia EVEREST

Răspunderea pentru conținutul articolelor
aparține în exclusivitate autorului, conform
art. 206 din Codul Penal

I.S.S.N 1453-9659

Copyright: este autorizată orice
reproducere fără a se percepe taxe
suplimentare, indicând sursa (revista România
Eroică), cu excepția textelor și fotografiilor a
cărora proveniență este specificată expres.

**Acest număr a apărut în 1500 de
exemplare.**

Condiții de colaborare: cititorii din țară
și din străinătate pot trimite pe adresa
redacției texte și fotografii care se încadrează
în tematica revistei. Manuscrisele nu se
înapoiază.

Augustin Roșca, un om la Răsărit – de colonel Dumitru Roman.....	39
ÎNCERCUIREA – de Augustin Roșca.....	42
Războiul moldoveanului ...Papadopol.....	46

REMEMORĂRI

Eroinele României – de CID.....	48
Femeile în război - de general de brigadă (rtr.) Grigore Buciu.....	49

EROUL DIN FAMILIA MEA

Rânduri pentru tatăl meu – de colonel (rtr.) Constantin Bostan	51
---	----

MEMENTO

Incredibil! Mormântul generalului Ioan Dragalina, din Cimitirul Bellu Militar, are o altă adresă în Lista Monumentelor Istorice, afișată pe site-ul Institutului Național al Patrimoniului	52
--	----

CARUSELUL PRESEI	54
-------------------------------	----

STROFE	55
---------------------	----

VITRINA CU CĂRȚI - de general de brigadă (rtr.) Grigore Buciu	56
--	----

Cimitirul Eroilor din Satu Mare – de Eugen Petrescu	63
---	----

IN MEMORIAM.....	64
------------------	----

În atenția colaboratorilor

România Eroică primește pentru publicare articole, evocări, portrete, note, documente, recenzii, știri despre activitatea filialelor ANCERM, fotografii inedite. Materialele propuse redacției vor fi prezentate pe suport electronic (CD, dischetă), însoțite de fotografiile originale sau scanate în format JPEG, cu o rezoluție de cel puțin 300 dpi. În cazuri speciale, vor fi acceptate și texte dactilografiate. Fotografiile vor fi însoțite de explicații corespunzătoare și de numele autorului lor (acolo unde este cazul).

De la caz la caz, redacția poate accepta preluarea unor articole apărute în alte publicații, dacă prezintă un interes deosebit pentru tematica **României Eroice**; în această situație, persoana care propune articolul respectiv are obligația să obțină acordul publicației în care a apărut.

Redacția își rezervă dreptul de a publica materialele în funcție de necesități și, desigur, de a nu le reține pe acelea care nu se înscriu în tematica revistei. De asemenea, își rezervă dreptul de a face, pe textele acceptate pentru tipar, îndreptările socotite necesare, atât în ceea ce privește forma, cât și conținutul, firește după consultarea sau avizarea autorilor. ■

Monumente vechi și monumente noi

General maior (rtr) prof. univ. dr. Visarion NEAGOE

O oportunitate neașteptată și nesperată oferită de un sponsor mai vechi al Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” (al cărui nume îl vom dezvălui la timpul potrivit) permite, caz rar în istoria organizației noastre, proverbială prin puținătatea mijloacelor financiare pe care le gestionează anual, să se gândească la proiectul unei opere comemorative de război care să-i poarte efigia, ca inițiator și realizator. Proiectul a făcut obiectul mai multor dezbateri și... zbateri în conducerea asociației. O decizie urmează să fie luată cât de curând în Biroul Executiv Central, forul nostru decizional.

Discuțiile s-au purtat pe două cursuri de acțiune: realizarea unui monument nou sau restaurarea unuia vechi.

Există atât la nivel central, cât și la nivelul filialelor noastre județene idei privind ridicarea de noi monumente în memoria eroilor care „au făcut suprema jertfă pe câmpurile de bătaie pentru întregirea Neamului”, așa cum spune inscripția de pe Monumentul Eroilor Armei Geniu (LEUL), din dealul Cotrocenilor. Sunt atâția eroi care ar merita să fie scoși din uitare!

Sunt însă voci, deloc puține, care susțin că nu de monumente duce lipsă România. Dimpotrivă, sunt mii de statui și obeliscuri care stau mărturie în timp a Recunoștinței noastre pentru vitejia și jertfele înaintașilor. Ceea ce ne lipsește ar fi grija pentru întreținerea acestora, pentru protejarea lor. Așa încât, susțin unele voci, mai degrabă am investi banii în repararea, restaurarea, conservarea și îngrijirea monumentelor aflate în suferință, respectiv într-o avansată stare de degradare. Asemenea exemple care denotă neglijență, indiferență, lipsă de respect sau chiar dispreț față de trecutul istoric apar din ce în ce mai frecvent în mass-media (vezi cazul Cimitirului eroilor din Sinaia ori mult mediatizatul caz al Cimitirului internațional de la Valea Uzului).

La nivelul asociației noastre cunoaștem tot felul de cazuri de profanare și distrugeri de monumente, ele fiind prezentate în informările periodice ale filialelor județene sau în analizele anuale pe care le primim. Din păcate, asistăm de multe ori neputincioși la încălcări flagrante ale Legii nr. 379/2003 privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război.

Din simpla lectură a Legii nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice rezultă că, la nivel național și local, ființează destul de multe structuri instituționale, încadrate cu un numeros personal cu calificare profesională corespunzătoare, îndrituite prin lege să „monitorizeze”, ca să

folosim un cuvânt drag acestora, starea monumentelor istorice. Ce fac cu adevărat aceste structuri, cum se face că multe monumente de for public, declarate monumente istorice și înscrise ca atare în Lista Monumentelor Istorice, arată atât de jalnic, când mii de oameni sunt plătiți pentru a le proteja și îngriji?! Cum se explică, oare, că banii prevăzuți prin lege pentru a fi destinați operelor comemorative de război nu ajung niciodată acolo unde trebuie?

După cum se știe, Ministerul Culturii, ca structură guvernamentală cu atribuțiuni în protecția monumentelor istorice, are în subordine nemijlocită Direcția Patrimoniului Cultural, care colaborează cu Institutul Național al Patrimoniului și cu Comisia Națională a Monumentelor Istorice (formată din 21 de membri, personalități, specialiști și experți atestați din domeniul protejării monumentelor istorice, între care doi membri ai Academiei Române, doi membri din Ministerul Educației, 15 membri din Ministerul Culturii etc.). La acestea se adaugă, în teritoriu, comisii zonale ale monumentelor istorice, dar și direcțiile județene pentru cultură, care au în structură servicii ale monumentelor istorice. Nu trebuie omise din rândul instituțiilor cu mari responsabilități în ceea ce privește monumentele și toate operele comemorative de război, organele administrației publice locale (primari, consilii județene și Consiliul General al Municipiului București) care au și obligații, dar și, posibilități de a interveni pentru protejarea și îngrijirea operelor comemorative de război. La toate acestea mai trebuie adăugat Oficiul Național pentru Cultul Eroilor, instituție aflată în subordinea Ministerului Apărării Naționale, care funcționează în baza Legii nr. 379/2003 și care ar trebui să monitorizeze cum își fac datoria toate instituțiile statului în acest domeniu.

Din cuprinsul Legii nr. 422/2001, în contextul preocupărilor financiare ale ANCERM, am aflat că protejarea monumentelor istorice se finanțează prin bugetul de stat, prin bugetele locale, precum și de proprietarii sau administratorii monumentelor ori se efectuează prin cofinanțare publică și privată. Prin urmare, considerăm că este imperios necesar ca aceste instituții să facă o evaluare a stării tehnice și a nevoilor de reparații și întreținere a tuturor operelor comemorative de război aflate în zona sa de responsabilitate și a costurilor acestora, să întocmească un grafic de execuție, în funcție de priorități, și să treacă la acțiune într-un domeniu lăsat prea mult timp în așteptare...

Iată dar câte structuri și câți oameni există în țara noastră care sunt plătiți să se îngrijească de monumentele istorice, de edificiile istorice de patrimoniu, care ar trebui să fie mândria tuturor românilor. Cei care călătoresc în Occident, și nu numai ei, au observat fără îndoială de disponibilitatea țărilor civilizate față de istoria și trecutul lor. Este un domeniu din care putem învăța și noi.

Față de o situație care în niciun caz nu ne face cinste, deși avem și destule exemple de primari și consilii locale care își fac treaba în acest domeniu atât de sensibil al cinstirii trecutului istoric, cerem președinților filialelor noastre județene, tuturor membrilor Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, să fie mai activi și mai insistenți în a sesiza organele administrației locale cu răspunderi în acest domeniu și să le ceară să-și facă datoria față de istorie și față de înaintași.

Nu putem trece nepăsători pe lângă monumentele și locurile istorice care amintesc și slăvesc jertfele românilor. Toate aceste opere comemorative de război sunt, în fond, expresia respectului și recunoștinței noastre față de sacrificiile înaintașilor noștri.

Dacă aș fi întrebat ce e mai important, să construim monumente noi sau să avem grijă de monumentele existente, aș răspunde fără ezitare că ambele sunt la fel de importante pentru îmbogățirea patrimoniului nostru național. ■

Când a fost Cuza domn

General de brigadă (rtr) Grigore BUCIU

Exact la zece zile de când mergem, pe 15 ianuarie, străbătând care cum putem cultura română, la statuia lui Eminescu, urcăm dealul Mitropoliei la statuia lui Alexandru Ioan Cuza. Cu o așchie de tricolor în mână, ne plecăm capul la picioarele Domnului limbii și poeziei române și ne întoarcem la sud pentru a ne pleca fruntea la picioarele celui mai mare Domn al României.

Fără patria limbii române în care ne regăsim toți și fără România făurită de Ioan Cuza, prin îndrăznețele lui reforme, e greu de închipuit cum s-ar fi putut face România Mare. Fără măsurile drastice de unificare a instituțiilor, parlamentului, armatelor, steagurilor tricolore, e greu de judecat cum s-ar fi putut câștiga Independența.

Alexandru Ioan Cuza a fost un om de excepție! Colonel în armata Moldovei și pârcaľab de Galați, a fost un om cu o cultură atotcuprinzătoare și vederi largi asupra administrației și evoluției politice, care i-au permis să pună bazele unui proiect de țară, prin care națiunea să se ridice din praful drumului oriental, clasa politică să îmbrace straie occidentale și să învețe să gândească viitorul în termenii și după principiile avansate de revoluțiile de la 1848.

Cuza nu a vrut să fie domn. Când a fost ales domn al Moldovei, în ianuarie 1859, el nici nu era prezent la adunarea electivă.

Dar atunci a fost clipa de grație pentru români. A fost ales și s-a dovedit a fi cel mai potrivit. S-a înhămat la carul greu al puterii și până în 1862, a făcut unirea efectivă prin unificările pe care le-am amintit, prin stabilirea capitalei la București, Domnul nu mai făcea, astfel, naveta între capitalele a două principate unite formal.

Noi, românii, avem o gândire paradoxală. Spunem că la 24 ianuarie s-a unit Moldova cu Țara Românească, când de fapt a fost invers. Țara Românească s-a unit cu Moldova prin alegerea aceluiași domn, o modalitate inteligentă de a fenta marile puteri, care erau interesate de păstrarea celor două principate și de alegerea unui domn străin. În Dealul Mitropoliei, unde s-a întâmplat cea de-a doua clipă astrală pentru români, n-a fost ușor. Interesul mai marilor în politică era alegerea unui alt domn, funcție pentru care erau pretendenți. Și cei ce doreau asta erau majoritari în parlament. Atunci, vizionarii, printre care și Ion Brătianu-bătrânul, au mobilizat poporul. Târgoveții au suit dealul și au asediat clădirea. A fost chemată armată și i s-a dat ordin să tragă în atacatori – adică în românii care doreau unirea. Dar colonelul care comanda n-a dat ordinul. S-a intrat în sală și i-au silit pe conservatori să-l aleagă domn pe Alexandru Ioan Cuza. Ceea ce s-a și întâmplat.

Și acelei mulțimi care a forțat norocul României ar trebui să-i ridicăm un basorelief pe Dealul Mitropoliei.

Cuza a venit la București. La intrarea în Buzău, notabilitățile l-au întâmpinat cu pâine și sare. Strada pe care a parcurs-o până în centru îi poartă numele. E singura stradă numerotată invers. Numărul 3 îl are prima casă pe lângă care a trecut când a intrat în oraș. Așa e și astăzi, ca un omagiu adus primului mare domn al primei României.

Desigur, dincolo de Prut, Basarabia rămânea a Rusiei, supusă unei deznaționalizări crunte prin biserică, administrație, școală. Slavă Domnului, numai 2% dintre țărani și-au dat copiii la școala rusească. Așa și-au păstrat limba, datinile, identitatea.

Pe 24 ianuarie 1918, generalul Ernest Broșteanu, trimis cu trupe să apere Sfatul Țării și pe oamenii Moldovei de abuzurile și jafurile soldaților ruși bolșevizați și dezertori de pe linia frontului din Moldova spre patria lor înnebunită de lupta de clasă, a organizat prima sărbătorire a Unirii, cu defilare, drapelul tricolor, cântece și entuziasm. Sfatul Țării era reunit și a proclamat independența Moldovei, numindu-și țara Republica Democratică Moldovenească. Nu s-a zis nimic de unire oficială. Dar la recepția oferită seara de generalul Broșteanu, la care au fost invitați toți membrii Sfatului Țării și alte oficialități, s-a vorbit numai despre unirea cu Țara-mamă. Sufletul mobilizator al acestei atmosfere era o femeie, pe nume Alistar, care a vorbit deschis că singura soluție de rezistență a acelui stat și popor strâns între ambițiile Rusiei și Ucrainei este unirea cu Țara-mamă.

Spiritul lui Cuza era la Chișinău. Sămânța unirii viitoare era sădită în pământ basarabean. A răsărit și a lăstărit cu condiționări, iar minunea s-a petrecut pe 27 martie 1918. Basarabia e prima provincie istorică, în acel an al marilor prefaceri, care a venit acasă. Iar cu prilejul Marii Uniri de la Alba Iulia, la Chișinău s-a renunțat la condiționările inițiale. Un merit deosebit în convingerea deputaților că aceasta e calea l-a avut generalul Arthur Văitoianu – comisar regal pentru Basarabia.

Cuza e singurul domn ce a intrat în mitologia populară ca omul deosebit ce săruta țărani palmuți pe obraz de boieri, care umbla deghizat prin târg să-i prindă pe hoți cu ocaua mică, care străbătea călare Bucureștiul inundat de năvășa Dâmbovița, pe care el a disciplinat-o între taluzuri înalte de pământ.

E domnul întregirii țării prin secularizarea pământurilor mănăstirești închinat străinătății – 34% din teritoriul țării – și împărțirea lor țăranilor care le locuiau și le munceau.

Și fiindcă a făcut atât de mult bine acestei țări, l-au obligat să abdice, să plece în exil și să nu-i fie adus trupul în țară pentru înmormântare. Conform tradiției noastre care s-a revărsat plenar peste cei mai buni, după 1944.

De aceea, poate, paradoxal, serbăm această unire la Iași, și nu la București, și nu i-am pus statuie de bronz marelui Domn pe dealul Mitropoliei, decât târziu, când Biserica l-a iertat pentru secularizare! ■

Marele Premiu

„Comandor Virgil Alexandru Dragalina”
al Asociației Naționale Cultul Eroilor
„REGINA MARIA”

Premiul „Sublocotenent Ioan R. Marinescu”
al Asociației Naționale Cultul Eroilor
„REGINA MARIA”

Premiul „Căpitan Alexandru Manoliu”
al Asociației Naționale Cultul Eroilor
„REGINA MARIA”

Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria” lansează ediția a IX-a a concursului cu premii în valoare de 2000 de dolari pentru cele mai bune lucrări de istorie apărute în anul 2022!

Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria” lansează ediția a IX-a a Premiilor Anuale acordate celor mai bune lucrări având ca domeniu de cercetare participarea armatei române pe câmpurile de luptă ale războaielor din 1877-1878; 1913; 1916-1919; 1941-1945 (analize ale unor bătălii; memorialistică de război, biografii ale unor personalități militare; soarta prizonierilor de război; militari dispăruți pe front; monografii ale unor opere comemorative de război sau ale unor unități combatante - batalioane, regimente, brigăzi, divizii, nave de luptă etc.).

La această ediție vor fi acordate trei premii:

- Marele Premiu **„Comandor Virgil Alexandru Dragalina”**, în valoare de 1000 de dolari SUA;
- Premiul **„Sublocotenent Ioan R. Marinescu”**, în valoare de 500 de dolari SUA;
- Premiul **„Căpitan aviator Alexandru Manoliu”**, în valoare de 500 de dolari SUA.

Fiecare premiu va fi însoțit de câte o diplomă, precum și de medalia cu efigia titularului de premiu.

Condiții de premiere:

1. Sunt considerate eligibile pentru a fi premiate lucrările de autor (colectiv) în limba română editate în anul 2021.
2. În evaluarea volumelor propuse pentru concurs, membrii juriului vor ține seama de următoarele criterii: valoarea științifică; noutatea temei; originalitatea conținutului, analizei și interpretării datelor de arhivă; stilul de redactare; aparatul critic; prezentarea grafică.
3. Nu vor fi luate în considerație lucrările reeditate sau cele de ficțiune.
4. Volumele câștigătoare vor fi stabilite de un juriu a cărui componență va fi aprobată prin decizia Biroului Executiv Central al Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”.
5. În cazul în care vor fi mai multe lucrări cu același număr de puncte, departajarea se va face în funcție de punctajul obținut la criteriul valoare științifică.
6. Lucrările (cel puțin cinci exemplare) propuse pentru concurs se trimit prin poștă sau curier, în plic închis, cu mențiunea Premiile ANCERM, pe adresa: Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria”, Bd. Ion Mihalache nr. 124-126, Sector 1, București, Cod poștal: 011203.
7. Termenul limită de depunere a lucrărilor (cărților): 31 decembrie 2022.

Protestul Asociației Naționale Cultul Eroilor “Regina Maria” față de batjocorirea Monumentului “LEUL”

Biroul Executiv Central al Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” a aflat cu surprindere și revoltă că Primăria Sectorului 6 București și-a dat avizul pentru construirea unei clădiri cu mai multe etaje în dealul Cotrocenilor, în zona de protecție a Monumentului „Leul”, de pe Bd. Geniului nr. 2-4.

Precizăm din capul locului că „LEUL” este declarat monument istoric și este înscris la nr. 2355, codul B-III-m-B-20010, în Lista monumentelor istorice, actualizată prin Ordinul ministrului Culturii și Cultelor în 2015.

În numele celor peste 80 000 de membri ai Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, organizație cu personalitate juridică și statut de utilitate publică, ne exprimăm protestul față de batjocorirea uneia dintre cele mai frumoase și impunătoare opere de for public din capitala României, creație a sculptorului Spiridon Georgescu.

Ridicarea actualei construcții în formele proiectate – cu o aripă a clădirii împinsă până în stradă, care

obținează perspectiva monumentului – este o dovadă a disprețului mojicesc nu numai pentru legile care reglementează regimul zonei de protecție a monumentelor de for public, ci și pentru tot ceea ce reprezintă trecutul nostru istoric.

Prin această construcție ilegală s-a ajuns ca LEUL să fie înghesuit și aproape strivit de un monstru din beton, o clădire care nu se integrează sub nicio formă în ansamblul arhitectonic din zona respectivă, dominat, spre Bd. Iuliu Maniu, de clădirile impozante ale fostei Academii “Ștefan Gheorghiu” și, spre Bd. Geniului, de un șir de vile cochete, unele în stil neoromânesc.

Considerăm că, în acest caz, nu este vorba doar de încălcarea zonei de protecție a unui monument înscris în Lista Monumentelor Istorice. A fost distrus complet pavilionul aflat în curtea Facultății de Electronică, Telecomunicații și Tehnologia Informației, singura clădire salvată din fosta cazarmă a Regimentului 1 Geniu, care la rândul ei putea fi declarată monument istoric.

În fotografia atașată (1) se vede o parte din clădire, așa cum arăta înainte de a intra buldozerele peste ea.

Cum a ajuns această clădire și terenul aferent din proprietatea Statului (cazarma Regimentului 1 Geniu – Academia “Ștefan Gheorghiu” – Politehnica București) în proprietate privată (beneficiar: S.C. Urban Imob Invest SRL), ce manevre s-au făcut, este o problemă care face trimitere spre Direcția Națională Anticorupție.

Cu atât mai mari sunt amărăciunea și tristețea noastră, când știm că acest superb ansamblu statuar a fost ridicat cu mari eforturi, în urmă cu 95 de ani, banii necesari fiind strânși prin colecte și donații ale ofițerilor din arma Geniu, iar terenul din preajma

Monumentul Armei Geniu (LEUL), așa cum arăta înainte de începerea construcției. În stânga apare corpul de clădire care a aparținut cazarmii Regimentului 1 Geniu.

cazării Regimentului 1 Geniu, pe care urma să fie construit monumentul, a fost donat Statului de către un ofițer al Armatei Române, generalul Grigore Georgescu. Ce uriașă prăpastie desparte generația care a înfăptuit România Mare de generația de astăzi!

În curând se vor împlini 93 de ani de când a fost dezvelită, la 29 iunie 1929, una dintre cele mai frumoase opere comemorative de război, la ceremoniile organizate atunci participând personalitățile politice și militare ale timpului, în frunte cu principele Nicolae al României.

Monumentul Armei Geniu a mai fost profanat o dată, în primii ani de după ultimul război mondial, când inscripția de pe fațada principală – Spuneți generațiilor viitoare că noi am făcut suprema jertfă pe câmpul de bătaie pentru întregirea Neamului – a fost ciuntită, fiind eliminate cuvintele „pentru întregirea Neamului”, care nu erau pe placul noilor stăpâni.

În numele Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, ne adresăm organelor în drept cu solicitarea de a interveni și a decide oprirea șantierului de construcție din zona de protecție a Monumentului „Leul”. ■

*Biroul Executiv Central
al Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”
General-maior (r) prof. univ. dr. Visarion Neagoe*

Construcția văzută din bd. Geniului. Practic Monumentul Leul este ascuns în întregime.

SPUNEȚI
GENERAȚIILOR VIITDARE
CĂ NOI AM FACUT SUPREMA JERTFA
PE CAMPURILE DE BATAIE
PENTRU INTREGIREA NEAMULUI

Întoarcerea la Eminescu

N-a vrut să ningă pentru această aducere aminte. Nu ne-am putut aduce aminte de Mihai Eminescu pe albul imaculat al zăpezii. Nici războiul nevăzut nu s-a terminat. Ne-am pus măștile hidoase până sub ochi, ca niște feregele islamice neterminate. Cu măștile pe față, nici moartea nu ne recunoaște. Ne strigă pe numele de botez și, dacă nu răspundem, ne ia de-a valma, așa cum inchiziția Vaticanului îi lua amestecați pe catarii schismatici și pe catolicii practicanți, executându-i împreună. Știa Dumnezeu să-i aleagă după aceea, ar fi zis „chirurgul” vremii, șeful inchiziției, un fel de Arafat al lor.

M-am dus la picioarele lui Eminescu purtând în mână un minunat trandafir roz, n-am găsit unul gri-mov cum duceam de obicei, încins peste mijlocul lui

subțire cu o panglică tot roz, care-mi amintea de feminitatea romantică a Veronică Micle. M-am întâlnit cu ceilalți, de la Asociația „Cultul Eroilor” din București. Și ei cu câte o garoafă roșie în mână și gândul îndreptat spre spiritul celui ce a fost marele ierarh al limbii române. Și o jerbă de flori ca semn oficial al recunoștinței comune.

Lume relativ multă, în grupuri. Unii veniți că așa e tradiția și să dă bine să arăți că ești intelectual. Alții ca grupuri corale, cântând pe versuri de Eminescu sau de alții despre Eminescu. O muzică suavă și incertă, cântată de copii în pragul adolescenței, încerca să zboare spre cer prin fața imaginii de bronz a statuii poetului din Piața Ateneului. În spatele lui, viorile magice de altădată care cântau la picioarele voievozilor-domni și stăpânitori ai țării

românești tac. Le-au pus și lor generalii pandemiei masca pe corzi și tac.

De la noi și pentru noi a cântat din flaut Nicolae Maxim. Triluri argintii, melancolice și melodioase ce amintesc de multele feluri de fluier ale poporului nostru de păstori, de la care au învățat cântarea „Somnoroase păsărele”.

Eminescu, cel ce locuiește în bronzul coclit, privea nepăsător și rece spre apus! Mai ales apusul nostru – singura certitudine pe care o avem. Mai ales că la picioarele lui se agitau vreo treizeci de inși (?) cu un fel de platoșe albe cu inițiale, cam cum sunt cele de la îngrijitorii de parcuri. Poze și lozinci. Multe lozinci. Dau bine la campania electorală.

Eminescu îi detesta profund pe politicieni. Nu numai că se

umpluse țara de străini, de la Nistru pân' la Tisa, ci și fiindcă și ei se comportau ca niște străini, neavând nicio legătură cu cultura, limba și istoria profundă a poporului român.

Mi-ar fi plăcut să stăm acolo să citim poema „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie” și să vedem ce am făcut noi ca neam de atunci până acum, unde am fost și unde suntem. Și în tot parcul acela să fie o mulțime, o mare, de tinere cu câte o floare în mână și cu tricolorul legat peste frunte, care să strige Trăiască România. N-a fost să fie așa. Generațiile acestea ce vor conduce țara de mâine, dacă țara va mai fi!, se chinuie să pronunțe numele Eminescu în engleză și nu sunt în stare să citească o poezie de a lui, a căror limbă nu se potrivește cu limbajul sluit pe care-l auzim zi de zi. Nici politicienii de azi nu sunt mai breji. Toți nu mai vor să fie

români, ci doar europeni curați. E ca și cum atunci când ai nota 10, ți s-ar șterge cifra 1 și ai rămâne la adevărata valoare: zero!

Așadar, nu ne-a rămas decât să recităm „Doina”. Și s-a auzit de mai multe ori! Dar nu-i suficient, dacă ne întoarcem mereu de unde am plecat și găsim aceleași lucruri. Poate și mai rele. Ca și atunci, când Mihai Eminescu urca la Putna să-i ceară lui Ștefan cel Mare ajutor pentru țară, și acum Nistru e departe, Hotinul e scufundat în neant, Tisa curge ca și atunci despărțind români de români în nord, și șoptind doar ungurește celor ce au fost cândva români, de la Halmeu până la Dunăre. Și mult mai grav decât atât, milioane de români și-au lăsat casele, plecând în lumea largă, unde se perpelesc de dorul după locurile lor, vorbesc încă românește pe tot pământul, dar această Românie a lor nu

se încheagă acolo. Nu găsește spațiul ondulatoriu în care să urce și să coboare căutându-l pe Dumnezeu. Cei rămași acasă stau în satele și târgurile părăsite, bătrâni și bolnavi, și îngroapă în praful drumului eternitatea, care s-a născut la sat.

Știe Eminescu toate acestea și tot așteaptă să ne învrednicim de trecutul nostru, de cultura, calitățile și valorile noastre, să nu ne mai fie rușine cu identitatea noastră, ce-i drept umbrită de atâtea rele și atâtea propagandă urâtă. Și să ne deșteptăm prin educație și înțelegere, prin rațiune și viziune și să învățăm să ne alegem conducătorii. Să nu ne mai punem în cap pleava ignoranței care iese obraznică și agresivă la drumul mare al puterii.

Scumpă Românie, țara mea de glorie, asta îți doresc! ■

Grigore BUCIU

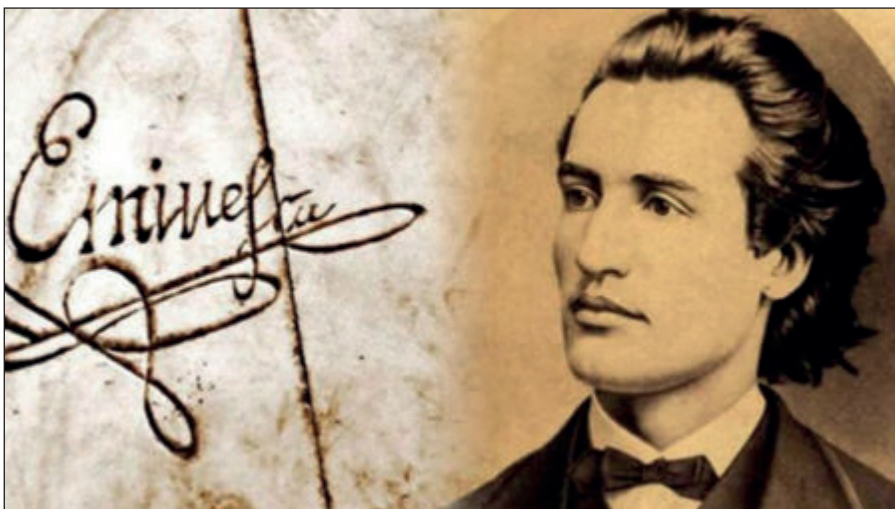
Doina lui Eminescu. Dragoste, jale, dor, revoltă, speranță și rânduială divină

Doina lui Eminescu cuprinde sfâșietoarea durere a neamului românesc.*

Poetul conturează un imens cerc simbolic al vieții românești de atunci, de azi și de mâine, care pleacă din Hotin, trece prin Boian și Vatra Dornii, continuă cu Satu-Mare și Săcele, poposește la Turnu (Severin), însoțește Marea Neagră și ajunge în Dorohoi.

El descrie, ca un cronicar vizionar, toate amărăciunile cataclismului apocaliptic abătut asupra Românilor, care au ajuns străini în propria lor țară. Metodele satanice s-au extins și asupra naturii; astfel se pierde echilibrul izvoarelor, când codrii, care le-au fost frați de bucurii și suferințe, cad doborâți fără milă. Și în sărăcia generală, păsările fug. Se pare că aceasta este drama elitelor spirituale Românești, care sub amenințarea strivirii și-au luat, își iau, își vor lua lumea în cap spre a nu ajunge „morți umblători”, „nebuni”. Cântecul oamenilor au amuțit și țara este în agonie. În această dramă dureroasă, doar umbra spinului stă sfidătoare în ușa creștinului obidit – „generație de sacrificiu?”

Aceasta ar fi, succint, analiza identității veneticilor care au acoperit, acoperă și vor acoperi „Grădina Maicii Domnului” (cum o numește părintele Calinic de la Mănăstirea Cernica) cu un val imens de distrugere.

Constatând faptele năvălitorilor, reprezentanți ai ființării satanice, și efectele lor, poetul se adresează românilor, trădători morali ai neamului:

*„Cine-au îndrăgit străinii,
Mânca-i-ar inima câinii.”*

Este continuarea revoltei împotriva românilor care se înțeleg cu năvălitorii. La prima vedere, pare un blestem; în realitate este un strigăt disperat de durere, prin care poetul previne pe nefericiții care trădează moștenirea națională și se lasă pradă morții spirituale.

Această moștenire națională părăsită este omenia – însușire primordială a sufletului românesc – pe care, adeseori, conducătorii noștri au schimbat-o pe bunuri iluzorii. Prin corupția materială, veneticii au încercat să ne-ngenunche. Noroc că există cealaltă Românie – România profundă.

Ca o consecință logică a strivirii spirituale vine pierderea avutului material: „Mânca-i-ar casa pustia.” E un nou blestem pentru cei ce devin loiali asupritorului, străinului hrăpăreț și lacom. E vorba de pierderea câștigului material, dar și de pierderea sămânței, de extincția neamului, a vieții degradate.

Înstrăinării arbitrare a pământului sacru, în sensul general de avuție națională, fie prin forță tiranică, fie prin viclenie, îi urmează decăderea morală a neamului, nemernicia.

Poetul face un apel istoric patetic, sub egida divină. Este legătura misterioasă dintre prezentul distrugător și trecutul eroid, demn și, pe de altă parte, cu viitorul promițător al românilor. El cere viteazului Domn să lase rugăciunile în grija Arhimandritului mănăstirii Putna și preoții să sune neîncetat

clopotele a disperare, ca Dumnezeu să audă și să ajute neamul românesc! Apoi, ca o voce a poporului, îi spune să se ridice din mormânt și să sune din corn ca să adune resursele naționale. După primul sunet al cornului, se va aduna Moldova întregă. Ștefan Voievod și Domn al țării este invocat ca mântuitor. După ce va suna a doua oară din corn, natura întregă va învia și-i va veni în ajutor: codrii, ca frați de suferință, și desigur tot ce este viu pe pământul românesc. La al treilea sunet al cornului, dușmanii vor fi nimiciți. E înfrățirea cu natura contra înstrăinării de acasă.

Eminescu arată metodele realizării unității. Simbolic, sunetul cornului, al clopotelor din biserici, este chemare și unire între români, sub egida spirituală. Sub grija schitului, a credinței creștine!

Primul sunet de corn reprezintă afirmarea națională în mijlocul vibrației spirituale a clopotelor, ca rugăciuni către Dumnezeu. Cu alte cuvinte, este reînvierea sufletelor chinuite de satanismul materialist, persistent și atrăgător, abundent în vremurile de tranziție din ciclurile omenirii. Este vorba aici de lupta spirituală, mult mai grea decât toate războaiele din istorie, cunoscute ori necunoscute, însoțite de tot felul de arme ucigătoare.

Al doilea sunet de corn se referă la natura care face parte din viața poporului. Codrii se integrează reînvierii ca frați și prieteni, fiind participanți nedespărțiți la necazurile și bucuriile neamului.

Al treilea sunet simbolic al

Doina

De la Nistru pân' la Tisa
Tot Românul plânsu-mi-s-a

Că nu mai poate străbate

De-atâta străinătate.

Din Hotin și pân' la Mare

Vin Muscalii de-a călare,

De la mare la Hotin

Mereu calea ne-o așină;

Din Boian la Vatra Dornii

Au umplut omida cornii

Și străinul ne tot paște

De nu te mai poți cunoaște;

Sus la munte, jos la vale,

Și-au făcut dușmanii cale,

Din Sătmar pân' în Săcele

Numai vaduri ca acele.

Vai de biet Român săracul,

Îndărăt tot dă ca racul,

Nici îi merge, nici se-ndeamnă,

Nici îi este toamna toamnă,

Nici e vară vara lui

Și-i străin în țara lui.

De la Turnu-n Dorohoi

Curg dușmanii în puhoi

Și s-așează pe la noi;

Și cum vin cu drum de fier,

Toate cântecele pier,

Sboară păsările toate

De neagra străinătate.

Numai umbra spinului

La ușa creștinului.

Își desbracă țara sânul,

Codrul – frate cu Românul –

De săcure se tot pleacă

Și izvoarele îi seacă –

Sărac în țară săracă!

Cine-au îndrăgit străinii

Mânca-i-ar inima câinii,

Mânc-i-ar casa pustia

Și neamul nemernicia!

Ștefane, Măria Ta,

Tu la Putna nu mai sta,

Las' Arhimandritului

Toată grija schitului

Lasă grija Sfinților

În sama părinților,

Clopotele să le tragă

Ziua-ntreagă, noaptea-ntreagă,

Doar s-o-ndura Dumnezeu

Ca să-ți mântui neamul tău!

Tu te-nalță din mormânt

Să te-aud din corn sunând

Și Moldova adunând.

De-i suna din corn o dată,

Ai s-aduni Moldova toată.

De-i suna de două ori

Îți vin codri-n ajutor,

De-i suna a treia oară

Toți dușmanii or să piară,

Din hotară în hotară –

Îndrăgi-i-ar ciorile

Și spânzurătorile!?

cornului princiar semnifică respectul ierarhiei găsit la fiecare pas al vieții românești adevărate, care acceptă de mii de ani prezența unui procentaj de străini, asemănători nouă și egali cu noi. Toleranța altora ține de omenie, de acceptarea morală a celui pribeag de a se așeza lângă tine, de a fi bun vecin, fără pretenția de a-l asimila forțat, ci doar de a-l obliga să accepte regulile generale de viațuire. Supunerea și respectul pentru rânduiala divină și socială îi fac apți și demni pentru acest loc binecuvântat de Dumnezeu.

Ultimele două versuri sunt un blestem. Cioara, ca simbol al mâncătorilor de stârvuri și hoției, este tratată cu dispreț. „Îndrăgi-i-ar ciorile” pare o metaforă, dar nu este o metaforă. E o înjosire a hoțului, a celui ieșit din regulile sociale, prin nerespectarea ritualului de înmormântare. E soarta vinovaților spânzurați, adică scoși din iertarea divină. Spânzurătoarea e cea mai înjositoare execuție, care nu lasă sufletul să iasă din materialitatea corpului. „Și spânzurătorile” este o trimitere indirectă la Iuda Iscarioteanul, care, în loc de îndreptarea greșelii prin pocăință, a ales spânzurătoarea. Ambele fac parte din condamnarea pe care și-o provoacă oamenii pe acest pământ. Greșelile repetate au dat naștere proverbului românesc: „Cine face, lui își face, cine dă, lui își dă.”

Genialul poet a înțeles firea semenilor săi, pe care i-a iubit și, ca mesager profetic în eternitate, le este îndrumător și luminător divin. Poezia aceasta, profund

umană și creștină, este unică în lume, este o imagine reală a poporului român. Eminescu a înmănușat pulsații diferite ale vieții. Identitatea românească și prezența divină definesc durerile poporului, care este vremelnic sub apăsarea satanică a realității.

În evidența divină, judecata este absolută; frumosul și adevărul nu sunt pierdute pe drumul evoluției, ci răsplătite cu dragoste eternă.

În esență, doina este un gen al poeziei populare, cântate pe o linie melodică ce amintește de bocetul funerar. Doina târăgănată, întreruptă cu inflexiuni de revoltă este un cântec de jale care a exprimat, în istoria culturală a românilor, o anxietate străveche, dacă nu chiar primordială.

Doina lui Eminescu reproduce această jale, dar ea nu e legată de drama existențială, ci de drama istorică a neamului românesc, pus de împrejurări, de soartă, să fie ba monedă de schimb, ba loc de experimentare, ba câmpul perfect pentru jaf. Acest lucru s-a întâmplat fiindcă nu am avut, decât în mod excepțional, conducători pe măsura aspirațiilor și demnității noastre.

Eminescu, având în vedere când a scris „Doina”, îl include în tagma străinilor și pe Carol I, care a lăsat țara țăranilor pradă jefuitorilor străini. Nu e decât o singură speranță de salvare, blestemarea răului și chemarea din mormânt a Mântuitorului. Domnul sfințit al pământului, locuitor pentru veșnicie al Schitului lui Daniel Sihastrul,

rămas în pământul sacru al românilor, să se ridice și să cheme codrul la oaste.

Altă speranță nu este! Mărunții conducători locali au îndrăgît străinii. Nu te poți baza pe ei.

Realitatea „Doinei” lui Eminescu a fost mereu actuală. Acum e mai actuală ca niciodată. „Codrul – frate cu românul - / De săcure se tot pleacă / Și izvoarele îi seacă. /

Tăierea în neștire, cu o lăcomie sălbatică, a pădurilor, de către străinii pripășiți pe la noi, a tăiat puterea de regenerare a codrilor!

Luminița ZUGRAVU

NOTE

*Vasile Alecsandri i-a spus „doină”; Dimitrie Cantemir credea că acest cuvânt reprezintă numele unui zeu războinic dac. Savantul Bogdan Petriceicu Hașdeu afirma că, înaintea formei „doina”, acest gen de poezie a fost numit „daina”, cu trimitere la sensibilitatea literară a poporului dac, ca element de argumentare a continuității lui istorice pe teritoriul nord-dunărean.

Bibliografie

V. Alecsandri: *Poezii populare ale Românilor*. București, Tipografia Lucrătorilor Asociați, 1866

Dicționarul Literaturii Române de la origini până la 1900. București, Ed. R.S.R.

B. P. Hașdeu: *Doina. Originea poeziei populare la Români*. București, Columna lui Traian, V, IX, 1882

Fabre D'Olivert. *Les vers dorés de Pythagore*. Paris, Bibliothec. Chacornae, 1923

Alexandru Conzé, *Archaeologische Untersuchungen auf Samothrake*. Wien, C. Gerold's Son, 1875.

Mihai Eminescu. *Poezii*, Editura Junimea, Iași, 1990.

Cercul de Istorie "Cultul Eroilor" de la Răucești

Cercul de Istorie "Cultul Eroilor" filiala Răucești, județul Neamț, a fost înființat în anul 2006 pentru a pune în valoare – cu implicarea elevilor în activități extrașcolare sau extracurriculare – uriașul potențial de istorie locală.

Comuna Răucești se află la 10 km de Târgu Neamț, fiind în anii celui de-al doilea război mondial pe linia frontului, existând astăzi mărturii – șanț anticar, cazemate distruse – ale cumplitelui război. Populația civilă a fost evacuată în primăvara lui 1944, iar numeroși săteni s-au evidențiat pe câmpurile de luptă. La fiecare biserică din sat există o troiță a eroilor, iar în centrul comunei găsim un

monument închinat eroilor jertfiți pe fronturile de apărare a patriei.

Membrii Cercului de Istorie au întâlniri lunare, pe o tematică

stabilită la început de an școlar, desfășurând sau participând ei înșiși la diverse activități omagiale: Ziua Armatei, Ziua Vânătorilor de Munte, Ziua Națională, Ziua Unirii Principatelor, Ziua Veteranilor de Război, Ziua Eroilor. Grupurile de elevi sunt coordonate de șeful clasei, iar întreaga activitate este monitorizată de profesorul de istorie. În cele două școli din sat există câte un panou al Cercului „Cultul Eroilor”, unde sunt afișate regulamentul, tematica de activități, fotografii...

În anul Centenarului am plantat un stejar în fața școlii, care, acum, are doi metri și am înființat Cartea de Aur a Cercului de Istorie "Cultul Eroilor", în care elevii împărtășesc

gândurile, impresiile pentru fiecare activitate educativ-istorică desfășurată. Suntem dotați cu steaguri personalizate, pe care le arborăm la toate activitățile organizate de noi sau la care suntem invitați. În fiecare an organizăm zile comemorative, acțiuni de îngrijire a operelor comemorative de război, drumeții la monumentele din orizontul geografic apropiat, vizionări de filme istorice și alcătuim materiale didactice pe tematica istoriei locale. Colaborăm cu subfilia Răucești și filiale Neamț ale Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, unde participăm cu materiale, ori de câte ori suntem solicitați.

Sperăm ca exemplul nostru să fie preluat și de alți profesori de istorie, pasionați de trecut, de onoare și de eroii neamului, care pot antrena elevii în activități patriotice de calitate, valorificând istoria națională și locală, glorificând eroii neamului românesc care s-au jertfit pe fronturile patriei. Cinste și Onoare! ■

Prof. Traian Anton
Școala Gimnazială nr.1 Răucești,
Neamț

Starea Asociației

Cine dorește să cunoască îndeaproape activitatea asociației noastre, respectiv a filialelor și subfilialelor din județe, este invitat să urmărească „Buletinul informativ”, editat semestrial prin vrednicia generalului de brigadă (r) Radu Șerban Dan și a colonelului (r) Gheorghe Mateescu. Iată câteva repere extrase din nr. 18 al amintitei publicații, apărut în ianuarie 2022.

Statutul asociației. La finele anului 2021, ANCERM numără 33 de filiale județene care au personalitate juridică. Nu au reușit să obțină statutul de persoană juridică opt filiale județene: Bihor (președinte – Dan Poinar); Ialomița (președinte – Dumitru Florescu); Olt (președinte – Victor Epure); Satu Mare (președinte – Ioan Zorin Platec); Sibiu (președinte – Petru Bejenaru); Tulcea (președinte – Vasile Stan); Vaslui (președinte – Romel Ignat), Ilfov (președinte – Dragoș-Gabriel Ghinea). Președinții numitelor filiale și birourile executive ale acestora sunt rugați “să facă un efort și să întreprindă demersurile necesare pentru a obține statutul de persoană juridică”! Rugămintea impersonală nu impresionează pe nimeni. Fără comentarii!

Aniversare. Asociația Națională Cultul Eroilor “Regina Maria” a împlinit 30 de ani de existență!

Distincții primite de asociație. Emblema de Onoare a Asociației Naționale a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere “Alexandru Ioan Cuza”.

Distincții primite de colegi. “Emblema de Merit Rezerva Armatei României” clasa I: Achim Alstani (Buzău); Radu Șerban Dan (București); Petre Stoica (București). “Emblema de Merit Rezerva Armatei României” clasa a II-a – Petru Gurău (București). “Emblema de Onoare a Statului Major al Apărării” – Grigore Buciu (București); Gheorghe Tanco (Bistrița-Năsăud); Gheorghe Timofte (Botoșani); Simionel Murariu (Caraș-Severin); Ioachim Grigorescu (Covasna); Gheorghe Șerban (Dâmbovița); Marinel

Florescu (Dolj); Ioan Bota (Maramureș); Eugen Petrescu (Vâlcea); Lucreția Nechifor (București). “Emblema de Onoare a A.N.C.E. “Regina Maria” – Nicolae Lupu (Alba); Marcel Lucaciu (Arad); Tudor Cristea (Giurgiu); Virgil Curea (Mehedinți); Constantin Asofronie (Galați); Iulian Bașturea (Vrancea).

Comunicare. Doar 24 de filiale județene (din cele 41!) au trimis “obișnuita informare semestrială, făcându-ne cunoscute activitățile pe care le-au desfășurat” în anul 2021. Vreți să știți care sunt filialele județene absente? Răsfoiți buletinul! Cine nu apare în paginile sale, nu există!!!

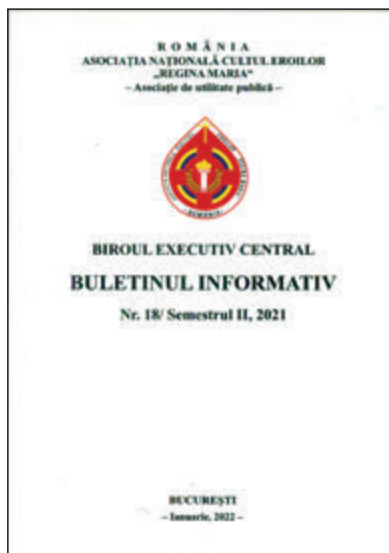
Colaborare. A fost semnat Acordul de colaborare între Ministerul Apărării Naționale – prin coordonatorul general al proiectului “Restaurarea, reabilitarea, conservarea și amenajarea unui spațiu expozițional în cadrul monumentului Crucea comemorativă a eroilor români din Primul Război Mondial (Monumentul Eroilor (Crucea) de pe Vârful Caraiman) – și Asociația Națională Cultul Eroilor “Regina Maria”.

Biblioteca. Înființată în anul când sărbătorim trei decenii de existență a asociației, dotată cu rafturi și vitrine noi, biblioteca s-a îmbogățit, de

curând, cu un număr de publicații și cărți, adunate prin donații. De la domnii Grigore Stamate și Mihai Hodoroagea – volumele dedicate personalității mareșalului Constantin Prezan; de la dl. Dumitru Roman – volume de memorialistică de război și din prizonierat apărute după anul 1990.

Sedii pentru filiale. Prin Hotărârile de Guvern nr. 749/2021 și nr. 1080/2021 au primit sedii în folosință gratuită pentru o perioadă de 20 de ani filialele: Satu Mare, Lugoj, Arad, Brașov, Câmpulung Muscel, respectiv Iași, Dolj, Buzău și Baia Mare. Fondurile necesare pentru costurile utilităților și lucrărilor de întreținere se alocă de la M.Ap.N. ■

**General de brigadă (rtr.)
Radu Șerban DAN**

Ziua Eroilor – incursiune în timp

În fiecare an, Ziua Eroilor este celebrată odată cu sărbătoarea creștină a Înălțării Domnului, la 40 de zile de la Sfintele Paști.

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât ca Ziua Eroilor să fie sărbătorită la praznicul Înălțării Domnului, decizie consfințită ulterior prin hotărârile sinodale din 1999 și din 2001, prin care această zi a fost proclamată sărbătoare națională bisericească, de pomenire a celor căzuți de-a lungul veacurilor pe câmpurile de luptă pentru credință, libertate, dreptate și pentru întregirea neamului și apărarea țării.

România a pierdut în Marele Război aproape un milion de militari și civili. Prevederile Tratatului de la Versailles, ce vizau țara noastră, s-au concretizat prin Decretul-lege nr. 1693/4 mai 1920, care a stabilit ca Ziua Eroilor să fie sărbătorită cu prilejul Zilei Înălțării Domnului Iisus Hristos, dată decretată sărbătoare națională a poporului român.

În timpul comunismului, Ziua Eroilor a fost stabilită la data de 9 Mai, după care s-a revenit la data inițială. Se păstrează tradiția și, în toate bisericile din țară și străinătate, în această zi, se face pomenirea eroilor români care au căzut pe câmpurile de luptă de-a lungul veacurilor.

Anul trecut, Ziua Eroilor a fost în 10 iunie. În această zi, în municipiul Râmnicu Sărat, s-au desfășurat ceremoniale militare și religioase organizate

de administrația locală, Și Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria”, subfiliala „Pavel Zăgănescu”, în parteneriat cu unitățile de învățământ, a desfășurat activități specifice pentru comemorarea eroilor noștri.

Prima activitate a zilei a avut loc la monumental eroului Pavel Zăgănescu, căpitanul care a

De Ziua Eroilor, la statuia lui Pavel Zăgănescu

condus Compania de Pompieri în lupta din Dealul Spirii de la 13 septembrie 1848 împotriva trupelor otomane. La inițiativa domnului Mihai Doina, președintele Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”-subfiliala „Pavel Zăgănescu”, elevi ai Școlii gimnaziale „Gheorghe Vernescu” din Rm. Sărat și reprezentanți ai lumii culturale râmnicene au desfășurat un program dedicat Zilei Eroilor: ceremonie religioasă, moment artistic- recitare de poezii și intonarea Imnului României și a Imnului Eroilor, manifestarea încheindu-se cu depunerea de flori și coroane.

„La 17 ianuarie 1815 s-a născut, în Râmnicu Sărat, Pavel Zăgănescu, unul dintre

simbolurile Revoluției de la 1848. Riposta fermă a pompierilor comandați de căpitanul Pavel Zăgănescu a ținut piept avangardei coloanei lui Kerim Pașa. Jertfa pompierilor conduși de Pavel Zăgănescu și a ostașilor din Regimentul 2 Infanterie reprezintă spiritul de recunoștință eternă. În semn de respect și recunoștință, în orașul nostru, la Muzeul Mixt Municipal, este amenajată o sală dedicată armei pompierilor. Vă recomand și cartea „Pavel Zăgănescu, promotorul evenimentelor din 13 septembrie 1848”, pe care o găsiți la Biblioteca Municipală „Corneliu Coposu”. În filele acesteia veți găsi descrierea în amănunt a familiei Zăgănescu, dar și informații despre înființarea primei unități de pompieri militari.” (Mihai Doina).

În toate unitățile de învățământ din municipiul Râmnicu Sărat s-au organizat activități de tipul lecții deschise, având ca tematică cultul eroilor sau alte activități cultural-educative. De asemenea, autoritățile administrației publice locale au organizat manifestări comemorative la cimitire, parcele de onoare și monumente de război.

În cimitirul municipal a avut loc o amplă manifestare cu participarea reprezentanților tuturor instituțiilor de stat, o slujbă religioasă și ceremonia de depunere de coroane și flori la mormintele ostașilor căzuți la datorie. ■

Virginia Georgiana STROE
membru UZPR

La doar câțiva ani de la restaurare, Mausoleul Eroilor de la Mărășești are nevoie de o nouă restaurare!?

Pe adresa Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria" a sosit un mesaj, sub semnătura domnului Toteanu Mihai Marius, din care cităm:

"...Se pare că blestemul de care spunea marele N. Iorga se adevărește. Se pare că din păcate începem din nou a ne uita istoria și a trata cu nepăsare martirii țării, cei care acum mai bine de 100 de ani au murit ca noi să putem sărbători în 2021.

Vin către dumneavoastră cu un set de poze care arată starea dezolantă a Mausoleului de la Mărășești, locul unde mari eroi se odihnesc acum. Pozele au fost făcute pe 28 Noiembrie 2021.

Stimaților, aș vrea să înțeleg ce acțiuni urgente se pot face pentru a restaura acest monument. Vreau ca marele erou, Generalul Eremia Grigorescu, să nu aibă deasupra locului de odihnă igrasie, pereți crăpați și litere lipsă din numele pământurilor pe care le-a apărât.

Dacă nu știți de acest lucru, este și mai trist. Dar, presupunând că știți, aș dori să aflu, când vor începe lucrările de reconsolidare la Mausoleu? Și vă întreb direct asta, pentru că eroii nu se pot odihni atunci când pereții sunt crăpați.

Din păcate, tind să constat

că la unul dintre cele mai mari monumente dedicate lor, eroilor noștri, se ajunge în starea aceasta de degradare. Mi-e groază când mă gândesc la cimitirele din țară unde își au odihnă eroii noștri.

Vă rog să mă ajutați cu aceste informații, să înțeleg de ce s-a ajuns la starea aceasta de degradare și când anume vor începe lucrările pentru a reconsolida locul eroilor noștri. Vă mulțumesc!"

Mausoleul de la Mărășești a fost restaurat și reabilitat cu fonduri europene prin Programul Operațional Regional 2007-2013,

Axa prioritară 5 „Dezvoltarea și promovarea turismului”, Domeniul de intervenție 5.1: „Restaurarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural, precum și crearea/modernizarea infrastructurilor conexe”. Proiectul, gestionat de Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, a cuprins “restaurarea, reabilitarea și consolidarea mausoleelor din Focșani, Mărășești, Soveja și Mărăști și a muzeelor din incintă, dar și creșterea atractivității lor, prin diversificarea produselor turistice.”

Valoarea totală a contractului de finanțare a fost de 17,1 milioane lei, din care contribuția europeană s-a ridicat la 14,55 milioane lei, iar contribuția de la bugetul de stat a fost de 2 milioane lei, diferența reprezentând aportul beneficiarului.

Așadar, la doar șapte ani de la restaurare, în care s-au cheltuit peste 17 milioane de lei (!), Mausoleul de la Mărășești are nevoie de o nouă restaurare!? Pare incredibil, și totuși, este adevărat!!! Imaginile alăturate vorbesc de la sine!

Cine a executat aceste lucrări? Cine sunt cei care au girat și au avizat lucrările de “restaurare, arhitectură, alei, parcaje, instalații electrice și instalații paratrăznet (sic!)”?

Sunt întrebări la care ar trebui să răspundă, în primul rând, beneficiarul, dar și Oficiul Național pentru Cultul Eroilor (vezi Legea nr. 379 din 30 septembrie 2003, actualizată). ■

Dumitru ROMAN

“Lista Monumentelor Istorice”, un fluture pe o lampă aprinsă!

A trecut aproape neobservat un act de cultură mai puțin obișnuit în zilele noastre, prin care se pun sub protecția legii câteva monumente funerare din municipiul Iași. Este vorba de un ordin emis de Ministerul Culturii prin care mai multe morminte din Cimitirul Eternitatea sunt incluse în categoria monumente istorice.

În această listă sunt cuprinse și mormintele și monumentele funerare ale unor militari, astfel:

Monumentul funerar colonel Alex Christe, str. Eternitate nr. 121, parcela 2/I, rândul 2, locul 1-2, în Cimitirul Eternitatea, mun. Iași, județul Iași, cu codul în Lista monumentelor istorice IS-IV-m-B-21178.06;

Monumentul funerar colonel Ioan Stîrce, str. Eternitate nr. 121, parcela 3/I, rândul 5, locul 1-2, în Cimitirul Eternitatea, municipiul Iași, județul Iași, cu codul în Lista monumentelor istorice IS-IV-m-B-21178.09;

Mormântul generalului Mihail Cristodolo Cerkez, str. Eternitate nr. 121, parcela 3/I, rândul 4, locul 1-2, în Cimitirul Eternitatea, municipiul Iași, județul Iași, cu codul în Lista monumentelor istorice IS-IV-m-B-21178.10;

Mormântul generalului Eugen Alexandru Mavrodi și Ștefan Negruzzi, str. Eternitate nr. 121, parcela 3/I, rândul 3, locul 3, în Cimitirul Eternitatea, municipiul Iași, județul Iași, cu codul în Lista monumentelor istorice IS-IV-m-B-21178.11;

Monumentul funerar colonel Anton Costiesco, str. Eternitate nr. 121, parcela 6/I, rândul 3, locul 5, în Cimitirul Eternitatea, municipiul Iași, județul Iași, cu codul în Lista monumentelor istorice IS-IV-m-B-21178.18;

Monumentul funerar colonel Nicolae Emandy, str. Eternitate nr. 121, parcela 6/I, rândul 1, locul 14-18, în Cimitirul Eternitatea, municipiul Iași, județul Iași, cu codul în Lista monumentelor istorice IS-IV-m-B-21178.21;

Parcela Eroilor Români Aviatori, str. Eternitate nr. 121, parcela 27/I, în Cimitirul Eternitatea, municipiul Iași, județul Iași, cu codul în Lista monumentelor istorice IS-IV-a-B-21178.35.

(Extras din Ordinul nr. 3.494 din 18 decembrie 2020, publicat în Monitorul Oficial nr. 251 din 12 martie 2021)

Decizia Ministerului Culturii ar fi fost de aplaudat și de salutat, dacă lista de mai sus ar fi cuprins mormintele unor personalități, nume cunoscute și recunoscute în armată și în societatea românească. Or, în afară de numele generalului

Mihail Cristodolo Cerchez și al generalului Eugen Alexandru Mavrodi, mărturisesc, spre ignoranța și rușinea mea, că habar n-am cine au fost coloneii Ioan Stîrce, Anton Costiesco și Nicolae Emandy.

Sigur, incultura mea în materie de istorie militară n-are nicio relevanță în înțelegerea criteriilor de care s-a folosit onor Ministerul Culturii pentru înscrierea mormintelor respective pe Lista Monumentelor Istorice. Este posibil ca, în alegerea acestor monumente istorice, mortul să nu fi contat absolut deloc, singurul lui merit fiind acela că și-a făcut un mormânt arătos (dar nu de neam prost, cum își fac politicienii și oligarhii zilelor noastre), care nu-i exclus să-i fi înduioșat pe vajnicii oameni de cultură de la forul decident. Dacă este așa, atunci mormintele unor eroi ca Tudor Greceanu, Alexandru Șerbănescu, Dan Vizanty n-au nici o șansă să fie înscrise vreodată pe faimoasa listă pe care ne-o flutură Ministerul Culturii, cu ale lui subinstituiții și institute de tot felul, sau o doamnă numită Sidonia Teodorescu, instalată pe vecie în Primăria Capitalei, mare iubitoare (sanchi!) a “Bucureștiului meu drag”. Pariez că niciunul din comisia care a aprobat această listă habar n-are unde se află mormântul lui Tudor Greceanu, eroul, modelul, despre care Monica Lovinescu spunea că ar fi putut “să ne scoată din rubrica quasi-permanentă a caricaturii”!

Oare cum își explică cei plătiți cu bani grei din bugetul public să monitorizeze “monumentele istorice” și să le protejeze – da, să le protejeze de lăcomia interlopilor și a mafiei din construcții – că una dintre cele mai impunătoare și mai frumoase opere de for public ale Capitalei – am numit Monumentul Eroilor Armei Geniu, din dealul Cotrocenilor – a ajuns bătaia de joc a unor funcționari din Primăria Sectorului 6, care au aprobat construcția unei clădiri de șase etaje (!) încălcând în mod flagrant zona de protecție a acestui monument?

Cu ce obraz mai poate trece fostul primar, acum senator, Gabriel Mutu prin fața acestui monument când știe că LEUL de pe soclu a ajuns, cu concursul său, pe mâna “paraleilor” de la primăria Sectorului 6? Poate ne spune „consilierul superior” și arhitect Sidonia Teodorescu – doamna care a semnat avizul de construcție și care știe ce este aceea o „zonă de protecție”, nu ca noi, proștii sub clar de lună... ■

Dumitru ROMAN

În familia istoricului și genealogistului Radu Greceanu, din București, am auzit de multe ori numele Ileana Cerchez, despre care se vorbea cu un respect statornic. Arhitecta Eugenia Greceanu spunea despre această doamnă, descendentă a unei vechi familii de boieri moldoveni, că era "o admirabilă povestitoare... avea umor, nu făcea o dramă din viață, povestea simplu prin ce a trecut în vara lui 1949, la naționalizare, când a fost scoasă din casa de la Slobozia (Argeș) în toila nopții, cu doi copii nou-născuți, gemeni, și Costache, mic de tot, și au fost duși la Pitești...". În Domiciliu Obligatoriu.

Ileana Cerchez nu a apucat să-și scrie memoriile, unde fără îndoială ar fi avut multe de povestit. A lăsat câteva pagini, pe care le publicăm în cele ce urmează.

(urmare din nr. 1(62)/2021)

Tata foarte bolnav, emfizem cu sufocări, cianoză etc. Crăciun, Anul Nou. Copiii au plecat. Am rămas eu cu mama, tata, Costache și gemenii. Radu se întoarce de la Râșești, unde casa noastră a ars în întregime. Motiv? Nu se știe. Întâmplare? Dinadins?...

Expediem pe tata la București. Nu-mi pot lua răspunderea să-l țin la Slobozia în halul în care este. Mama pleacă și ea pentru câteva zile la București și ne spune să-i trimitem trăsura la gară miercuri. Dar miercuri nu mai eram la Slobozia! Mama nu s-a mai întors niciodată. A urmat pribegia noastră (Radu, eu și copiii – Costache, 1 an și 10 luni, gemenii, 5 luni).

Seara de 1 martie 1949. Umblu prin casă cântând, după ce am culcat copiii, «În noaptea asta toată lumea e a mea». Nu știam

Amintirile mele din război

ce noapte furtunoasă avea să urmeze.

La ora 1.40 noaptea, bătăi în ușă. „Deschideți, e primarul”. Deschidem. Vreo zece indivizi năvălesc în casă. Primarul, șeful de post, un oarecare „Rociu”, care conduce echipa. Cred că el era reprezentantul Partidului și era din Pitești. Mai erau secretarul de partid din comună, Petre Chiroiu, și alții, pe care nu-i cunoșteam. Avem 40 de minute să părăsim complet și pentru totdeauna casa, curtea, tot ce posedăm pe lume, inclusiv amintirile și dragostea de Slobozia, pe care însă nu ni le-au putut lua.

Ne citește sau mai bine zis ne silabisește regulamentul unei legi care a apărut abia a doua zi în Monitorul Oficial. Nu avem voie să luăm cu noi decât conținutul unui geamantan mic. Mai nimic. Trei cearceafuri, o pijama și o cămașă, o rochie pe mine și una în geamantan. Pături nu, paltoane în plus, nu. Noroc de sacul cu scutecele murdare de peste zi ale gemenilor în care am mai aruncat câte ceva de-al nostru. Au controlat tot, în amănunt, afară de acest sac, de care le-a fost scârbă. Nu ne-au lăsat nici ceasul de la mână, nici inelul din degetul lui Radu, nici aparatul fotografic (o vechitură de când aveam 11 ani). Au început să caute lucruri de valoare pentru a le preda la Partid, la județ, și au adunat tot felul de prostii strălucitoare, care, chipurile, erau de argint.

La un moment dat s-au adunat într-un colț și au șoptit ceva

împreună. Apoi ne-au comunicat hotărârea lor. Radu va pleca cu ei cu mașina, iar eu, chipurile de mila celor trei copii, voi pleca mâine cu altă mașină... Panică între noi doi. Ne despart? Ne vom mai întâlni vreodată? Ne duc în Rusia? Ne deportează? După plecarea lui Radu, culc copiii, iar „ei” adorm pe unde apucă, pe fotolii, pe scaune. Eu îmi văd de treabă. Încerc să fac un control între hârtiile din casă și reușesc să rup sau să ard scrisori, chitanțe, acte, ce mi se par a nu fi tocmai potrivite pentru a intra în mâna lor.

Dimineața începe să apară personalul la lucru. Preda și Moș Leană, la vaci, Emilian, la cai, Didina și ceilalți. Ei se împărțite prin curte să explice personalului că de-acum nu mai suntem noi stăpâni, ci „ei” și, aflând că vaca Lunica tocmai fătase, le spun cu emfază că de-acum vor primi un sfert de litru de lapte pe zi. Dar Preda le răspunde: „Dar până acum nimeni nu ne-a măsurat laptele pe care-l beam!”

Am scos din cămară tot ce era mai bun, am chemat personalul la masă și am consumat tot ce era perisabil sau foarte bun. În fine, a venit un camion să mă ia. Ninge. Camionul platformă. Am plecat cu gemenii în brațe (5 luni), cu Costache (1 an și 10 luni) lângă mine, cu coșul de biberoane, toți în cabina din față. Pe platformă, șeful de post (milițianul) cu o manta militară, o flenderiță. I-am dat șuba tatii. La îndemnul șoferilor, am cerut o pătură.

*Spitalul de Campanie Cr. Roșie nr. 5 în drum spre Rusia.
Prima din stânga, așezată, Ileana Sturdza.*

Nu mi-au dat. Atunci șoferul a cerut-o pentru el. Bineînțeles că a primit-o, pentru a mi-o da mie la Pitești. Mai am pătura și acum.

Pentru gemeni am luat biberoane pregătite, dar mie și lui Costache nu ne-au dat de mâncare să luăm cu noi. La ieșirea din curte, camionul a trecut printre două șiruri de oameni, de cele două părți ale șoselei. Ninge. Dar toți, fără vreo comandă, și-au scos căciulile când am trecut eu. Nu am plâns când am ieșit pentru totdeauna pe poarta casei, dar mi-au dat lacrimile la acest semn de respect și de simpatie al oamenilor pe care îi păreșeam și care aveau să mă ajute în ascuns ani de zile. Zic în ascuns pentru că pentru ei faptul de a ne ajuta reprezenta un risc.

Pe drum, șoferul oprește un

moment camionul și coboară. Ajutorul de șofer îmi spune să fiu atentă la ce vorbesc și să mă feresc de șofer. Câțiva kilometri mai târziu, în aceeași situație coboară ajutorul de șofer și șoferul îmi spune cuvânt cu cuvânt același lucru: să mă feresc de ajutorul lui. Interesant și grăitor pentru un regim comunist.

La Pitești oprim întâi la Partid, ca să predea prostiile așa-zis prețioase luate de la noi. Gemenii scâncesc. Milițianul cu pistolul mitralieră pe umăr, cu șuba tatii pe el, umblă înapoi și încolo cu copiii mei în brațe. În orice tragedie există și partea de răs.

În fine, ajungem și la miliție. Lume multă, enorm de multă. Nu numai moșieri, ci și chiaburi și moșneni. Toate vârstele și toate sexele. Toader și Matei plâng. Vor să mănânce. Biberoanele sunt

reci, aproape înghețate. O femeie bătrână mă învață să le încălzesc în sân. Dar copiii nu așteaptă. Plâng în hohote. Culcați pe un geamantan al nu știu cui, înghit pe nerăsuflăte laptele rece. N-au pățit nimic.

În fine, ne întâlnim Radu și cu mine. Ne-a venit inima la loc. Suntem deci împreună. E bine! Orice va urma, vom fi împreună amândoi să ducem greul în spinare.

Ne înscrie într-un registru și ne ia buletinele de populație. De-acum să ne descurcăm cu 50 de lei în buzunar, cu trei copii mici, aruncați pe străzile Piteștiului.

Noroc că Radu fusese la domnul Stelian Rădulescu, avocatul tatii de la Pitești, să-l roage să ne primească. Sosirea noastră acolo, ca în filme. Gemenii în saci de blană pe masa din sufragerie, Costache pe sub masă.

Grațierea și Stelian Rădulescu, oameni bătrâni, liniștiți, maniaci de ordine și curățenie. Doamna nu era acasă. Când sosește, găsește spectacolul. Oameni în casa cărora nici un obiect nu plecase vreodată de la locul lui.

Casa lor, casă normală, parter și etaj, ocupată complet de tot felul de lume. Inginerul VasIU, inginer silvic, plecat pe două zile la el, la Blaj. Ne culcă deci provizoriu în camera lui. Pe urmă, vom vedea. A doua zi apare un milițian, ne înmânează buletinele, pe care, pe prima pagină apărea o ștampilă de toată frumusețea, violetă, mare: D. O. Asta înseamnă „Domiciliu Obligatoriu” și ne aduce la cunoștință că nu avem voie sub niciun motiv să părăsim orașul. Dacă ne prinde, ne aduce pe jos din post în post plus

sancțiuni. (Ce sancțiuni, nu se știe). Am uitat să spun că la miliție i-au dat lui Radu o listă de orașe în care avem voie să ne stabilim și să ne hotărâm unde vrem. Se numea "DOMICILIU ALES". Nu orașe de graniță, nu București. Suntem dușmani ai poporului și, deci, elemente primejdioase. Am uitat să spun că trebuia să ne prezentăm în fiecare duminică la miliție, să ne facă prezența, să constate că nu am plecat din oraș.

Începe deci viața de la zero. Nu tu pahar, nu tu lingură, nu farfurie, nimic!...

Dacă Stelian și Grațiela Rădulescu ar fi fost părinții noștri n-ar fi putut fi mai buni și mai grijulii cu noi. Le păstrez în suflet o amintire și o recunoștință ce nu se pot șterge niciodată. Șase luni am trăit pe spinarea lor. Mâncare, scutece de copii, baia ocupată de noi, zgomot, țipete de copil. În liniștea cu care erau obișnuiți, nu s-au plâns niciodată că ar fi deranjați. Dimpotrivă, totul li se părea firesc, parcă ar fi trăit așa toată viața.

După șase luni mi s-a părut că exagerez abuzând de bunătatea lor și ne-am despărțit gospodăriile. Un timp am gătit tot la ei în bucătărie. Pe lângă toate avantajele, de la Grațiela Rădulescu am învățat o mulțime de lucruri în gospodărie și în gătit. Bucătăria ei era ca un laborator. Ți-era milă să tai un cartof și o ceapă.

Pe urmă, cum și de unde, au apărut o lampă de gătit cu petrol, niște crățiți, două ibrice. Toată lumea din Pitești a sărit să ne ajute, lume complet și total necunoscută.

Într-o seară m-am pomenit cu

Didina. A furat sub nasul comisiei paltonul meu și l-a adus într-un sac de făină. Didina e un suflet mare și generos, gata totdeauna pentru alții, nu se gândește niciodată la ea. Muncește pentru alții și-și dă și sufletul ca să facă bine. Dumnezeu s-o ajute și s-o binecuvânteze!

În continuare, ani de zile am primit săptămânal un coș cu alimentele necesare unei familii timp de o săptămână: ulei, zahăr, griș, orez etc. Coșul se depunea la ușă. Apoi venea cineva să-l ia.

Persoana care aducea coșul n-a vrut niciodată să-mi spună de la cine era. Riscul era prea mare. Să ajuți niște "bestii moșierești" este periculos. Ești imediat băgat în aceeași categorie, ești luat la ochi. Mai bine anonim.

Mai veneau și slobozeni (dar

noaptea, tot din cauza riscului), cu ce putea fiecare, mălai, făină, untură, brânză, ba chiar și bani.

Într-o zi m-am dus cu Toader la policlinică. Sora care mă înscrie mă întreabă dacă primesc lapte. «Nu, ce lapte, pentru ce?» «Păi, aveți doi sugari, au drept la lapte, să vă înscriu deci. Doi copii de 5 luni, două mame». Eu: «Stați, doamnă, că e o singură mamă!». «Uf, tăceți Doamnă, orice copil are drept la o mamă!». Și m-a înscris cu doi copii și două mame. Acesta era modul în care fiecare încerca să ne ajute. La farmacia, pe atunci nu erau încă naționalizate, nu mă lăsau să plătesc și tot Piteștiul ne știa: expropriații cu trei copii. Cum la plecarea din Slobozia nu m-au lăsat să-mi iau căruciorul pentru copii, am primit un căruț al unui doctor, de când era el mic.

Gara Debalzevo, sept. 1942

În drum spre Kamensk, septembrie 1942

Doctorul avea 40 de ani. Căruțul, excelent. Destul de mare să-l bag și pe Costache în el, când era prea obosit de mers.

În prostia mea am încercat să caut de lucru. Cu chiu cu vai, după un an și jumătate, am intrat la Spitalul de copii pe post de femeie de serviciu. Salariul de femeie de serviciu, dar munca de soră dieteticiană. Treaba a mers câteva săptămâni până au prins de veste organele Partidului. Într-o bună zi a venit un tovarăș de la direcția personal a partidului și a poruncit să părăsesc imediat, dar chiar imediat, în acel moment, spitalul, căci sunt un element periculos care pot otrăvi copiii. M-a chemat directorul și foarte rușinat mi-a transmis ordinul. Am lăsat «babeurre»-ul* pe foc și am plecat.

Având cinci guri de hrănit, am început lupta. Motivul oficial al concedierii mele: "lipsuri și deficiențe în serviciu", semnat de șeful de cadre pe orașul Pitești.

"Domnule Dijmărescu, care sunt lipsurile și deficiențele, ca să mă pot corecta pe viitor?". Scria. Nu a ridicat capul din hârtii; cu capul în jos, fără a mă privi, răspunde: "Sarcină de regiune, tovarășă". "Bine, dar dumneata ai semnat hârtia!". "Sarcină de regiune, tovarășă". Și cu asta discuția s-a încheiat.

Du-te, Ileano la regiune, la tov. Gogorici, șeful cadrelor pe regiunea Pitești. Tov. Gogorici îmi spune: "Cum eram să te țin în servici când tatăl dumitale a fost ministru..". "Tatăl meu n-a fost niciodată ministru, a fost magistrat." "Magistrat, ministru, nu e totuna?"

Deci, cinci suflete pe drumuri, fără drept de muncă. Domnul Matei, contabil șef la CENTROFARM (depozitul de medicamente pe regiune), îmi face rost și mă angajează. Fac și calculez facturi și răspund și de depozitul "pastile". Atmosferă minunată, farmaciști tineri. Toți

eram tineri, veseli, munca se făcea perfect, numai cu râs și cu bancuri. Mă cheamă șeful de cadre, mă întreabă vrute și nevrute, de bunici, străbunici, avere, și-mi spune frumos că și el a fost un prigonit și deci să am încredere în el ca într-un frate.

După vreo două săptămâni de la angajare, colegii îmi spun că Trandafirescu (acel șef de cadre care mă interogase) îmi poartă sâmbetele și că e hotărât să mă dea afară. Eu să încerc să joc teatru, să plâng, să fac ceva. Cum să faci ceva când nu ești anunțat că te dă afară decât în momentul când trebuie să ieși pe ușă. Am tăcut, am așteptat. După câteva zile, într-adevăr, am fost concediată - nu mai țin minte, dar cred că fără motivație.

După alte câteva zile, aflu că la CENTROFARM s-a desființat postul de șef de cadre și că tovarășul Trandafirescu se întoarce la "munca de jos", la meseria lui de electrician. Întâmplător, îl întâlnesc pe stradă și nu rezist. Traversez și îi spun zâmbind: "Mulțumesc pentru încrederea de frate pe care am avut-o în dumneata și mă bucur că m-ai urmat atât de repede". S-a bălbâit și și-a văzut de drum.

Timpul trecea, băieții creșteau, dar și nevoile. M-am hotărât să fac niște demersuri și mai serioase. Am scris trei scrisori simple (nerecomandate, costa prea scump), una la C.C. al Partidului, una la Preșidenția Consiliului de Miniștri și una la Confederația Generală a Muncii. Radu râde de mine: "E inutil, zice, citește istoria revoluției ruse și ai să pricepi că este inutil". "Bine, zic, pierd 1,65 lei și atât; dar situația noastră nu

poate fi mai rea pentru noi”.

A trecut o lună. Mă pomenesc la ușa cu un “tovarăș” cu cocardă roșie la rever, cu o hârtie în mână. Sunt poftită la Partid pentru că am făcut o plângere la Comitetul Central. Mă primește “tovarășa” Florica. Florica și atât, fără altă identitate. Îmi propune un post la TBC; refuz. Apoi îmi propune să colaborez cu ei (partidul), că mă vede “tânăra și destoinică”. Refuz, de asemenea. Că de ce m-am adresat la C.C. și nu lor, la regiune. “Pentru că, spun eu, am cerut audiență și am fost refuzată”.

A doua zi, la ușa mea apare tovarășul “responsabil cu cadrele pe oraș”, cel care a iscălit ordinul meu de concediere din Spitalul de copii. Nu eram acasă. A așteptat la ușa mea o oră. Roata morii se învâртеște. Venind acasă, îl găsesc; îmi spune să vin la el, la birou, ca să-mi dea un serviciu. Și uite așa, în ciuda spuselor lui Radu, cu spiritul meu combativ am reușit să capăt un post în meseria mea, făcându-i pe toți să creadă că am o “pilă” mare la C.C.

Radu reușește și el să intre scriptolog la Laboratorul de Higienă, condus de un doctor Cerchez. Nu rezistă mult. Îl dă afară.

Copiii au intrat la Căminul de zi.

Între timp începe prietenia, care va dura 43 de ani, până la decesul ei, cu doctor Carmen Anghelide. Sprijin nemaipomenit cu o discreție desăvârșită, reușind să nu mă facă niciodată să mă simt prost. Prietenie adâncă, om de caracter, om care nu admite compromisuri. La fel ca tata. Cea mai bună specialistă în obstetrică-ginecologie. Primul contact a

fost când m-a căutat dânsa în spital, ca să mă cunoască și să mă ajute. Făcuse pușcărie, gândea ca noi, nu compromisuri, nu vorbe inutile. În tot cursul vieții și după eliberarea noastră, am rămas prietene în sensul cel mai adânc al cuvântului.

De un Crăciun, copiii de trei ani. Nu aveam bani să le fac pom de Crăciun. În ziua a doua a Crăciunului mă pomenesc cu Carmen Anghelide cu un brad în mână. Nu a avut copii, dar s-a gândit la ai mei. Repede, am pus hârtie creponată colorată (globuri nu-mi puteam permite) și lumânări legate cu sfoară și în felul acesta a venit Moș Crăciun și la băieții Cerkez.

Mutarea. Partidul râvnea la casa Rădulescu. Prea era centrală, frumoasă și familia Rădulescu familie de chiaburi. I-a scos frumos din casă și i-a mutat în două odăi în Târgul din Vale. Noi nu contam. Oriunde! Plecarea dintr-o casă întregă

la două odăi a permis familiei Rădulescu să ne înzestreze. Pat, așternut, perne, un dulap, lighene; cu toată această zestre am plecat de la ei. Camionul Primăriei – nu al Partidului – ne-a plimbat în trei zile, în trei domiciliu. Norocul nostru că de fiecare dată locuința era deja repartizată altcuiva. Locuințele erau mizerabile, așa că pentru noi a fost un noroc. În fine, am ajuns la familia Balotescu. Doi bătrâni, el fost mecanic de locomotivă, ea, casnică, analfabetă. Oameni foarte de treabă. Odaia care ni se dă e cu patru pereți afară, cu o scară dublă exterioară. Dedesubt, o bucătărie minusculă. Ne mobilăm cu ce ne-a dat Grațierea Rădulescu și încă o familie de negustori greci, al cărei nume – ce ingratitudine – l-am uitat. Lampă de gătit cu petrol, cea mai bună metodă să ia funingine în bucătărie. Lampa fila mereu. Într-o zi familia din București mi-a trimis bani și mi-am cumpărat

Ileana Cerchez în 1943, la București, împreună cu doamna Negroponete.
Fotografie apărută în revista “Je sais tout de Bucarest”

o mașină de gătit ca lumea. Lux imens. Acum aveam și cuptor, și căldură în bucătărie.

În curte cu noi, într-o cămăruță, o altă familie de expropriați din Prahova, familia Izbășoiu. Am fraternizat cu ei până la plecarea noastră la Câmpulung. Ne-am ajutat reciproc cât am putut.

Costache a împlinit 3 ani. Cum lucram și Radu și eu, am angajat un domn bătrân, expropriat, să vadă de copii în lipsa noastră. Îl plăteam nimica toată plus o cartelă de alimente. Nu avea drept la cartelă de alimente decât cine lucra la stat.

A murit în închisoare generalul Radu Korne, bărbatul lui Lenuș, sora lui Radu. Avea o casă la Tg. Jiu. Lenuș, probabil, ca să scape de lume s-a instalat acolo și ca să aibă o preocupare și o răspundere a venit să-l ia pe Costache. De acum s-a încheiat simbioza Lenuș-Costache, care va dura toată viața, dar mai ales până la 9 ani ai lui Costache. Apoi s-au mutat din nou la București și Costache a făcut primele două clase primare în București, la Cantemir. Moșul care vedea de copii a plâns. Îl iubea în mod deosebit pe Costache și tocmai pe el i l-am luat. Moșul a stat la noi până ce l-a dat pe Radu afară din serviciu și a luat el copiii în primire.

Gemenii împlinesc 7 ani. Trebuie să-i înscriu la școală. N-am acte de naștere. Ele sunt la Slobozia. Numai de-al dracului mă duc personal să le cer și nu le cer cu poșta. Să vad ce-am să pățesc! Mă întâlnesc în oraș cu Tudor Cojocar (fost mecanic la noi, la batoză), acum morar, om cu stare în Slobozia. Îl întreb dacă

mă poate primi o noapte sau e riscant pentru el. Spontan și cu tot sufletul spune că mă primește.

Cursa mă lasă la primărie; vis-a-vis, casa noastră, devenit acum sediul G.A.S. (Gospodăria Agricolă de Stat – n. red.) “Descătușarea”. Mă uit prin gard – ciudat! – total detașată, fără nicio emoție. Intru la primărie, cer certificatele de naștere. Aflu că gemenii sunt pe lista copiilor care intră în clasa I în comună. Domnul Popescu, secretarul primăriei încă de pe vremea noastră, în șoaptă mă întrebă de mama și tata. Îmi spune că-mi trebuie niște timbre, dar că poșta îmi va spune că nu le are. Trec drumul la poștă. Nu mă lasă să stau la ghișeu. Mă poftesc înăuntru, în partea unde stau funcționarele, îmi oferă un scaun, mă întrebă de mama și de tata și, bineînțeles, “pentru dumneavoastră avem sigur timbre”. O caut pe Didina. Mă ia de mână și mergem pe la oamenii noștri. Nu-i prea găsim. Sunt toți la muncă. Cei care sunt acasă cred că m-am întors. Mănânc la Tudor Cojocar. După-masă începe pelerinajul și una din cele mai mari emoții din viața mea. Tot satul vine. Ne sărutăm. Plâng eu, plâng ei. Unul n-a venit cu mâna goală. Făină, mălai, untură, păsări, ouă. Destul că m-am întors la Pitești cu o căruță plină. Aceștia sunt “descătușaii” de tirania noastră. Târziu, apare Moș Leană. A fost om la boi la noi, a fost împuns de un bou și a rămas șchiop. Vine șchiopătând din celălalt capăt al satului cu o bucățică de unt într-o frunză. Unt pe care nu l-am uitat niciodată, cel mai grozav unt din viața mea.

A trecut și asta. Înapoi, la

Pitești. Într-o zi din vara 1956, Radu e chemat la Miliție. Teamă. Îngrijorare. De ce? După un lung interogatoriu, în care a spus multe minciuni, aflăm cu uimire că ne-a ridicat DO-ul. De ce? Nu se știe! Ceilalți au rămas ștampilați până în 1964. Atunci, în 1956, s-a dat drumul, fără să știe nimeni după ce criterii, la un grup de D.O-iști, printre care și noi.

În 1964 au fost eliberați toți deținuții politici.

Lucrând la Spitalul de copii, doctorița Olimpia Popescu îmi propune: “Hai, doamna Cerkez, să organizăm la Câmpulung Casa Copilului”. De ce nu? Pe de o parte, mi se pierde urma. Pe de altă parte, aerul de munte e bun pentru Matei care a făcut un complex primar. Acolo sunt și cele două familii Rosetti, alde Charlot și Ionica, și alde Radu și Mioara. Ei ne încurajează să venim. Ne așteaptă.

Și așa am ajuns la Câmpulung, unde am stat până în 1968, după ce în 1965 l-am pierdut pe Radu cu un cancer de colon operat, care mi l-a răpit în zece luni (6 decembrie 1966)². ■

1. Babeurre - aliment dietetic pentru realimentarea copiilor după o dispepsie. Menționez că dacă nu îl bați permanent cu telul, până s-a îngroșat, se strică.

2. Prin anii '50, când eram salariată, mâncam la cantina orașului, ca să nu mai gătesc. Copiii erau la căminul de zi. La cantină am recunoscut tacămurile de la Slobozia. M-am bucurat că sunt ale poporului și nu le-a luat un tovarăș. Dar nu a durat mult. Într-o zi a venit șeful cantinei, foarte rușinat, să ne roage să nu mai venim la cantină, căci tov. Primar, pe nume Teodorescu, nu poate suporta să mănânce în aceeași cameră cu noi. Și gata! Nu ne-am mai dus la cantină ca să nu i se facă rău tovarășului Teodorescu!!!

Generalul Alexandru Socec, Jurnal (IV)

Secvențele din *Jurnalul fluviu* al generalului Alexandru Socec, pe care îl prezentăm în acest număr al revistei, acoperă perioada 11 septembrie - 27 octombrie 1916¹. În acest interval, generalul Socec a luptat în Dobrogea, în calitate de comandant al Diviziei 2 Infanterie și al unui grup de divizii care îi purta numele. Marea sa unitate avea flancul drept pe Dunăre, urma dealul Baiului și apoi pădurea Cinghinea.

Pe teatrul de război dintre Dunăre și Mare acționau mari unități române și ruse, comandate de generalul rus Andrei Medardovitovici Zaioncikovski (1862-1926). Acesta a condus Corpul de armată 47 rus și apoi Armata de Dobrogea. A fost schimbat din funcție la 16/29 octombrie 1916, fiind înlocuit de Vladimir Viktorovici Saharov (Zaharov).

După înfrângerea de la Turtucaia, forțele bulgaro-germane, comandate de generalul August von Mackensen, au declanșat ofensiva, reușind să preia sub control întregul Cadrilater. Dar, marile unități româno-ruse au reușit în zilele 6-8 septembrie să oprească ofensiva adversarului. În ziua de 8 septembrie, generalul Ștefan Toșev, comandantul Armatei 3 bulgare, a ajuns la concluzia că frontul româno-rus s-a consolidat și că nu mai este posibilă continuarea acțiunilor ofensivei, deși Mackensen i-a cerut continuarea ei.

La 18 septembrie, concomitent cu trecerea Dunării la Flămânda de către Grupul de armate sud, condus de generalul Alexandru Averescu, Armata de Dobrogea a declanșat ofensiva care a durat până la 23 septembrie. Rezultatele au fost modeste, forțele bulgare fiind respinse pe o adâncime de 10 km.

La 24 septembrie, Armata de Dobrogea a trecut la apărare, operația de la Flămânda fiind compromisă. Concomitent, forțele germane și austro-ungare au trecut la ofensivă pe arcul carpatic, ceea ce impunea întărirea apărării acestuia, ajutoarele neputând veni decât de pe frontul din Dobrogea. Prin urmare, o serie de mari unități au fost transferate de aici. La 6 octombrie 1916, forțele bulgaro-germane au declanșat ofensiva, frontul româno-rus cedând în mai multe puncte. Divizia 2 Infanterie și-a menținut pozițiile, dar a fost nevoită să se retragă din capul de pod de la Cernavodă.

Generalul Alexandru Socec

Pe 20 octombrie, diviziile 2, 5, 9 și 19 au fost retrase din Dobrogea pe malul de vest al Dunării pentru a fi reconstituite. Generalul Socec a fost numit comandant al Diviziei 2/5 Infanterie, dislocată la lanca, pentru refacere. Dar, după mai puțin de o săptămână, incomplet refăcută, a fost transferată în regiunea Pitești, apoi integrată în Grupul de manevră, care va lua parte la operația de la Neajlov-Argeș („bătălia Bucureștilor”). Aici, destinul generalului Socec se va frânge, el fiind acuzat de „părăsire de post”. A fost trimis în judecată, condamnat și degradat în fața propriilor trupe.

Fragmentul de *Jurnal* prezentat este ilustrativ pentru modul de desfășurare a confruntărilor din toamna anului 1916 din Dobrogea, un teatru de operații considerat secundar, dar care a avut un impact major asupra soartei campaniei din anul 1916. Sunt, de asemenea, informații relevante despre cooperarea cu aliatul rus, interesat prea puțin de soarta acestei regiuni.

Ca de obicei am inclus unele note pentru înțelegerea adecvată a textului. Am corectat tacit anumite erori gramaticale, nu foarte multe, și am făcut unele precizări în text, prin menționarea acestora în paranteze drepte. ■

Colonel (rtr.) prof. univ. dr. Petre OTU

Anul 1916

11 septembrie. Duminică.

Seara. Liniște. Făceam la Ivrinezu un parastas pentru morții noștri când a sosit gl. Zaioncikovsky cu o mare suită. Cu toții evlavioși au asistat la aceste slujbe, au îngenuncheat și, după ce s-a terminat, m-a sărutat, mi-a strâns mâinile, mulțumindu-mi pentru modul cum conduc grupul meu și cum execut ordinele. Mi-a spus că de la mine primește cele mai exacte rapoarte. (Cred, dar numai eu știu cum îl blamam în gând dacă-mi cere vreo situație fără valoare, tocmai când am de lucru peste cap pe front) Mi-a predat un ordin „confidențial” numai pentru comandanții de grup și generali!

L-am citit – este scris franțuzește (!) cu enorm de multe greșeli de compoziție și ortografice. Face critica luptelor de la 5, 6, 7 și 8 sept. „Il m'est impossible de comprendre la „retraite” inexplicable de la 5me et 9me Divisions sans causes réelle-car il n'y avait pas l'ennemi en face. Le Général Hartel était toujours introuvable autant que le Général Scărișoreanu² qui a abandonné un détachement isolé dans les mains Bulgares. Une prochaine fois je les rendrai responsable – autant „que moi” je suis responsable devant S.M. le Roi de Roumanie” (ad literam) [Îmi este imposibil să înțeleg „retragerea” inexplicabilă a Diviziilor a 5-a și a 9-a fără cauze reale – pentru că în față nu era inamic. Generalul Hartel era permanent de negăsit, ca și generalul Scărișoreanu, care a abandonat un detașament

izolat în mâinile bulgarilor. Data viitoare îl voi face responsabil, la fel ca mine care sunt responsabil în fața Majestății Sale, Regele României]. În acest stil face o critică de patru pagini f [oarte] aspre – însă destul de înțeleaptă.

12 septembrie. Mișcare de recunoașteri bulgare fără mare însemnătate. A sosit o comisie rusă de geniu, compusă din 1 general, 3 of[ițeri] superiori, 3 of[ițeri] subalterni, 2 funcționari civili pentru a studia chestiunea apei potabile în Dobrogea. Ei au enorm de multe hărți și o poftă enormă de mâncare. Le bluff!

Căpitanul aviator Valentin Bibescu³ sosește cu trei aeroplanе – aparate vechi antedeluviene. Mi se plânge de mizeriile [pe] care [le] întâmpină în tot momentul. Mi-a sosit și o companie cu un balon captiv care nu se mai ridică de frica aeroplanelor.

Ca să scăpăm de pierderile care ni le fac aeroplanele, bombardând caii artileriei și ai coloanelor, am făcut de-a lungul dealurilor escarpațiuni și am instalat vreo 200 de cai într-un tunel făcut încă din timpul Turcilor.

Abia astăzi aflu câte ceva din evenimentele care s-au petrecut pe câmpul dobrogean. Nu se știa însă cu certitudine ce anume trupe germano-bulgare operau contra noastră. Pare a fi luat parte la acțiune diviziile 1, 4 și 6 bulgare de infanterie, două divizii de cavalerie și un detașament mixt. Divizia a 9-a Basarabescu, atacată la Akkadânlar și Kurtburar de bulgari, în loc de a rezista, a retras și trupele ce se mai aflau la Alfatar și Beibunar, retrăgându-se spre Silistra; și mai puțin norocoase

au fost luptele Diviziei 19, care a sfârșit prin o epuizare inutilă a forțelor sale. În luptele de la Bazargic s-au aflat pentru întâia oară ruși și bulgari ca dușmani față în față, fără a da semne de regrete. General Georgescu ar fi hipnotizat pe Bulgari în așa grad încât ar fi refuzat să se mai măsoare cu tătutul rus.

Căderea Turtucaiei nu mă surprinde. Căpitanul [cuvânt neinteligibil] din Reg. 80 inf., fostul meu ofițer de ordonanță, a luat parte la lupte și abia a scăpat cu viață, grav rănit la brațul stâng. Cunoscându-l ca om întreg și f[oarte] curajos, cred ce-mi spune:

„- Soldații au luptat bine însă în cele mai dezastruoase condițiuni. S-au înfipt în tranșee și nu le-au mai părăsit decât după ce veneau valuri, valuri de bulgari peste ei, așa că ajunseseră să se bată cu patul puștii.

- Atunci cum s-a întâmplat dezastrul?

- Pentru că bulgarii veneau la noi fără a încerca pierderi simțitoare atacându-ne. Artileria noastră trăgea în vânt și bulgarii și nemții veneau pînă unghiuri moarte la noi fără a pierde un om, iar noi bombardam de la 10-12 km”.

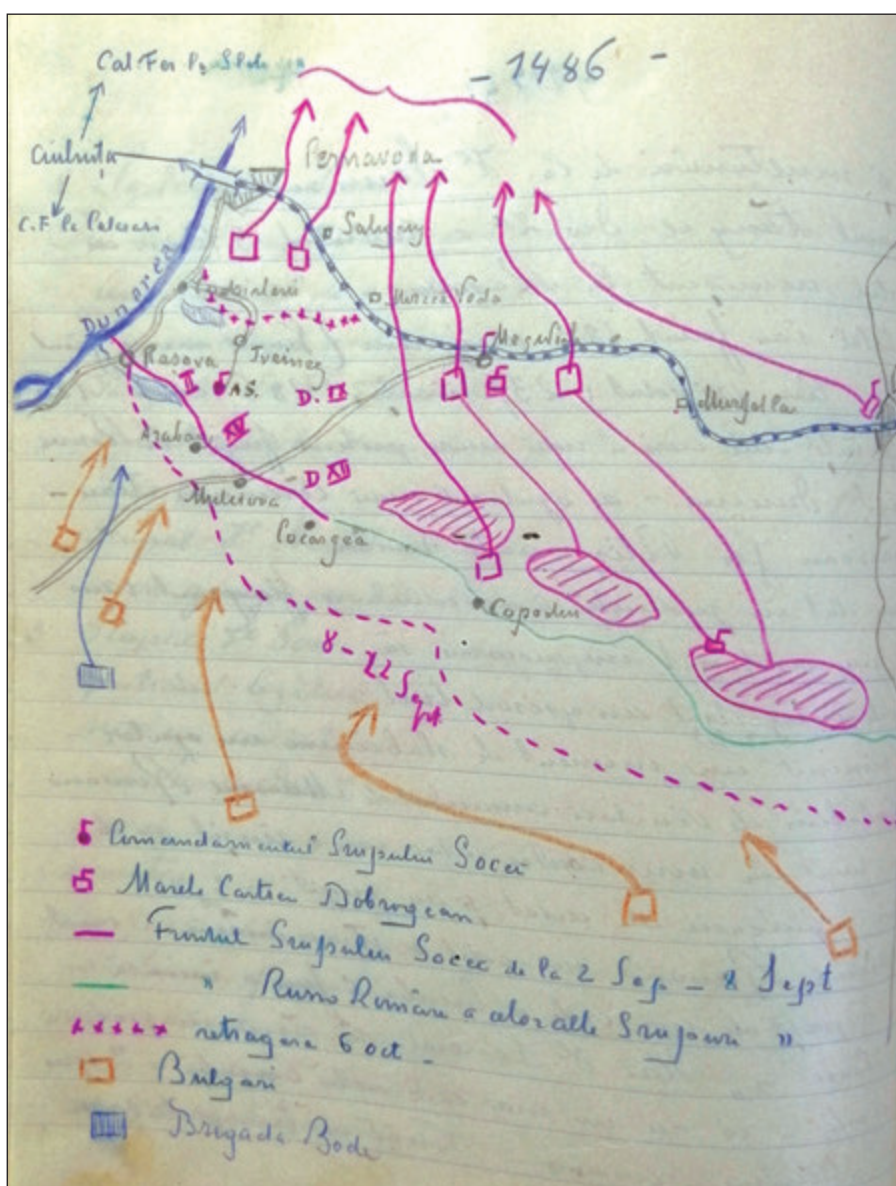
13 septembrie. Seara.

Recunoașterile diviziilor XII și XIV au fost respinse cu pierderi neînsemnate. Însă sectorul Rasovei este puternic bombardat; o coloană numeroasă inamică se îndreaptă spre Ostrovul lung. Colonelul Opran⁴, comand. Reg. 9 Artilerie oprește înaintarea, dar numai pentru scurtă vreme; la ora 10 a.m. se îndreaptă 3 coloane asupra noastră. Cu 3 batalioane din Div. XII, câte 2 batalioane din Reg. 66 și 1

batalion din Reg. Romanați, conduse chiar de mine, protejate de focurile artileriei, am respins cele 3 coloane de cel puțin 6-8 batalioane bulgare și două batalioane germane. Succesul era bun, era să fie brilliant dacă nu pierdeam 8 tunuri din cauza lașității colonelului Bârsescu⁵, comand. Reg. 14 artilerie, care s-a retras fără ordin și fără o cauză bine cuvântată la Cochirleni.

Am trimis imediat după el; am vrut să-l dau imediat în judecată, dar mi-a căzut în genunchi și mi-a cerut iertare. I-am zis: dacă îmi readuci tunurile pierdute, te iert. Cu un batalion din 66 inf. care n-a avut pierderi și cu focuri unite ale regimentelor 9 și 14 am reluat 6 tunuri; două s-au luat de bulgari. Am pierdut 2 ofițeri și 37 soldați morți, 5 ofițeri răniți și 87 de soldați răniți, 15 dispăruți, 2 tunuri, o ambulanță.

Între prizonieri sunt trei germani din Wartemberg⁶ (27 de soldați bulgari, un sergent major rănit). Soldații germani mi-au spus că s-a răspândit șvonul că noi torturăm prizonierii și apoi îi împușcăm. Sergentul major bulgar de origine poloneză vorbește bine franțuzește, ne-a declarat că au căzut mulți soldați bulgari și că n-au ură pe noi, numai pe sârbi. Partea comică n-a lipsit. Între prizonierii bulgari erau doi din București, unul zarzavagiu și altul bragagiu de la Malmaison. Ambii vorbeau perfect românește și spuneau: Bine, bre, că am căzut prizonier! Bine că am scăpat! Am să vă fac bragă. Dar ce mai face cutare și cutare, întrebând de diferiți ofițeri din artilerie. Am trimes raportul meu g-lui Zaioncikovsky.

Schita Manevrei de la Flămânda, așa cum apare în jurnalul generalului Socec

14 septembrie. Miercuri. Luptele continuă. De ieri n-a încetat bombardamentul decât la ora 8 seara și azi la 6.1/2 dim. a reînceput. Nu ne impresionează deloc, deși tragerea este extraordinar de precisă, însă ne scapă mulțimea de unghiuri moarte. La ora 11 a.m. sosește g-lul Zaioncikovsky cu 5 automobile; era însoțit și de 2 ofițeri superiori francezi și lt. col. Baliff⁷, adj. Regal. Au venit să vadă frontul meu. Toți m-au felicitat

și au rămas încântați de spiritul vesel care domnește între soldații mei în mijlocul focului celui mai teribil. Pentru a da o dovadă de precisiunea focului advers am dat o reprezentare care a avut mult succes și a produs o ilaritate monstră.

Adversarii având fixate drumurile care ieșeau pe distanță de 10-20 metri din văi cu unghiul mort, de îndată ce găseau o căruță sau vreo coloană, care trebuia să treacă peste deal,

cădeau câteva bombe. Am încărcat cu saci goi trei căruțe vechi și cu un otgon am pus de le-a tras peste deal. În două minute au început focurile și au prefăcut în praf cele trei căruțe. Un răs homeric a însoțit această reprezentare reușită.

A rămas agentul de la... [cuvânt indescifrabil] la mine până la 8 seara ca să văd mai bine jocul luminos al rachetelor. În mod confidențial mi-a spus că există mari nemulțumiri între partidul militar condus de Marele Duce Nicolae și partidul poporului. El crede că este absolut nevoie de câteva succese de arme pentru a liniști spiritele.

Noi nu primim decât f[oarte] rar ziare – întârziate – nu știm decât vag ce se petrece pe alte fronturi. Azi am avut 4 morți și 27 de răniți și 103 cai morți sau scoși din serviciu din cauza a 5 aeroplane ce au surprins coloane de cai tocmai când veneau de la adăpat.

16 septembrie. În sectorul meu – complet liniște; restul frontului se aud împușcături. Serg. major bulgar a încercat azi-noapte să evadeze. La 3 p.m. a venit generalul de artilerie rus baron Grünne, însoțit de lt.col. Ruzumoff și căp. Sridrigailoff, să inspecteze liniile de artilerie ruso-române. Nu prea am înțeles scopul acestei inspecții!? Seara au mâncat la mine o masă f[oarte] frugală – un borș de pește de Dunăre și o găscă pe varză. Conversația era f[oarte] monotona.

17 septembrie. Liniște în sectorul meu. Rușii f[oarte] mulțumiți pleacă înainte de dejun la Cernavodă. Instalațiunea Divizionului de obuziere (5) f[oarte] înaintată, dar bine

ascunsă, a plăcut cu deosebire. Mica mea escadrilă condusă de căp. Bibescu Valentin este rechemată.

Am primit azi o corespondență de 10 zile pe drum de la București până aci. Bordeicul meu are nevoie de reparațiuni, altfel este foarte curat și igienic. Trupele au mâncare bună și sofisticată, rufe ne lipsesc, deși spălate și curate, dar cămășile și ismenele s-au rupt. În tranșee s-au ivit șobolani. Dr. lt. col. Moșna le prepară însă un delicios „ratimor”⁸ cu care a avut un mare succes la Ivrinezu, unde nu se mai găsește un singur șobolan. Greutate avem cu apa, faimoasa comisiune rusă pentru instalare de puțuri cu apă potabilă a mâncat și a băut la noi și a dispărut fără a lăsa o urmă; eu am sleit⁹ însă 4 puțuri de unde scoatem (aproape de Rasova în vale) o apă foarte bună. Avem și gheață la Rasova din depozitul ungureanului anti-român împușcat. „Singurul abuz” făcut de mine de când am plecat la război este rechiziționarea depozitului de gheață cu caracter personal (Se eliberează gheață numai pentru spital și pentru mine). Am făcut la Ivrinezul Mic și o șosea de 700 metri lungime cu rigole sistematice de scurgere.

Comandantul coloanei de subzistențe din Ivrinezul Mare, căpitanul (r) Grigore Petrescu, avocat din Constanța, foarte activ, foarte corect și drept, veghează să nu se abuzeze în cumpărări de la populația dobrogeană; totul se plătește imediat în bani gheață. Țin foarte mult să nu fim considerați ca o plagă a poporului.

18 septembrie. Un

ordin confidențial al g-lui Zaioncikovski către toți generalii din Comandamentul său: „Binevoii a trimite în 24 de ore Comandamentului o propunere pentru luarea ofensivei pe întregul front după părerea și aprecierea dvs. Se adaugă forțele noastre și cele ale inamicului după informațiunile care le avem”. Am trimis după 7 ore două propuneri Comandamentului dobrogean.

Completă liniște pe front. S-au prins 3 prizonieri bulgari de către o recunoaștere din Div. XII tocmai când furau porci din satul Enige. Interogați, ne-au mărturisit că trupa este lipsită de alimente. Cele dintâi aprovizionări se dau soldaților germani. Ne mai spun (era un sergent foarte inteligent) că germanii au 6 tunuri care trag până la 12 kilometri și aceste tunuri le tot plimbă pe tot frontul, ca să ne facă să credem că au multe tunuri cu tragere lungă. O impresie mare au făcut asupra noastră chiar din primele întâlniri așa-numitele „cuiburi de mitraliere”. Nu le cunoșteam la începutul războiului. Se forma un fel de cupolă acoperită cu pământ – ierburi, frunziș sau fân – o groapă în care se plasau 4-10 mitraliere. Soldații din aceste cuiburi așteptau liniștit până se apropia trupa noastră și începeau un foc omorător de îndată ce se apropiau soldații noștri. Acum s-au obișnuit oltenii noștri și cu cuiburi de mitraliere și cu automobile blindate. Se asvârlă pe burtă și înaintează ca șerpii.

19 septembrie. Încă o zi de liniște. Mare minune, nu este lucru curat. Veghem cu dublă atenție. În situația forțelor inamice văd batalioanele germane cu

7-800 oameni, cele bulgare cu 700 de oameni, iar cele turcești cu 5-600 combatanți. Îmi pare cam exagerat. Am în fața mea germani aprox. 6 batalioane, trupe bulgărești 22 batalioane. În sectorul vecin sunt: Părți din 4 divizii de inf. bulgare – 22 batalioane; Din diferite regimente neînregimentate – 16 batalioane; Milițieni bulgărești – 19; Divizia turcească – 9 batalioane; Rezerva bulgară – 22 batalioane. Totalul trupelor de infanterie = 116 batalioane. La aceasta se mai adaugă: Baterii germane (1 cu rază lungă) – 3 baterii; Artileria bulgărească cu 34 baterii; Artileria turcească cu 6 baterii. Total = 43 baterii. Cavaleria bulgărească are 24 escadroane. Total - 116 batalioane; 43 baterii; 24 escadroane; 2 companii pioneri.

La ora 11 a.m. am celebrat un Recviem pentru odihna sufletelor românilor, rușilor și sârbilor căzuți pe câmpul de luptă. Au asistat Ex. Sa g-lul Zaiancikovsky, căpitanul Simitsch și încă câțiva ofițeri ruși veniți din Medgidia. Am auzit că generalul Averescu va trece Dunărea cu intenția de a cădea în spatele vrăjmașului care se află în fața noastră¹⁰. Mulți sunt entuziasmați de această încercare, dar comandorul Negru¹¹ se îndoiește de reușită din cauza monitoarelor austro-ungare. Eu îi doresc g-lui Averescu reușită.

19 septembrie. Luni. În sectorul meu liniște, nici patrulele exterioare care s-au hazardat până la 5 kilometri de Rasova n-au fost deranjate de avanposturile bulgărești. Numai în sectorul gl. Freimann s-a întâmplat un bombardament care a început

la ora 7 dimineața și s-a terminat la 9^{1/2} a.m. Lt. de geniu R. Șutzu a început sleirea puțurilor. Avem vreo 14 puțuri cu apă bunicică, debitul nu este suficient. Mi se comunică de către căpitanul Borca de la M. C. G. că una din propunerile mele de trecere la ofensivă a fost unanim aprobată și se va aplica parțial. O știre gravă mă întristează mult; la Reg. 3 Olt s-au ivit 3 cazuri de holeră. Lt. col Moșna a luat imediat măsuri energice de izolare.

20 septembrie. Lt. de artilerie (r) Cantuniari îndeplinește serviciul generalului Hepites. N-am cuvinte pentru a mulțumi acestui distins ofițer de rezervă. El singur aprovizionează 3 divizii cu materialele necesare artileriei noastre. Cu tot imensul consum care egalează consumul zilnic al războiului din 1877-1878, n-am avut un moment lipsă de proiectile. L-am propus pentru gradul de căpitan și decorarea cu „Steaua României”.

21 septembrie. Miercuri, ora 3 dimineața. La 12^{1/2} am primit ordinul de luptă. Trecerea la ora 5 la ofensivă. Toate ordinele sunt date. În sectorul meu am format 6 detașamente mixte, fiecare detașament cu misiunea lui specială, observând, însă, legătura între ele și sectoarele vecine. Ora 10 seara. Am respins pe inamic până la Aliman-Talașman. La Arabagi, unde eram personal, am luat 10 căruțe înhămate cu boi, pline cu alimente. Am făcut 83 de prizonieri bulgari, 16 turci și 9 germani. Plouă neconținut. Inamicul s-a retras în fața noastră complet/.../.

22 septembrie, ora 11 noaptea. Lupta continuă.

Din cauza ploii dese alunecă pământul colosal. Am primit un ordin observator din partea g-lui Zaiancikovsky, blând, dar tot observator, că am înaintat prea mult și puteam compromite siguranța frontului. N-am meritat aceste observații pentru că luasem toate măsurile; aveam o linie puternică înapoia mea și 3 baterii (Lt. col. Stăncescu) care trebuia să protejeze eventuala mea retragere. Recunoașterile mele îmi semnaleză îngrămadire de trupe la Enige-Valea Havaz-Dore și Dealul Ciunbuica-Orman. Din fericire au sosit de la P.S 2610 oameni de la Reg. 19 Romanați, 136 de la [Regimentul] 66 Inf. Plouă. Lucrările noastre suferă mult din cauza ploilor. A venit generalul Grigorescu la mine, a stat până târziu; se plânge contra g-lui Radian¹², ofițer de rezervă care a venit pe front fără nici un ordin definitiv. Mania de a juca un rol și de a lua leafă în loc de pensie. Cunosco pe Radian de când era în regimentul cumnatului meu Boerescu¹³; era un bun administrator, ca pregătire nul, fricos ca un iepure.

22 septembrie. Joi. Ivrinezul Mare, ora 11 noaptea. Așteptăm cu nerăbdare ordine; telefonul nu umblă. Cazacii mei se gândesc în primul rând la mâncarea lor și a cailor; nu pot conta pe ei de câteva zile de când n-avem destule alimente din cauza terenului mizerabil. Caili alunecă. Automobilul meu „Benz” este singurul care poate umbla, tăia pământul admirabil. Lupta continuă de azi dimineață, 3 atacuri au fost respinse cu admirabil succes; numai sectorul g-lului Hartel a fost respins. Am

pierdut 3 ofițeri, 37 oameni morți, 2 ofițeri răniți și 117 oameni, 6 automutilați. Cu totul 23 bolnavi de holeră.

23 septembrie. Vineri.

Luptele continuă cu furie însă cu succes pentru noi. Atacurile bulgarilor sunt extrem de violente, dar terenul foarte desavantajos lor. Cu deosebire în sectorul meu am porțiunea Dealului Baci unde este exclus să poată înainta un om. Pământul este mai alunecos decât gheața. Sunt angajate trupele din Brigada 38, Div 12 gl. Găiseanu, artileria Div. XV gl Grigorescu, f[oarte] expusă, susținută numai de 1 batalion, dar din fericire aproape inabordabilă din cauza terenului argilos și Brig. 4 din Div a 2-a. Artileria Div a 2-a n-are de lucru. Căpitanul Ionescu de la Pioneri va lucra toată noaptea la repararea tranșeelor.

24 septembrie. Am primit următorul ordin de zi pe Armata de Dobrogea.

Ordin de zi Nr. 1275

Astăzi după un viu foc de artilerie care a durat mai bine de 2 ore inamicul a atacat energic și cu forțe superioare Grupul general Socec. Toate atacurile violente ale inamicului, ca și în luptele de la 4, 5, 6, și 7 sept. au fost respinse de către bravele trupe ale generalului Socec. Găsesc de a mea datorie de a remarca tenacitatea trupelor și de a mulțumi atât generalului Socec, cât și generalului Grigorescu, ofițerilor care sunt în subordine în acest grup și trupelor care au luat parte la aceste lupte. Acest ordin de zi se va citi tuturor trupelor. Comandantul Armatei de Dobrogea General de inf. Zaioncikovsky.

Am comunicat acest ordin diviziilor II, XII, XV, adăugând: „La rândul meu, mă simt dator de a aduce vii mulțumiri ofițerilor și trupei care au luat parte la luptele de mai sus, adăugând că nu poate fi o mai mare satisfacțiune pentru un ostaș decât atunci când poate mulțumi țara, tronul și pe șefii săi. Faptele împlinite de noi până în prezent și atențiunea binevoitoare a Excelenței sale dl. Gl. de inf. Zaioncikovski trebuie să fie un imbold pentru săvârșirea unor noi acte de eroism, neuitând că iubitul nostru suveran M. S. Regele Ferdinand I și cu el întregul popor luptă pentru o cauză sfântă. Comandantul Grupului român de divizii. General Alex Socec”. Acest ordin de zi a produs o mare bucurie între ofițeri și soldați, care îndură destule mizerii. Din fericire primim alimente bune și suficiente. Dau soldaților 3 ceaiuri pe zi. Am 31 de cazuri de holeră.

25 septembrie. Ora 2 p. m.

Luptele continuă cu îndârjire. Pe tot frontul succesul este al nostru cu toate că este o jale în ce hal se găseau sărmanii soldați din cauza ploilor. La 6^{1/2} dim. a început bombardamentul și a ținut până la 11 a.m. fără întrerupere; un atac sângeros a avut loc la ora 9 dim.; din nenorocire am pierdut 1 ofițer și 37 de oameni, dar sunt numai 9 răniți. În această pauză am dat ordin să se dea oamenilor ceai cu rum, 3 bucăți zahăr și ¼ de pâine. Omul devine cinic cu timpul, așa că nu mă sfiesc a mărturisi că moralul oamenilor nu scade când avem morți, ci numai când văd rănile răniților. Am luat cu dr. Moșna dispozițiuni să se evacueze răniții imediat la Cochirleni, ca să

nu-i vadă și să nu-i audă cum se vaită.

26 septembrie. Luni.

Ivrinezul Mic. Dis de dimineață au început bulgarii să ne bombardeze. Am primit vizitele colonelului rus Verhovsky¹⁴ și a agentului Cy. Vestnik, însoțiți de maiorul George Moruzi. Colonelul Verhovsky mă felicită că n-am cedat de la 2 sept. până acuma cu toate luptele crâncene – nici o palmă de teren din pozițiunile sectorului meu, din contra am înaintat înainte (sic!). Col. Verhovsky a intrat în războiul ruso-japonez voluntar și azi după 12 ani este colonel. Om foarte inteligent, dar pare oportunist. Mi-a spus textual: „Dacă în această campanie nu reușim să punem mâna pe Constantinopol va fi în Rusia un adevărat cataclism, o revoluție”. A încetat ploaia. Soarele cald înlesnește puțin lucrările de reparație ale tranșeelor surpate.

27 septembrie. Marți.

Prizonierii germani îmi spun că bulgarii au primit trupe noi din Sofia, ei nu pot preciza câte trupe. Un alt ordin de zi ni se comunică prin care mi se transmit Înaltele Mulțumiri al M. Sale imperiale Țarului tuturor rușilor. Gl Zaioncikovski îmi face cunoscut că sunt propus de a fi decorat cu Ordinul Sf. Gheorghe. Mă întristează mult plecarea Div. XV¹⁵. Se aude că operațiunile din Transilvania nu merg bine. De 8 zile n-am citit jurnale. Divizia XV va fi înlocuită de Div a 3-a rusă numită „de Oțel”. De la Marele C[artier] G[eneral] îmi vine știrea (?) că este vorba să vie 4 divizii de cavalerie. Dragoni și cazaci. Ce să facem noi cu cavalerie?

Căpitanul Bolintineanu din geniu spune că a zărit din balon numeroase trupe inamice îndreptându-se spre întregul front bulgăresc. Bulgarii lucrează toată noaptea la șanțuri de apropiere. N-avem reflectoare pentru a împiedica lucrările lor. Am trimis azi pe fidelul meu câine „Chocolat” la București cu servitorul meu particular care mi-a adus rufe curate și scrisori. Încă o știre tristă. Mi-a sosit telefonic ordinul să comunic g-lui Găiseanu să ia imediat dispozițiuni de a părăsi frontul plecând pe frontul carpatin. Ce s-o fi întâmplat? Nici în Medgidia n-a sosit o știre mai detaliată. Am trimis pe locot. Săvoiu chiar acum să aducă știri din Medgidia.

28 septembrie. Miercuri.

Azi dimineață și-a luat rămas bun g-lul Găiseanu care pleacă cu Div XII pe frontul carpatin. Se colportează o mulțime de știri alarmante. Lt. Săvoiu îmi aduce știrea că proiectul g-lului Averescu n-a reușit din diferite cauze și intrigi. Nu înțeleg cum se mai găsesc oameni care pun interesele personale mai presus de ale Patriei? În locul lui Găiseanu am primit numai o brigadă din Divizia rusă de oțel cu un regiment de artilerie (în loc de 1 divizie întreagă). Stabs căpitanul Gorsky a venit să-i indice locul ce este rezervat brigăzii ruse. Este cel puțin o consolare că batalioanele rusești sosite sunt complete, au peste 1000 de oameni, toți frumoși, perfect armați și echipați. A venit maiorul dr. Costinescu Jean să vadă spitalul de la Cochirleni, foarte important și aferat ca întotdeauna; nu mi-a dat însă nici un concurs. Răspuns

tipic: „N-am dragă, dar am să raportez să-ți dea”.

29 septembrie. Mi-a sosit încă o companie rusă de pionieri, comandată de căp. Worunzoff. În populație mai multe cazuri de scarlatină.

30 septembrie. Azi cel mai teribil atac aerian de când suntem în Dobrogea; 8 avioane ne-au bombardat în 2 rânduri într-un interval de 3 ore (10-1 p.m.) 16 răniți, 117 cai morți și răniți. Se vorbește că vine iarna în Dobrogea. De la P.S. al regimentelor 3, 19, 66 ne-au sosit 4 ofițeri și 683 de oameni din care mai toți n-au instrucție decât 10-20 zile. Locotenentul (r) Raoul Nanu a venit cu atașatul militar să ne vază. Le-m arătat întregul sector.

1 octombrie. Liniște pe întregul front. În vederea ofensivei ce va lua g-lul Zaioncikovsky se lucrează noaptea la șanțuri de apropiere. N-a stat multă vreme brigada rusă la mine. Azi va fi înlocuită cu o altă brigadă din Divizia 61. Aceste schimbări sunt foarte dăunătoare; abia au început oamenii să cunoască regiunile și îi mută. Am primit un detașament de 12 gradați și 46 de soldați de artilerie cu 8 mortiere. Numai 4 gradați și 5 soldați cunosc manipulația mortierelor care fac un sgomot infernal, însă sunt cu eficacitatea numai până la 600 metri. Personal am învățat eu întâi manipularea mortierelor în urmă am format echipe speciale pentru ele; mortierul n-are, însă, nici o valoare.

5 octombrie. În sectorul meu cea mai perfectă liniște; nici patrulele exterioare [nu] sunt amenințate. Se aud puține și rare

focuri pe restul frontului; 76 de cazuri de holeră care a pierdut din putere; de două zile nici un caz mortal.

7 octombrie. Vineri. Seara. Miercuri seara la 8^{1/2} ne-am trezit ca din senin cu un violent bombardament care a durat până aproape la 10 seara. N-am avut nici o pierdere cu toate că reflectoarele inamicului plimbau lumina pînă în toate colțurile. Singurul rău care ne-a făcut această surpriză este că nu s-a putut lucra noaptea la tranșee, n-am vrut să expunem oamenii la moarte sigură. În schimb a început bombardamentul ieri la 5, care a durat cu [foarte] mici întreruperi în timpul nopții de 6 spre 7 octombrie până la ora 7 seară. Două incursiuni slabe bulgărești au fost respinse. Am pierdut 4 soldați, 16 răniți și 4 dispăruți. Am făcut 2 prizonieri turci. Mortierele noastre au avut numai un efect moral. Nu cred că a ajuns vreun proiectil până la inamic însă sgomotul este infernal.

8 octombrie. Sâmbătă, ora 11 noaptea. Abia acum am puțin liniște. De azi dimineață am avut o zi turburată neconținut de focuri și scurte atacuri, dar violente, protejate de un foc bine ochit. De trei ori au încercat trupe germane să treacă micul „estuar” între Dunăre și Dealul Baiului în același timp cu bulgarii care au întrebuițat vreo 20 de luntre pentru a trece lacul. Mortierele au lansat cu succes sgomotos. Colonelul Neicu a respins 3 asalturi nemțești.

În stânga noastră am brigada rusă din Divizia 61, iar la stânga acestei brigade am așezat un

batalion din Reg. 66 care o separă de Regimentul rus nr. 241 care luptă infam. Am vreo 50-60 de oameni din acest regiment care au fugit. Toți sunt oameni splendizi între 20-23 de ani. La un nou atac al bulgarilor cu maxim 2 batalioane pe la ora 3 p.m. a fugit întregul regiment 241! Eram la 2-300 m înapoia liniei de întâlnire dintre ruși și bulgari când m-am pomenit cu două sute de ruși. Cu revolverul în mână i-am oprit. Deși le vorbeam românește au înțeles în sensul strigătelor mele. Ofițerii i-au oprit și cu ei vreo 600 de soldați, restul au fugit de rușii pământului. Din fericire au crezut bulgarii că ne-au venit ajutoare și s-au oprit în urmărirea rușilor fugari, căci astfel cădeam eu și toți d'împrejurul meu în mâna bulgarilor. Un foarte trist spectacol mi s-a prezentat când am găsit pe lt. colonelul Poșulescu cu 7 ofițeri și 30 de soldați ascunși în porumbiș. I-am descoperit culcați pe burtă la pământ! Am dat ordin maiorului Gerota să ia numele celor 7 ofițeri; le-am pus condiția de a-și răscumpăra cinstea intrând cei d'întâi în contraatac care-l voi da sau să-i trec înaintea unui consiliu de război ad-hoc constituit. Cu 2 batalioane române, 1 batalion rus din fugarii Regimentului 241, toți comandați de col. Neicu și urmați la 50-60 metri de mine, căp. Popescu și căp. Eliad, am întreprins contraatac care a respins cele 2 batalioane bulgărești cu 2-3 kilometri înapoi. Am avut pierderi mari: 4 ofițeri morți (2 din cei 7), 116 soldați morți, 5 ofițeri răniți, 91 soldați răniți.

9 octombrie. Duminică, ora 11^{1/2} noaptea. Ivrinezu Mare. Dimineața zilei de azi a început imediat cu un bombardament

infernă. Tremura pământului. La ora 9 a.m., la ora 3 p.m. și la 5 p.m. au făcut germano-bulgarii atacuri extrem de energice. Pentru întâia oară am văzut ruși luptând bine. Întreaga brigadă rusă nu s-a clintit un moment. Cunoșcându-le slăbiciunea am ordonat să li se dea de la noi un supliment de mâncare și câte un butoiș de țuică rămas din cârciuma de la Rasova. Am raportat de 4 ori (fiind întrebat de la Medgidia) că mă simt tare în pozițiunile mele.

Scriu aceste rânduri cu conștiința curată (subliniere în textul original-n.n.). De când sunt în Dobrogea n-am cedat o palmă de loc. Se vede că sectoarele vecine au suferit mai mult decât noi, deoarece la ora 4 p.m. primesc următorul ordin înscris numai de căp. inf. G. Moldoveanu: „Luați măsuri de a vă retrage cu bună ordine și neobservați pe linia a 3-a”. Această linie a 3-a este o poziție fixată convențional pentru o eventuală retragere. Am luat dispozițiuni de a executa în eșaloane și în perfectă ordine instalarea în noua pozițiune (a 3-a) unde s-a servit oamenilor o mâncare bună cu cartofi care a făcut minuni, după cum mi-au spus ofițerii.

Ultimul eșalon compus din 2 companii la care rămăsesem eu s-a retras liniștit și neobservat la Ivrinezu Mic, ocupând dealul din fața satului denumit la „Moș Costea”. Abia acum instalat (eu am intrat în cancelarie să zoresc plecarea lor la Ivrinezu Mic) când deodată ne surprinde o ploaie de proiectile. Un întreg batalion de bulgari neobservat de noi s-a apropiat la 1520 metri începând din imprudență focurile!

Căpitanul Sachelarie din Reg. 8 Inf. a apărut ca de odată ca din pământ și cu aprox. 2 companii ne-a întărit ținând pe bulgari până la 7 seara. Prizonierul bulgar (sergentul major) care era închis în podul cancelariei a dat foc casei și a încercat cu ajutorul unui țăran, bulgar de origine, să sugrume santinela. Casa a ars până la pământ, cei doi au fost imediat executați. La 7^{1/4} seara ne-am retras la Ivrinezu Mare, bulgarii au pierdut sute de morți – probabil și noi; încă nu cunosc situația. Stau la căp. (r) Grigore Petrescu până la 1 noaptea când voi lua postul de comandă la Castelul de Apă.

10 octombrie. Luni. Castelul de Apă. La ora 3 dim. m-am instalat aci. Din grupul meu n-a mai rămas decât Div a II-a. Rușii au dispărut. Unii n-au vrut să-mi trimită situațiunile în timpul sau după luptă. Acum când le-am indicat exact traseele lor (3 km) „au dispărut”. Nu știu unde or fi! Situația mea este: 2 regimente artilerie - 2 off[ițeri], 896 sold[ății]; 1 divizion obuziere - 11 off[ițeri], 312 sold[ății]; Infanterie: Reg 3 Olt - 7 off[ițeri], 586 sold[ății]; Reg 19 Romanați - 16 off[ițeri], 890 sold[ății]; R.66 Inf. - 29 off[ițeri] 1420 sold[ății]. Am în total 52 off[ițeri] și 2896 inf. combatanți cu care ocup 9 kilometri!!! Unde rămâne doctrina tactică? Ce ni se cere nouă? Ce ar zice francezii și germanii? Colonelul rus Taroff vine la mine și se pune la dispoziția mea cu 4 tunuri de fortăreață cu tragere lungă de 14 kilometri. La 10 a.m. sosesc, fiecare tun tras de 48 de boi! La 12 trage primul foc și la fiecare 5 minute un alt foc!!!

În tragedia noastră tristă vine și

o comédie. Un escadron de 80 de cazaci și un escadron din Brigada 5 călărași cu 60 de călăreți... îmi vin în ajutor!

Primum un ordin. S-a format un nou grup, dar nu scriu din ce trupe. Ordinul sună: „General Socec, comand. Diviziei II. Avem onoarea a vă comunica că desființându-se grupul ce ați comandat, prin plecarea diviziilor XII și XV, s-a format un nou grup din care face parte și divizia ce comandați. Comanda grupului mi s-a încredințat pe 11 octombrie. Gen div. Rașcu”¹⁶. Nu știu unde se află generalul Rașcu, nu știu ce divizii fac parte din noua grupă!

12 octombrie ora 10 a.m.

Ghizdăvești. Cartierul la primărie. De 48 de ore n-am închis ochii și nici nu pot dormi. Am încercat să dorm în această odăiță curată a primarului, sunt așa de amărât încât nici nu pot sta liniștit culcat pe pat. M-am sculat să scriu în jurnalul meu ultimele impresii care-mi par un vis, un vis urât. L-am întâlnit azi pe generalul Rașcu trist, abătut, șezând pe o bancă în fața cartierului său. Avea lacrimi în ochi când mi-a întins mâna, spunându-mi: „Mai bine nu luam această comandă. Soarta a vrut să ne lovească. Întâiul ordin care l-am dat a fost această retragere generală”.

Eu: D-le general, n-ai dat d-ta ordinul. Ai primit ordinul de a comunica.

Gl. Rașcu: Ce ne vom face, eram trupește bolnav și acum mă simt moralicește sdrobit de tot ce am văzut. L-am convins să se culce puțin pentru a-și calma nervii. Era palid ca un cadavru. Are dreptate gl. Rașcu. Ce mi-au

văzut ochii nu voi uita niciodată. Iată ce s-a întâmplat. Pe la 2 dimineața am ajuns la Castelul de Apă venind de la Ivrinezu Mare unde am dat ordinele necesare fiind aproape pe linia poziției pe care o ocupăm din ordin superior. Ofițerii mei de stat major de legătură și de ordonanță mă așteptau cu intendantul Castelului de Apă. Mi-au predat însă un ordin al g-lului Rașcu, care glăsuia astfel: „...Situția este f[oaarte] gravă, depinde numai de noi să salvăm interesele Patriei în Dobrogea. Avem în același timp datoria să păzim podul peste Dunăre care leagă Patria cu Dobrogea. Fac apel la patriotismul dvs și vă rog să stați la postul dvs. până la ultimul om (?). O retragere nu se admite. Toți vor muri la postul lor. Gl. R”. (continuare în nr. viitor) ■

NOTE

1. Toate datele sunt pe stil vechi
2. Este vorba de generalul Romulus Scărișoreanu (1870-1950), frate cu generalii Constantin (1869-1937) și Cornel (1880-1944).
3. George-Valentin Bibescu (1880-1941). Fondator în 1904 al Automobil Clubului Român (A.C.R.), al Clubului Aviatic Român (1909) și Ligii Naționale Aeriene (1912). A fost comandant la Școlii de pilotaj de la Cotroceni (1911-1912) și președinte al Federației Aeronautice Internaționale (din 1930) Detalii în lucrarea: George Paul Sandachi, Dan Hadîrcă, *Prințul George Valentin Bibescu: biografia unui călător*, Editura Vivaldi, 2005.
4. Nicolae Opran (5 decembrie 1872-), colonel, comandantul Regimentului 9 Artilerie.
5. Ioan Bărescu (1868-), avansat colonel la 1 aprilie 1915.
6. Localitate în Bavaria
7. Ernest Baliff (1871-1940). General de brigadă. A fost șef de cabinet al miniștrilor de război Constantin Hârjeu și Ion I.C. Brătianu. În Primul Război Mondial a fost cooptat în Statul Major Regal General, aghiotant al reginei Maria (1916-1919). A continuat să fie o persoană apropiată familiei regale, inclusiv regilor Ferdinand și Carol al II-lea. A trecut în rezervă la 1 mai 1920.
8. Pastă pentru combaterea șobolanilor și soarecilor.
9. A seca o fântână pentru a o curăța.
10. Este vorba de manevra de la Flămânda

(18 septembrie/1 octombrie-22 septembrie/5 octombrie 1916) Generalul Alexandru Averescu a conceput un plan de operații ingenios care a prevăzut executarea unei lovituri frontale de către Armata de Dobrogea, concomitent cu o amplă manevră de învăluire peste Dunăre, organizată în sectorul Oltenița-Giurgiu, în dreptul localității Flămânda. În acest scop s-a înființat o nouă structură de comandament - Grupul armatelor de sud, în compunerea căruia au intrat Armata 3 și Armata de Dobrogea. Comandantul acestui grup a fost numit generalul Averescu, care a cedat comanda Armatei a 3-a generalului Gheorghe Văleanu. În fruntea Armatei de Dobrogea a rămas generalul rus Andrei M. Zaioncikovski. Manevra nu a reușit, cauzele fiind complexe: vremea complet nefavorabilă; lipsa măsurilor de blocare a monitoarelor austriece; nemenținerea secretului operațiunii; disputele din interiorul înaltului comandament român; starea morală după înfrângerea de la Turtucaia. (Detalii Alexandru Averescu, *Operațiile de la Flămânda*, București, 1924; Petre Otu (coordonator), *100 de bătălii din istoria românilor*, Editura Litera, București, 2021, p.379-386)

11. Comandorul Nicolae Negru, comandantul Escadrei de Dunăre.

12. General (r) Radu Radian. Era comandantul Grupului ce-i purta numele, compus din diviziile 12 și 15 infanterie.

13. Este vorba de generalul Constantin Boerescu (1854-1915), cumnatul generalului Socec. Era căsătorit cu sora acestuia, Alexandrina Socec.

14. Alexandr Ivanovici Verhovski (1886-1938) General și om politic rus. Ministru de război (30 august-25 octombrie 1917) în guvernul provizoriu.

15. Divizia 15 a fost mutată pe frontul de la Oituz, unde s-a comportat admirabil în cele două bătălii de aici, generalul Eremia Grigorescu lansând deviza „Pe aici nu se trece!”

16. Ioan Rașcu (1857-1926). La mobilizarea din 14/27 august 1916 a fost numit comandant al Corpului 7 armată, care urma să fie format din Diviziile 9 și 19 infanterie. În realitate, în compunerea lui au intrat părțile sedentare ale regimentelor 23, 35, 63, 75, 79, Regimentul 5 Călărași și Regimentul 20 Artilerie. La 20 septembrie 1916, a fost numit comandantul grupului format din Diviziile 9 și 19 române, care a acționat la aripa stângă a frontului dobrogean, în fața liniei Amzacea-Perveli. La 9 octombrie a primit comanda grupului format din Diviziile 2 și 5 Infanterie, misiunea fiind apărarea orașului Cernavodă, pentru a permite evacuarea artileriei și depozitelor de muniții din capul de pod. Detalii în: General Ion Rașcu, *Jurnalul meu din timpul Războiului pentru Întregirea Neamului*, ediție îngrijită de Dumitru Huțanu, Editura Pallas, Focșani, 2011.

Veteranul de război Vasile Leonte își scrie amintirile „din copilărie și până la supărătoria bătrânețe” destul de târziu, prin 1995, la vârsta de 83 de ani. Sunt pagini remarcabile, scrise cu sinceritate, cu durere în suflet și cu naivitatea omului care nu știe să mintă și nici să înflorească viața. Vasile Leonte nu face literatură. Nu-și alege cuvintele. El își spune povestea vieții, „...cu bune și cu mai multe neazuri nedorite...”

Născut în 1912, în comuna Hairancheoi, azi Dumbrăveni, județul Constanța, în familia lui Ilie și Maria Leonte, țărani săraci din comuna Talpa Buscoveni, Vlașca, fugiți de urgia răscoalei de la 1907 și stabiliți în Dobrogea, unde s-au îndeletnicit cu creșterea animalelor și cultivarea pământului. A fost obișnuit de la o vârstă fragedă cu munca și greutățile vieții. N-a făcut școală multă, dar inteligența nativă și hărnicia l-au ajutat să treacă prin momente dintre cele mai grele...

Dureros, războiul l-a scos pentru prima dată în lume și, pe unde ajunge, este foarte atent la oamenii altor nații și, ca orice om simplu, de la țară, încearcă să le înțeleagă obiceiurile și durerile. În Polonia, îl impresionează copiii care, la ei acasă, cerșeau pâine de la soldații străini care curgeau șiruri-șiruri spre Răsărit. Copiii, notează Vasile Leonte, plângeau și spuneau: „Otieț net, mati esti, hlieba net”...Tata, nu; mama, da, pâine, nu!...

După publicarea unui fragment (România eroică nr. 61/2020) – pus la îndemână de fiul său, cunoscutul grafician și caricaturist Leonte Năstase – revenim cu alte pagini inedite.

D. Roman

Sergentul Vasile Leonte, Amintiri din armată și din război

(urmare din nr. 2(61)/2020)

**„Pe Ghenea și pe Bică Victor,
respectați-i și pe ei cu vreo decorație.
Eu, Vasile Leonte, le cunosc suferințele...”**

...Am trecut Donețul datorită unui șofer cu numele Stanciu, pe o mașină Skoda 706, din Curtea de Argeș. După două săptămâni de drum, zi și noapte, pe 5 ianuarie 1943 m-am despărțit de caporalul Ghenea Haralambie.

Pe mine m-a trimis la spitalul din Șahti. Am ajuns acolo tocmai când spitalul de campanie se evacua. Eram epuizat și de oboseală, și de frig. Ne-au luat și pe noi, răniții abia sosiți, ne-au încărcat în niște camioane descoperite și ne-au trimis la gară, la Lihaea (neclar în manuscris – n.r.), cu destinația la spitalul

românesc din Stalino. Aici m-a desfăcut la mână și m-a pansat. Am dormit acolo o noapte. Dar spitalul se evacua, așa că a doua zi m-a trimis la spitalul de la Dnipropetrovsk, unde după atâta deparare m-a spitalizat. M-a scăpat de păduchi. Era un spital german unde am fost bine îngrijit. Aici, când am dat de căldură, mi s-au umflat picioarele și n-am mai putut să merg decât în cârje. Rana de la mână a început să se vindece. După o lună de spital, am primit solda. 36 de mărci germane a câte 30 de lei marca. Am rămas uimit. Erau bani, nu glumă! Ai

noștri, pe front, la Cotul Donului, la sergenți, ne dădeau o marcă și jumătate! Când am văzut atâția bani, i-am întrebat ce sunt cu ei. „E solda dumitale de sergent” – mi-a răspuns cineva. Atunci am aflat că, pe front, toate soldele, la români, germani, italieni, erau la fel!... „Înseamnă că ai voștri nu v-au dat banii cuveniți!” – mi-a spus același militar german. M-am gândit că și în fața morții unii oameni caută să se îmbogățescă.

De la Dnipropetrovsk m-a transferat la Lemberg (în prezent, Liov, oraș în Ucraina – n.r.), în Polonia, într-un spital german. Aici am dat de bere multă și ieftină. Eram într-o cameră cu unul Stamate, din Brăilița. Cumpăram bere cu rîndul. Pe la sfârșitul lui aprilie, am pornit spre țară. Prin toate garile, pe unde treceam, toate unitățile de Crucea Roșie

ne primeau cu flori și cu diferite bunuri.

Într-o dimineață, când trenul a oprit într-o gară, s-a auzit o voce disperată strigând: „la, mă, câte doi, futu-ți Dumnezeu mă-ti!”. Atunci cineva s-a uitat pe fereastra vagonului și ne-a spus: „Măi, am ajuns în România!...”

Eram în Cernăuți. Începuse debarcarea din vagoane și un plutonier de jandarmi îi înjura pe răniții care coborau, să ia în coloană câte doi, ca să-i ducă la tramvai. Am stat o noapte într-o cazarmă dărămată. Crucea Roșie a noastră ne-a dat câte doi mici și jandarmul câte o înjurătură! A doua zi, pe cei care aveam răni mai ușoare ne-au îmbarcat în vagoane clasa a II-a. Cei răniți grav aveau vagoane cu paturi. Noi, cârjarii, puteam să stăm pe scaune, unii s-au urcat unde se pun bagajele. Era înghesuală, dar era bine, căci aveam fericirea, așa cum era ea, că am avut noroc și am scăpat cu zile.

Într-o altă dimineață, când trenul staționa într-o gară, bate cineva la ușă și înjură: „Deschide, mă ușă!”. Dar noi nu aveam loc nici pentru noi. Și unul se duce și îi dă drumul. Cine era? Un căpitan de jandarmi. Fusese acasă, iar acum se întorcea la serviciu, drogat de băutură și avea poftă de scandal, ne înjura. Noi ne-am supărat, după ce că eram amărâți, găinaru' ăsta ne mai și înjura. Am sărit la el. Dar el, sănătos și zdrachon, când dădea câte un pumn dărăma câte doi dintr-odată. Norocul nostru cu cei care erau sus, la bagaje, că i-a trântit unul două lovituri cu bocancul în cap și l-a pus jos. Am sărit toți pe el și l-am legat burduf. A adormit așa, amețit cum era, și când am ajuns la Adjud, s-a trezit, s-a văzut legat și cu capul spart.

A început să întrebe ce s-a întâmplat, să-i dăm drumul. „Nu, mergi cu noi la București!”

El stăruia și nu știa cum să ne lămurească. Aude pe unul care avea vreo 40 de sticle cu vin. „Măi, fraților, vă cumpăr vinul de la ăla și vi-l dau, numai dați-mi drumul!” Atunci eu l-am întrebat unde are banii, mi-a spus în ce buzunar îi are, i-am luat banii, căci eu aveam întâietate, că luasem cei mai mulți pumni de la el, l-am chemat pe cel cu vinul, i-am plătit, i-am băgat căpitanului de jandarmi restul, după care l-am ridicat în sus, l-am dat jos din vagon și l-am lăsat pe peronul gării, legat cu mâinile la spate.

Trenul a pornit spre București. Acolo ne-au suit în autobuze și ne-au dus la Comenduirea Pieții, unde un maior ne întreba: „Mai ai nevoie de spitalizare?” Eu am spus „Nu!” și mi-a dat ordin de lăsare la vatră.

Până să ies din aglomerația de acolo, cineva mi-a furat ordinul de lăsare la vatră. M-am întors la domnul maior și i-am raportat. Și domnul maior, când a auzit că mi-a furat ordinul de lăsare la vatră, m-a tratat cu două palme de am văzut stele verzi. În cele din urmă mi-a eliberat alt document.

Ajuns acasă, în Constanța, am găsit un act care făcea cunoscut familiei mele că sergentul Leonte Vasile este dat dispărut în luptele din 22 decembrie 1942.

În vara anului 1943 am fost chemat la Regimentul 34. Când m-a văzut domnul căpitan Scipione Gheorghe, m-a chemat la birou și mi-a cerut să-i mai povestesc o dată cum s-a întâmplat cu caporalul Roșu, acela căruia, am arătat mai înainte, i-am adunat mațele din zăpadă*. Am început să povestesc, dar domnul căpitan mă oprește și-mi zice: „Stai să-l chem și pe Roșu, să audă și el!”. Când am auzit, am încremenit. Era omul pe care eu l-am salvat de la moarte. El nu știa cum a ajuns în spital în Germania. Noroc că nu a

avut mațele sparte și doctorii l-au putut salva. Când s-a întors acasă, a găsit actul de deces și s-a dus cu el la regiment. Acum, în fața domnului căpitan erau prezenți un dispărut și un mort!..

În primăvara lui 1944 am fost chemat și, din cauza picioarelor, nu am mai fost trimis pe front și mi s-a încredințat funcția de comandant de gardă la Regimentul 34 Infanterie.

La 23 august 1944 am participat la dezarmarea nemților din Constanța, am primit în pază peste 70 de ofițeri și subofițeri, prizonieri germani.

În prezent nu am cu ce dovedi că am fost rănit la mână și am avut picioarele degerate. Spitalele germane nu mi-au eliberat niciun act de spitalizare.

Cât privește faptele de arme de pe front, arhivele militare Pitești mi-au răspuns că am participat pe front cu gradul de sergent, comandant de grupă, și nu de tun. De decorația „Bărbăție și Credință” nu arată nimic. Nici n-o mai am, căci în retragere, fiind răătăciți de unitate, mi s-a spus să nu am nimic asupra mea, nici decorație, nici grade, dacă vom fi luați prizonieri. Că pe 22 decembrie 1942 am distrus două tancuri grele, misiune primită de la domnul sublocotenent Anton Andronescu, azi colonel, și de la domnul colonel Jugănar, în trecătoarea de la Cerniceskaia, ca primul tanc care intră în trecătoare să fie distrus și să blocheze pătrunderea coloanei rusești. La această misiune de mare răspundere am fost ajutat de caporalul Ghenea Haralambie, din Deleni, județul Constanța. La Cotul Donului – de la 10 octombrie 1942 la 22 decembrie 1942, când am fost rănit – am luat parte la toate luptele, începând cu cota 228, la Frunze și Balșoi, la Rubaschin și Cerniceskaia, unde am fost striviți

de tancurile sovietice și dacă nu blocam trecătoarea cu cele două tancuri distruse nu mai scăpam noi. De la 22 decembrie 1942 și până la 5 ianuarie 1943 – am răătăcit, singuri, eu și cu Ghenea, fără hrană, fără stăpân, prin ger, cu zăpada până la genunchi, dar le-am înfrânt pe toate.

Azi am nevoie de puțină dreptate. Vă cere un veteran de război, sergentul Leonte Vasile. În caz că mor în zilele următoare, doresc ca aceste drepturi să fie trimise familiei Năstase Leonte. Eu nu mai pot umbla. Pe Ghenea și pe Bică Victor, respectați-i și pe ei cu vreo decorație. Eu, Vasile Leonte, le cunosc suferințele...

Aici se încheie povestea de război a sergentului Vasile Leonte, comandant de tun, din Regimentul 34 Infanterie, dat dispărut în luptele de la 22 decembrie 1942. Din mărturiile sergentului, așternute pe hârtie spre amurgul vieții, am reținut episodul de luptă din trecătoarea Cerniceskaia (nume inexistent pe hartă, probabil este confundat cu Kalivenskaia, unde unde au acționat unitățile Diviziei 9 Infanterie) în luna decembrie 1942. Aici sergentul Vasile Leonte și caporalul Ghenea au reușit să oprească înaintarea trupelor sovietice pentru o vreme, prin blocarea unei trecători.

Momentul, plin de dramtism și încordare, este povestit cu simplitate și o remarcabilă acuratețe a detaliilor. Dacă acest fapt de luptă este adevărat – și eu cred că este adevărat! – cei doi militari meritau cu prisosință o decorație:

“...După plecarea lor s-a lăsat o liniște copleșitoare. Ne gândeam la aspra moarte a lui Bică, săracul, care spusese odată că dacă ar avea parte de o cruce acasă, la cei din țară, de când noi mergeam pe a doua lună, de când nu mai aveam mâncare și nici muniții. Politicieni care până în război se dau jos unii pe alții și noi întâmpinăm gerul cu mantaua care am plecat la 6 septembrie 1942 din Constanța. Liniștea o mai tulbura din când în când și nu mai apăreau tancurile, nu știam ce soartă ne așteaptă, victorie sau pieire.

Dintr-o dată s-a auzit bubuitul motoarelor. Ghenea se apropie, tremură de emoții, de frică, de frig și de foame. Primul a intrat pe trecătoare. Intrăm și noi

*Episodul cu rănirea caporalului Roșu este redat astfel: “În 24 noiembrie ne-am regrupat să opunem rezistență pe șoseaua Rubaschin. Aci am primit ordin de la companie ca eu și cu caporalul Roșu să luăm două lăzi cu grenade, să mergem în șanțul șoselei, să montăm focoase. Eram la circa 25-30 m unul de celălalt. Până să ne așezăm în șanț, un proiectil de brand a căzut în apropiere de Roșu. L-am văzut când a căzut jos, m-am dus la el. Era căzut într-o parte cu mațele ieșite în zăpadă. L-am întors cu fața în sus. L-am luat mațele cu zăpadă cu tot și i le-am băgat în burtă, l-am încins cu mantaua și mă uitam la el cum se zbate cu moartea, nu aveam cu ce să-l ajut... În noapte se auzea o căruță, era caporalul Stoica Constantin, din Murfatlar, l-am rugat când trece înapoi să-l ia și pe Roșu, dar am avut noroc că a apărut o

ambulanță sanitară germană. l-am făcut semn de a opri și i-am arătat pe Roșu, cum se zbătea cu moartea. Neamțul mi-a deschis ușa din spate și mi-a arătat două rânduri de târgi, toate ocupate cu răniți, doar între târgi pe dușumea era loc, dar nu pe targă, ci pe scândură. L-am rugat pe neamț să-l băgăm acolo și neamțul a îngăduit. L-am luat amândoi și l-am împins pe dușumeaua mașinii. Rar când mai respira...

Eu am montat focoasele la ambele lăzi, le-am luat târâș pe zăpadă și le-am dus la Companie. Am raportat domnului căpitan cele întâmplare.

A doua zi, domnul căpitan mă întrebă, din nou, dacă Roșu este mort. Eu i-am explicat: „Dacă unui om îi aduni mațele cu mâna din zăpadă mai poate fi în viață?”. Și atunci, lui Roșu i s-a trimis act de moarte acasă.”

în acțiune. Trag primul foc, dar mormanul de fier înaintază, al doilea foc, gigantul ca un tigr vine, pistolarii de pe tanc trag și cântă, noi eram bine camuflați, al treilea foc, namila a fost oprită drept de-a curmezișul trecătorii. Pistolarii au sărit de pe tanc și au rupt-o la fugă. Ni s-au descrețit frunțile, dar curajul nu ne-a părăsit, tancul doi, care urma să intre pe trecătoare, era așezat cu coastele către noi, prin vizor nu-l puteam prinde. Am tras închizătorul tunului afară și l-am prins pe țeavă și am tras primul foc, dar nu puteam să știu dacă și-a făcut efectul. Rușii ripostează. Ghenea strigă la mine: „Trage-l și pe ăsta, nea Vasile!”. Pun mâna, nu mai am cordiță; ca să nu scap ocazia, am împins cu mâna cu podul palmei. Bucurie că l-am băgat în flăcări și durere, pentru că reculul tunului mi-a luat carnea de pe podul palmei. Ghenea a scos închizătorul tunului și l-a zvârlit.

Am părăsit cât mai repede locul acela, am coborât în vale. Ajunși în vale, bucuroși că ne-am îndeplinit misiunea față de comandanți. Cu această faptă am salvat o bună parte și pe noi, și le-am asigurat retragerea, îndepărtați de pericol. Ghenea m-a pansat la mână...”

Memorabilă scenă, cu acest “Trage-l și pe ăsta, nea Vasile!”...

Și când îi aud pe unii spunând că noi, românii, n-am avut eroi (vezi Horia Roman Patapievic), îmi vine să strig la cer și să-l rog pe Cel de Sus să-i întrebe: ei ce fapte eroice au făcut pentru această țară, care i-a primit la sânul ei? ■

Augustin Roșca, un om la Răsărit...

Într-o dimineață din această primăvară pandemică, generalul în retragere Iosif Rus a venit la redacție și, după cum îi este stilul, mi-a pus pe masă un manuscris și a intrat direct în subiect: „Sunt amintirile unui ofițer care a luptat pe Frontul de Est și a fost prizonier în lagărele sovietice. Căpitanul Augustin Roșca. Aștept părerea dumneavoastră!...”

L-am rugat să-mi lase câteva zile să citesc cele aproape 400 de pagini și îi voi comunica impresia mea îndată după asta. Ajuns acasă, am răsfoit oarecum neîncrezător caietul, dar încă de la primele pagini am descoperit în Augustin Roșca, spre încântarea mea, un povestitor cu har, stăpân pe arta dialogului și a portretului.

Am căutat paginile cu împrejurările în care acest ardelean din Ohaba Făgărașului, ofițer, a fost luat prizonier imediat după 23 august 1944 și am constatat cu uluire că episodul respectiv a mai fost prezentat în revista noastră de însuși comandantul Diviziei 110 Infanterie, generalul Ioan Spirea (vezi *România eroică*, nr. 2(61)/2020). Dacă aș fi superstițios, aș spune că este straniu ceea ce mi s-a întâmplat – să public la doar câteva numere de revistă două relatări despre același episod dramatic: luarea în prizonierat a ofițerilor comandamentului unei divizii.

Pentru a înțelege povestea

acestui manuscris, fie prezentate câteva date genealogice despre autor și familia lui.

Augustin Roșca s-a născut la 16 martie 1911 într-o familie de români din Ohaba, ca al treilea copil din cei șase dăruți soților Ilisie și Gheorghina Roșca.

„Cel mai îndepărtat strămoș al nostru – își amintește Augustin Roșca – ar fi fost un caporal grănicer, Toader Roșca, originar din Roșia Montană, stabilit în Ohaba prin căsătorie cu o fată din Vad. Avea acest caporal o căsuță făcută de compania de grăniceri pe ulița ce se cheamă astăzi a Comarnicului, o pensie militară, o nevastă harnică, un băiat zdravăn, născut în 1823, și o căruță bună, cu osii de fier și cu coviltir ca la cătane, trasă de trei cai alătura. Era un întreprinzător grănicer și, ca să mai scoată un ban, făcea și o mică negustorie. În fiecare vineri ducea în Făgăraș căruța încărcată cu lemne de foc și se întorcea cu felurite cumpărături. Mai făcea și cărașie pentru companie și pentru școală, iar din două în două luni avea o cursă lungă până la Sibiu și la Ocna Sibiului, de unde se întorcea cu sare, de care oamenii aveau mare nevoie pentru casă și pentru animale. Îl lua cu el și pe Ion, fecior chipeș și voinic, care învățase în școala grănicerească și știa nemțește.

Adolf Schneider, brutarul din Ocna Sibiului la care trăgea Toader și zăbovea două-trei zile, avea o fată. Din una în alta, după

Locotenentul Augustin Roșca, octombrie 1938, Oradea

un an, când Hermina a devenit vizibil viitoare mamă și a declarat părinților că tată ar fi Ion, brutarul s-a îmbolnăvit de rușinea ce s-a abătut asupra familiei sale. La prima cursă în Ocna Sibiului, Adolf a umplut căruța lui Toader cu zestrea miresei, a pus-o și pe Hermina peste ea și le-a spus: „Duceți-vă, să nu mai aud de voi!”

Așa s-a făcut că în loc de sare și alte cumpărături Toader a descărcat în curte o mireasă săsoaică, cu multă zestre și bani, de care s-a bucurat tot satul, care îl fericseau atât pe Ion, cât și pe Toader. Hermina a plâns o noapte întreagă când a văzut în ce sărăcie de sat și de casă a ajuns, față de Ocna Sibiului și casa lor bogată. Căsuța caporalului avea o singură cameră și o tindă, făcută din lemn, tencuită cu lut, în casă tot lut, un pat mare, o masă, o vatră și niște ferestre prin care nu puteai scoate capul. În cameră s-au instalat tinerii necununați încă, iar Toader cu Maria și-au pus un pat în tindă.

Septembrie 1943, la Piatra Neamț, cu Nicoletta, înainte de a pleca pentru a treia oară pe front

Vrând-nevrând, Hermina s-a împăcat cu situația, căci n-avea încotro. Acasă nu se mai putea întoarce. Dar timpul trecea, burta creștea și cununia trebuia făcută.

Popa Caba, preotul din vremea aceea, care trecuse cu tot satul la religia unită, aparținând de Blaj, nici nu a vrut să audă de o asemenea împerechere și a zis:

- După legea noastră, bade Toadere, nu se cade să unim un creștin de-al nostru cu un papistaș.

- Da e mai bine să trăiască necununați, părinte?

- Nu e bine nici așa. E mare păcat. Nu le botez pruncii.

- Atunci ce-i de făcut?

- Să se cunune la papistași. La ei se poate.

- Unde, părinte?

- Acolo, la Sibiu. Sau în Șercaia, că e mai aproape.

- Și cu botezul copiilor?

- O să vedem noi cum o fi.

Faceți așa!

Și Toader, și Ion, și Hermina au făcut așa... Cununia în Șercaia.

Nuntă la cazarmă, ca și nunta lui Toader. S-a jucat în curtea cazarmii. A dansat și căpitanul un vals cu mireasa. Toți erau veseli, afară de Hermina, singură și străină de sat și de oameni, deși înștiințaseră pe Adolf despre nuntă. Dar tristețea ei a trecut când, în trapul a patru cai, o căruță nemțească cu coviltir s-a oprit în curtea cazarmii și din ea au coborât părinții, fratele și două surori mai mici ale Herminei.

Au adus sașii cu ei un butoi mare cu vin bun și bunătați nemaivăzute și nemaigustate de ohăbeni.

S-a mâncat și s-a băut toată noaptea, mulți s-au îmbătat și nu s-au mai putut duce acasă și când s-a ridicat soarele, dormeau pe sub pomi și pe lângă garduri.

De atunci, spunea bunica mea, n-a mai fost în Ohaba o nuntă atât de frumoasă...

Hermina i-a făcut lui Ion doi copii, pe Samoilă, în 1855, și pe Ilisie, în 1859, dar tânja după cuibul casei părintești. După mai multe discuții cu tatăl ei, a plecat la Ocna Sibiului, lăsându-l pe Ion cu cei doi copii și cu toată zestrea ei.

Ion s-a recăsătorit cu o fată din Vad, pe nume Ana-Nișca. Ajungând înstăriți, Toader și Ion s-au hotărât să iasă la lumină din ulița Comarnicului. Au obținut un loc de casă pe ulița mare, aproape de balta broaștelor. Era o băltoacă cu pipirig și broaște, în care se scurgea apa din țiglariei când ploua mult, cum și apa din râu, când ieșea mare, inundând. Lângă această baltă, Toader și Ion au construit o casă lucrată de Hanți și Ber, fiii cărămidarului și țiglarului care au făcut cărămidă și țigla

pentru Companie. Casa, compusă dintr-o cameră la uliță, podită cu scândură, o tindă cu lut pe jos, cuptor cu vatră și cu pivniță. Era cea mai nouă și mai frumoasă casă din sat și Ion cu Ana și cu cei doi feciori s-au instalat în ea, iar Toader a rămas pe ulița Comarnicului.

Samoilă s-a însurat tot cu o fată din Vad, șchioapă de piciorul stâng, și Ion l-a instalat în odaia mare, iar el cu nevasta și cu Ilisie s-au mutat în tindă.

S-a însurat și Ilisie cu Ana Timar, de lângă canton. Ion a mai pus un pat în odaia mare și amândoi frații cu nevestele lor dormeau în aceeași odaie.

Ion a pus la treabă pe cei doi fi ai săi și pe nevestele lor și au lucrat un an cu lopata și cu roaba, au mai folosit și carul, și au astupat o parte din balta broaștelor, câștigând loc de construcție pe care au ridicat o casă nouă, cu fața spre cealaltă. Aici s-a mutat Samoilă Roșca cu Ana și au avut opt copii. Ilisie a avut și el doi băieți, pe Iacob, în 1877, și pe Ilisie, în 1880, a mai adăugat o cameră la casă, a făcut grajduri și șură din cărămidă și piatră, acoperită cu țigla, iar curtea pardosită cu piatră de râu. Era o gospodărie model, la care cei răutăcioși îi spuneau „curtea sasului”, pentru că Ion avusese de soție pe Hermina.

Iacob s-a însurat cu Reghina Roman și s-a instalat în casa a doi bătrâni mai jos de biserică, unde au trăit și murit fără copii. Ilisie a învățat cojocăria la Brașov, s-a căsătorit în 1902 cu Gherghina Țepeș, mai jos de unchiul Iacob, și au trăit în casa noastră de la bunici, având șase copii: Octavian

(1904), Veronica (1907), Augustin (1911), Ștefan (1914), Ilisie (1918) și Ioan, decedat în 1920.

Familia noastră, născută din dragoste, s-a dezvoltat cu greu din cauza bunicilor, supărați că tata luase o soție cu prea puțină avere. Bunicii s-au mai potolit abia la nașterea mea, copilul pe care bunicul îl aștepta, cu ochi albaștri ca ai lui.

Războiul cel mare din 1914-1918 a adus pentru noi invaliditatea tatălui meu, care nu mai putea munci cu mâna dreaptă. Cu toate acestea, nu pot spune că ne-au lipsit cele necesare unui trai modest. Știind din proprie experiență avantajele unei meserii în plus, tata căuta să ne dea ce se putea. Un frate a învățat mecanica, altul tâmplăria, al treilea croitoria și apoi contabilitatea. Eu am fost dat la școală la Brașov. Sora s-a căsătorit cu un subofițer de aviație. Și uite așa, prin grija părintească, toți am fost pregătiți pentru o viață mai bună decât a lor. Păcat că ei n-au fost atât de îngrijiți și respectați de noi. Tata a închis ochii în 11 iunie 1941, iar mama a mai suportat greutățile văduviei încă 25 de ani."

Augustin Roșca abia împlinise 11 ani când a fost smuls din rădăcinile satului lui și a fost „plantat”, cum notează în caietele sale, în alt mediu, în care a trăit rigorile înstrăinării, dar și „bucuria luminii și căldurii sufletești culese cu trudă din cărți, din gura dascălilor și din viața de toate zilele.” A cunoscut oameni, locuri, fapte, idei care i-au îmbogățit zestrea morală și umană, i-au împlinit personalitatea. Într-un joc de cuvinte ușor speculativ,

Augustin Roșca afirmă că destinul său a fost marcat de cifra 3! Trei iubiri (Nina, Coca, Nicoletta), trei căsnicii (Nicoletta, Coca, Nina), trei poziții sociale (ofițer, salariat, pensionar), trei atitudini (entuziast, moderat, resemnat), trei îndemnuri (recunoștința – pentru părinți, iubirea – pentru soții, loialitatea – pentru patrie), trei speranțe (mai sus! mai mult!, mai bine!). Ultima dorință: O justă plecare în veșnicie! Ultimul cuvânt: Așa a fost să fie!

Dincolo de aceste, hai să le zicem, trăiri sublime, descoperim viața unui tânăr ofițer din Armata Regală, care, la vârsta de 23 de ani, când i-a fost prinsă pe epolet prima tresă de aur (1 iulie 1934, București), pleacă să-și împlinescă destinul de militar în România Mare, într-un regiment din Chișinău. Încă din prima zi de război, luptă pe frontul de răsărit până la 24 august 1944, a doua zi după lovitura de stat de la București și trecerea României de partea aliaților, ziua în care trăiește cea mai mare umilință pentru un ofițer, luarea în captivitate și prizonieratul în lagărele sovietice, cu toate ororile sale. După șapte ani de prizonierat, se întoarce acasă, în 1951, pe la vama Vișeu. Încă de la trecerea frontierei este luat în primire de autoritățile noului regim, care aveau să-l supună la alte și alte umilințe, de data asta mult mai aspre decât cele din lagărele sovietice. A îndurat încă patru ani în închisorile comuniste și, în anii de „libertate”, a fost „vizitat” și urmărit de Securitate până după ultimul congres al partidului comunist.

Augustin Roșca și-a scris

Augustin Roșca, în noiembrie 1955, la ieșirea din închisoare

memoriile la vârsta de 77 de ani, cu doi ani înainte de „a închide ochii” pe vecie. N-a apucat – și nici nu și-a dorit – să-și vadă munca adunată într-o carte. La 20 iulie 1990, cu doar două luni înainte de a muri, a adăugat pe ultima pagină a caietului o notă olografă: „Memoriile mele, dactilografiate și legate în vol. I, II și III, încredințate doamnei Norica Stoican-Popa spre a fi duse la Ohaba, spre a fi citite de către amatori, vor rămâne în Ohaba, în păstrarea vărului meu Traian Mircea și fiului său Nicu Mircea. Destinația lor este de a fi citite de cât mai mulți amatori.”

Am dat paginilor de memorialistică ale lui Augustin Roșca titlul „Un om la Răsărit”, deși ele nu au nicio legătură cu romanul „Un port la răsărit”, al scriitorului Radu Tudoran. Titlul mi-a fost sugerat de autorul memoriilor care, născut și crescut în Ardeal, afirmă la un moment dat că, de când se știe pe pământ, a fost atras, fascinat de „răsărit”, cuvântul, punctul cardinal sub semnul căruia și-a trăit partea tragică a destinului. ■

Dumitru ROMAN

ÎNCERCUIREA

Încă din toamna anului 1943 mă găseam pentru a treia oară pe front, încadrat de data aceasta la Comandamentul Diviziei 110 Infanterie¹, în Cetatea Albă. Am activat în cadrul acestei divizii până la sfârșit și am împărțit soarta ei.

Instalată în defensivă pe limanul Nistrului, de la nord de Cetatea Albă și până la Bugaz, la mare, Divizia apăra flancul drept al frontului de răsărit, având în misiunea sa și supravegherea litoralului Mării Negre de la Bugaz la Jurilovca, spre gurile Dunării.

În aprilie 1944 frontul se stabilizase pe o lungime de peste 750 km, marcat de punctele Bugaz, limanul Nistrului, Dubăsari, masivul Cornești, Iași, Carpații Orientali.

Divizia noastră făcea parte din Corpul 3 Armată, în subordinea căruia se mai aflau Divizia a II-a și Divizia a III-a instalate pe liman și pe Nistru, la nord de noi. Divizia noastră era cel mai înaintat sector în dispozitivul inamic și avea cea mai dificilă situație, cu toate că mai nutream speranța că Nistrul, în cursul său inferior, și limanul Nistrului sunt obstacole naturale de netrecut.

Sub presiunea ofensivei sovietice, dezlănțuită în noaptea de 19/20 august 1944 pe tot frontul, divizia s-a retras de pe limanul Nistrului pe a doua poziție de rezistență, chiar în după-amiaza zilei de 20 august. Retragerea noastră s-a executat fără pierderi apreciable, datorită trucului nostru de a induce

1 august 1934, sublocotenentii Eugen Lujanschi, Alexandru Fabinschi și Augustin Roșca, după prezentarea la regimentul din Chișinău

inamicul în eroare, în privința capacității noastre de luptă. În acest scop, noi am instalat în toată zona diviziei noastre o mulțime de false piese de artilerie, construite din două roți și un stâlp înnegrit care, observate sau fotografiate din avion, dădeau impresia unor veritabile piese de artilerie. Din această cauză, inamicul, care traversase limanul și debarcase pe țărmul de vest în noaptea de 19/20 august, sub protecția bombardamentelor de artilerie și aviație, înainta cu foarte mare prudență.

Propriu-zis, retragerea nu s-a făcut sub presiunea inamicului din față, ci din cauza unor tancuri sovietice ce apăruseră ca din pământ în zona Diviziei a II-a,

provocând panică în această divizie și chiar în Corpul de Armată, care s-a retras fără să ne încunoștiințeze și pe noi.

Așa s-a făcut că Divizia noastră a acționat pe cont propriu, fiind izolată și fără legături cu Corpul de Armată și cu Divizia a II-a, instalându-se în ziua de 22 august pe a treia linie de rezistență, în retragere.

Nici până la această dată inamicul nu ne atacase decât cu sporadice unități de avangardă și cu aviația. În ziua de 23 august 1944 ne găseam cu toate forțele diviziei în zona Sărata Mică, având în spate lacul Conduk și în dreapta Marea Neagră, iar stânga descoperită prin lipsa Diviziei a II-a.

Căpitanul de stat major Gagiu,

trimis de divizie spre a restabili legătura cu Corpul de Armată, s-a întors alarmat, declarând că suntem încercuți. Forțele sovietice motorizate, înaintând pe șoseaua națională fără să întâmpine vreo rezistență din partea Diviziei a II-a, au depășit linia și poziția noastră, ajungând în Tătar-Bunar.

Eram cu adevărat încercuți și fără scăpare. În față și în stânga inamic. În spate, lacul și în dreapta, marea. Panică pe tot frontul diviziei. Inamicul ne putea ataca în orice moment.

Generalul Spirea², comandantul Diviziei, a reînnoit ordinul de rezistență, în speranța unei acțiuni de despresurare a Corpului de Armată. Dar inamicul nu ne-a atacat în ziua de 23 august, deși primele elemente de avangardă se găseau în față noastră la 5-6 km. Noaptea, compania de transmisiuni a reușit să ia legătura cu amiralul Georgescu³, comandantul Flotei Dunării, care ne-a dat marea veste a armistițiului și ne-a recomandat să evităm lupta și să ne retragem la sud de Dunăre.

Retragerea nu era posibilă. Focul trebuia să înceteze conform armistițiului.

În ziua următoare, dimineața, generalul Spirea a trimis câte o mașină cu parlamentari și steag alb la trupele din față și din flancul stâng, spre a lua legătura în spiritul armistițiului. Ne pregătea de ultima acțiune de război: capitularea.

Ca situație forțată a beligeranței, capitularea este în mod natural asociată cu situația imediat următoare: captivitatea.

Deși eram căpitan activ,

încadrat la Comandamentul Diviziei, având și un îndelung stagiul pe front, dacă m-ar fi întrebat cineva ce este captivitatea sau prizonieratul, cred că n-aș fi putut răspunde cât de cât satisfăcător, deoarece această problemă, deși importantă, a fost prea puțin prezentată în pregătirea de război. Din cele cunoscute în școala militară de ofițeri, rețineam doar că ostașul căzut prizonier este dator să nu divulge nimic din situația trupelor proprii și să facă tot ce-i stă în putință pentru a reveni în rândurile armatei sale.

Din întocmirea unor lucrări de mobilizare pentru un lagăr de prizonieri, în zona Diviziei a 7-a, rămăsesem cu ideea unei condamnabile lipse de interes pentru un tratament și regim corespunzător unor oameni. Îmi reamintesc că la capitolul *Asistență sanitară* se prevedea, pentru circa 2000 de prizonieri, doar atât: vizita medicală și tratamentul bolnavilor prin grija serviciului sanitar al garnizoanei, iar cazurile grave, prin spitalul local.

Ca unul care studiasem Dreptul și Științele economice, cunoșteam că printre convențiile internaționale de la Haga figura și *Convenția asupra prizonierilor de război*, la care aderase și Uniunea Sovietică. Conform acestei convenții, statele semnatare erau obligate să acorde prizonierilor de război regim de întreținere similar cu al ostașilor, subofițerilor și ofițerilor din armata proprie. Apoi aveau dreptul să facă schimb de prizonieri în cursul războiului, ca și obligația de repatriere la terminarea războiului

și instaurarea păcii. Dar forța primează dreptului și convențiile devin doar petece de hârtie!

Cu aceste gânduri, cu multe altele și cu teama de necunoscut furișată în suflet, așteptam în ziua de 24 august, împreună cu tot personalul Diviziei 110 Infanterie, într-o casă țărănească din Sărata Mică, întoarcerea parlamentarilor noștri, trimiși în două direcții spre a lua contact cu trupele sovietice care timp de trei zile ne obligaseră la retragere de pe Nistru până aici, unde ne încercuiseră, dar nu ne atacaseră încă. Măsura era impusă de situația strategică – încercuirea – și de armistițiu.

Situația a fost comunicată la toate unitățile din subordinea diviziei, inclusiv trupelor germane din zonă.

Un regiment german cu infanteriști vârstnici, de peste 40 de ani, și un batalion german de tineret hitlerist, completaseră efectivul diviziei noastre de la Bugaz la gurile Dunării. Urmând mișcarea Diviziei, cele două unități germane se găseau aproape, ca rezervă. Colonelul, comandantul regimentului german, și maiorul, comandantul batalionului de tineret hitlerist, convocați la postul de comandă al diviziei, au fost anunțați verbal și în scris despre realitatea armistițiului și despre demersurile diviziei de a se alătura armatei sovietice.

Generalul Spirea le-a atras atenția că sunt liberi să acționeze pe cont propriu, dar rezistență față de sovietici să nu opună, decât în afara zonei diviziei.

Colonelul german a înțeles și cu lacrimi în ochi și-a luat la

revedere și a plecat. Maiorul a plecat ostentativ, fără să scoată un cuvânt. La mai puțin de o oră am aflat că, după transmiterea ordinului către subalternii săi, colonelul german s-a sinucis cu un glonț de pistol. Concomitent cu această veste, comandantul a fost informat că batalionul german, în frunte cu maiorul comandant, se apropie în pas alergător de comandament.

Când batalionul a ajuns la barajul de pază din jurul comandamentului, a fost somat și s-a oprit. A trecut spre comandament numai maiorul însoțit de patru pistolari și a cerut să vorbească cu generalul comandant. A fost refuzat. Înfuriat, maiorul s-a dezlănțuit cu fel de fel de injurii, exprimându-se că armistițiul este o porcărie, iar românii sunt niște trădători. Cei patru au încercat să intre cu forța, dar au fost pe loc dezarmați de garda noastră.

A ieșit atunci șeful de stat major, care le-a explicat că suntem la noi, că ne supunem ordinelor Statului și Armatei, iar ei, nemții, au încă prin bunăvoința noastră, în virtutea colaborării de până astăzi, libertatea de a pleca și de a acționa cum vor. Maiorul s-a potolit, a cerut restituirea pistoalelor și a muniției și a făcut cale întoarsă.

Din direcția nord, flancul stâng al dispozitivului nostru, se semnalizează focuri de arme și de mitraliere. Ne întrebăm ce putea să fie. Am înțeles mai târziu. Un detașament sovietic, înaintând către noi, a fost primit cu foc de elementele germane care, în retragerea lor, au fost surprinse de acest detașament, care le-a redus la tăcere după mai puțin de un sfert de oră.

Comandamentul nostru a trimis în grabă la liziera satului un ofițer, un subofițer și un soldat cu steag alb, spre a evita un eventual atac asupra localității sau asupra noastră. Tot din prudență, am căutat să folosim adăposturile din jurul comandamentului. În frunte cu generalul, am intrat în pivnița casei în care era postul de comandă. Aici ne-au găsit parlamentarii întorși din misiune. Strânși în jurul generalului, care stătea în mijlocul pivniței pe un butoi întors cu gura în jos, am ascultat cu atenție raportul parlamentarilor. Pe scurt, ei au raportat că în cursul zilei sau în ziua următoare trupele sovietice din fața noastră vor relua înaintarea și să așteptăm fără foc, căci ne vor lua și pe noi. Generalul a ascultat cu atenție. Privea undeva departe prin semiîntunericul din pivniță, iar pe fața lui persista o ușoară paloare, ce se instalase din ajun.

Toți tăceam și ascultam cuvântul său. Fără să se miște de pe butoi, el a întrebat grav și cadentat:

- Ce ați înțeles prin cuvintele „Vă luăm și pe voi!”?

- Am reproduș spusurile lor. Analiza și interpretarea sunt de competența Diviziei, a răspuns prompt colonelul Silvestru⁴.

Generalul Spirea, dând ușor din cap, a exclamat: „S-a sfârșit cu Divizia! S-a sfârșit cu noi!”

Căutând să ne cuprindă pe toți cu privirea, a continuat: „Credeti ce vreți. Ne așteaptă vremuri grele. Fie că vom merge cu ei ca să vărsăm sânge și spre vest, fie că vom fi mânați ca o turmă spre răsărit, ca prizonieri. Aceasta este soarta luptătorilor: sunt ciomag și

bici în mâna guvernanților, ca să lovească în dreapta și în stânga, după interesele lor!”

Poate că generalul ar mai fi continuat, dacă în ușa adăpostului n-ar fi apărut caporalul de schimb al gărzii, care a strigat speriat:

- Domnule general, rușii au intrat în sat! Vin spre comandament! Ce facem?

Garda fiind sub comanda mea, m-am adresat generalului cu aceeași întrebare:

- Ce facem?

Generalul a privit spre șeful de stat major, colonelul Constantinide, și a spus: „leșiți și vedeți!”

Ulița satului era plină de soldați de-ai noștri, scoși de soldații ruși din casele și din curțile satului, iar spre comandament se apropia delegația noastră cu steag alb, însoțită de un maior sovietic și de garda sa compusă din câțiva pistolari.

Șeful de stat major, care știa rusește, l-a salutat și i-a arătat steagul alb de pe acoperișul casei noastre, la care maiorul i-a întins mâna și l-a întrebat unde sunt ofițerii comandamentului, căci voia să-i vadă. Un pistolar, după ce a tras câteva focuri de pistol în aer, a deschis ușa pivniței și a strigat de câteva ori: „Davai, davai!... Scoro, scoro!...” Apoi i-a numărat pe cei ce ieșeau, totalizând 30 de ofițeri.

Când maiorul sovietic s-a lămurit cu problema Armistițiului și cu inițiativa noastră de a fi luat legătura cu trupele sovietice din fața poziției noastre și cu răspunsul pe care l-am primit că probabil vom fi luați de aceste trupe, a stat o clipă pe gânduri,

apoi a spus: „Nu, nu, voi sunteți captura mea, eu vă iau!”. Apoi a felicitat pe general că a evitat o pierdere inutilă de sânge și a dat ordin ca militarii români să se adune la un loc, să facă piramide de arme și să predea muniția. Pentru noi, ofițerii, s-au adus cele șase mașini de comandament pentru deplasare.

Așa cum ne găseam, echipați de vară și fără nicio prevedere, ne-am urcat în mașini. Singur colonelul Almășanu Dumitru, care mai fusese prizonier în Primul Război Mondial, s-a echipat din timp cu cele necesare. Văzându-l, am sărit din mașină și am luat din comandament, la întâmplare, o manta bună, care m-a ocrotit multă vreme.

Maiorul sovietic s-a urcat în prima mașină, unde erau generalul și șeful de stat major. Coloana de mașini s-a pus în mișcare și am trecut, cu emoția despărțirii, printre soldații noștri, care rămăneau ca o turmă fără păstori. Priveam unii la alții cu lacrimi în ochi, fără să avem posibilitatea să facem mai mult.

Am văzut atunci pentru ultima dată oamenii companiei mele. Fulgerător, mi s-au perindat prin minte toate situațiile și momentele grele din război, pe care le-am rezolvat cu succes datorită acestor oameni instruiți și educați de mine. Am petrecut cu ei zile negre și nopți albe, cu bombardamente și sânge, cu moarte, cu foame și sete, cu arșiță și ger, cu dureri și dor de casă și alte multe sensibilități care ne-au unit într-o strânsă și rodnică colaborare, sudată totdeauna de înțelegerea minții și căldura inimii.

Frământat de acest clocot nestăvil, n-am avut timp să observ nici pe unde treceam, nici încotro mergeam. Doar soarele, pornit spre asfințit, ne indica mersul spre răsărit... ■

NOTE

1. Divizia 110 Infanterie, denumită „Comandamentul 110”, avea în componere: R. 23 I, R. 33 I., R. 38 I., R. 5 Art. Călăreață, un batalion de pionieri). Misiunea acesteia era de a apăra Limanul Nistrului, între Palanca - Cetatea Albă - Bugaz, și litoralul maritim până la Jinrichi (front 120 km). Ca forțe de întărire mai avea două batalioane germane (Lt. col. Helbing) și o baterie de coastă germană, 170 mm, cu bătaie 36 km. Din seara zilei de 23 august 1944, nu a mai avut nicio legătură cu Corpul 3 Armată, fiind încercuită. Din încercuire au scăpat puțini militari, mai ales din formațiunile de servicii, care au reușit să treacă la Tulcea și să intre în coloana Diviziei 2 infanterie, care se deplasa spre București. Comandamentul a fost desființat la 25 septembrie, contopindu-se cu Divizia 10 infanterie.

2. General Ioan Z. Spirea (1892-1971). A absolvit Școala Militară de Artilerie și Geniu (1913) și Școala Superioară de Război, promoția a 30-a. A participat la Primul Război Mondial, luptând în Dobrogea și la Mărășești, și la ultima conflagrație mondială, atât pe frontul de est, cât și de vest. A fost distins cu „Virtutea Militară”, „Steaua României”, „Coroana României”. Arestat în 1952, a fost ținut trei ani închisoare, fără să fie judecat. După eliberarea din închisoare i s-au acordat onorurile cuvenite gradului său.

3. Viceamiral Ioan E. Georgescu (1891-1977). A absolvit Școala Navală din Fiume (1910-1912), Școala Navală de Război din Paris (1932-1933). A luptat în ambele războaie mondiale. La 23 ianuarie 1944 a fost numit șeful Statului Major al Marinei, iar la 23 august 1944 i s-a încredințat funcția de ministru secretar de stat pentru Marină. La sfârșitul lunii august 1944, în timp ce se îndrepta dinspre București spre Periş, a fost rănit de trupele germane în retragere. Timp de cinci ani (1950-1955) a fost ținut în închisoare, fără a fi judecat sau condamnat.

4. Colonel Silvestru, comandantul Regimentului 38 Infanterie, a fost făcut prizonier și ținut patru ani în lagărele sovietice.

Cărți sosite la redacție
Florentin Popescu în dialog cu Ion I. Brătianu: **Seniorii literaturii noastre**. Editura Fast Editing, București, 2022.

Ștefan Popa, **Pustnica. Viața și învățăturile schimonahiei Elisabeta**, Editura Ecou Transilvan, Cluj-Napoca, 2021.
Eugen Burghilea, **Rime brumării**, Editura Napoca Star, 2022.

(urmare din nr. trecut)

...Nu voiam, însă, să rămân în acest regiment, dotat cu obuziere tractate de atelaje cu cai, după ce am lucrat într-un divizion motorizat. Am rugat-o pe mama, care era în București, să-mi obțină transferul în Antiaeriană. Nu știu cum a făcut, dar la 1 martie 1940 am fost transferat în Regimentul 4 A.C.A, din Brașov. Cazarma se afla la vreo 6 km de oraș, iar deplasarea ofițerilor se făcea cu un autocamion Ford...

După o lună am fost trimis la București, la școala specială de A.A., la Regimentul 1 Antiaeriană, iar prin iulie am primit comanda unei Secții de A.A., amplasată în apropiere de Fabrica de Cement din Brașov. La 1 septembrie am primit comanda unei coloane de 10 autocamioane cu sarcina de a evacua diferite instituții din Cluj, ca urmare a cedării Ardealului de Nord. La finele lui decembrie am fost desconcentrat și, dorind să mai rămân în Brașov, m-am angajat la Fabrica I.A.R., la Comisia Militară de Recepție, ca secretar.

La 12 februarie 1941 m-am înscris în Baroul de Ilfov, ca avocat stagiar, și am început să profesz abia din luna iunie, după ce mi s-a aprobat demisia de către conducerea Fabricii I.A.R. Am venit astfel în capitală și am fost recomandat ca avocat stagiar la Biroul Avocatului Mircea D. Ionescu, din str. Temișana nr. 15, specializat în litigii financiare.

La 25 mai 1942 am fost concentrat la Regimentul 4 A.A. Brașov, de unde am fost transferat imediat la Regimentul 7 A.A., în curs de organizare în zona de apărare antiaeriană din Valea Prahovei. Aici am fost repartizat

Nicolae Papadopol

Nicolae s-a născut la 6 decembrie 1915, fiind al doilea copil al familiei lui Vasile și Natalia Papadopol, din comuna Filești, fostul județ Covurlui (astăzi, jud. Galați). Ca ofițer de rezervă, a luptat în ultimul război mondial, fiind încadrat într-o unitate de artilerie antiaeriană. N-a făcut frontul, și nici fapte de eroism care să-l remarcă în documentele vremii. Poate că unii se vor întreba, atunci, de ce îi facem loc în paginile „României eroice”? Pur și simplu, pentru simplul fapt că însemnările sale nu caută cu încrâncenare eroismul, ci adevărul frust și dur al unui război căruia i-a supraviețuit. Ceea ce e mare lucru!

ofițer cu serviciile la Divizionul 24 A.A., sub comanda domnului maior Gribincea I., un ofițer cu totul deosebit, fiind îndrăgît de toți camarazii din unitate, ofițeri, subofițeri, ostași. Comanda divizionului era stabilită într-o cazarmă de pe str. Târgoviștei, unde eram cazați și noi. Zilnic, vizitam, împreună cu dl. Maior, bateriile noastre, aflate și ele în curs de amplasare în zonă.

În vară, sediul unităților noastre s-a mutat provizoriu în zona de sud a orașului Ploiești, aproape de șoseaua spre București, iar în toamnă ne-am stabilit definitiv sediul în marginea satului Strejnicu, la 2 km de Gara de Vest. Aici eram foarte bine organizați în mai multe barăci pentru serviciile divizionului, depozite, garaje auto, cazarea ofițerilor și ostașilor. Am instalat imediat o Centrală Telefonică în legătură cu toate bateriile noastre, cu regimentul, baza de aprovizionare și chiar cu orașul.

În această zonă eram prezenți

Războiul moldoveanului... Papadopol

permanent, ziua și noaptea, chiar în orele de odihnă sau masă. Prin rotație, fiecare ofițer avea o învoire de 24 de ore pe săptămână. Eu aveam o situație mai deosebită, deoarece aveam sarcina să mă deplasez cu autoturismul sau autocamionul unității pentru aprovizionarea cu echipament, alimente etc., pe care le primeam de la Baza Regimentului sau din Ploiești. Toate transporturile se făceau apoi către plutonierul din unitatea respectivă. Uneori aveam deplasări și mai lungi, la Bușteni, Azuga, Valea Călugărească...

În vara anului 1943, ne-am despărțit cu regret de domnul maior I. Gribincea, care a plecat pe front, într-o unitate operativă de A.A. La comanda divizionului a fost numit locotenent-colonelul Walter, de origine germană, mult mai sever, dar foarte corect.

În cursul anului 1943 nu am avut nicio „vizită” de avioane inamice, cu excepția zilei de 1 august, când întreaga zonă a fost bombardată de avioane

americane Liberator, care au atacat la foarte mică înălțime și au făcut mari pagube industriei petoliere; Rafinăria Columbia a fost distrusă integral, astfel că nu a mai fost refăcută. În acea zi eu mă aflam într-o excursie pe munții Bucegi, așa că am auzit de la distanță bombardamentul... Din întâmplare, și la primul atac aerian al aviației americane, din 4 aprilie 1944, la București, și din 5 aprilie, la Ploiești, eu eram învoit la familia mea din Galați. Când m-am întors, la 5 aprilie, noaptea, târziu, gara din Ploiești și linia ferată erau distruse de bombardament, trenul nostru s-a oprit în Gara Albești și am continuat drumul pe jos. Peste tot erau încă incendii, case prăbușite sau cu mari avarii. La unitățile noastre din Divizion era totul în ordine, deoarece fiind amplasate în zona de vest a orașului, nu au fost în drumul aviației americane, care de obicei zbura dinspre sud-est.

Bombardamentele au continuat în cursul anului 1944. Bateriile noastre au intervenit de la distanță mare și n-am avut pierderi în aceste atacuri. Dar, în luna august situația noastră s-a schimbat total. Comanda divizionului era chiar în sectorul unui fost aerodrom civil. La începutul lui august a aterizat aici, pentru reparații, un mic avion de recunoaștere. Avionul a fost reparat de aviația inamică, astfel că s-a presupus că în preajmă sunt mai multe instalații ale aviației noastre de vânătoare. În zilele următoare ne-am pomenit cu un atac aerian din direcția Vest, chiar deasupra zonei ocupate de comanda Divizionului nostru

Două momente din zilele de instrucție ale viitorilor ofițeri de rezervă

și de Bateria 57. Două proiectile au căzut chiar pe barăcile noastre, provocând mici pagube, dar foarte multe au căzut pe aeroportul din fața noastră, unde au rămas gropi imense. Fiind de serviciu la centrala telefonică, am evacuat toată echipa într-un adăpost improvizat lângă baraca noastră. Aici am simțit cu toții o puternică explozie în apropiere

care a provocat un suflu de mare presiune, ajuns până la noi. Spre norocul nostru, n-am avut niciun rănit. Peste câteva zile un alt val de avioane Liberator a trecut pe deasupra noastră spre Ploiești, la 9000 m altitudine. Toate bateriile noastre au început să tragă, un avion a fost lovit în plin, două motoare și alte părți din avion împrăștiindu-se în împrejurimi... ■

Eroinele României

Rândurile de mai jos, expediate din America de un bun prieten și colaborator al Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria", sunt un îndemn adresat redacției, colaboratorilor și cititorilor săi, de a face din "România eroică" o publicație de eseu și dezbateri pe teme istorice și filosofice, care să aibă în prim-plan eroul și jertfa.

"Nu știu cum să vă povățuiesc – notează CID. Revista arată bine, e vibrantă și văd că în pomelnicul de colaboratori sunt destui cu titluri care sugerează un fundal cât de cât academic..."

Articolele militare și multe din cele istorice sunt bine scrise, ... dar, ...dar nu este numai o revistă militară, ceea ce cu siguranță este, dar e o revistă a eroului Român, sau mai ales a eroului, pe care academismul românesc l-a neglijat și nedreptățit prea îndelung.

Ar fi un păcat de neiertat să lăsăm revista, pe care ati crescut-o îndelung și cu îndelungă trudă, s-o lăsăm să decadă, privată de fructul academic, să decadă la un oarecare almanah militar ..."

Subscriem întrutotul la aceste observații colegiale. (Dumitru ROMAN)

Ideea cu "femeile militare" mi se pare excelentă și la zi.

Noi nu avem, cel puțin la prima vedere, o tradiție de amazoane luptătoare și eroine mitice de Walkiria, dar ar fi în întregime greșit să neglijăm prezența femeii, dacă nu pe câmpul de luptă, cu siguranță în lupta paramilitară, subversivă, iar alteori religioasă.

Jeanne d'Arc, „Fecioara Franței” (La Pucelle de Lorraine or d'Orleans) era din același

amalgam de vizionară religioasă și naționalistă, din care avem și noi, la curțile domnești, dar tradiția noastră adevărată, privind eroinele luptătoare, cu valoare de patrimoniu, sunt, probabil, „țiitoarele” faimoase sau/și infame, țiiitoarele-ibovnice de haiduci celebri, „justițiarul” medieval din Balcani.

Și pentru că veni vorba, Walkyriile, în mitologia Norse, sunt călăuzele trimise pe câmpul de luptă, de către Odin, să aleagă eroii care s-au distins în sacrificiul ultim și să-i călăuzească în gloria Walhallei. Dar ca și țiiitoarele infame care își trădau eroul-haiduc, Walkyriile, deseori desemnau – și se alegeau cu prejudiciu – eroi neagreați de capriciul unei Walkyrie, provocând sfârșitul tragic al eroului căzut în afara favorurilor luptătoarelor Walkyriile...

Nu e locul meu, dar subiectul este extrem de generos și florid. Haiducia a fost declarată tâlhărie de către oficialitățile domnești și cele otomane; pe semne că în unele împrejurări era, dar în realitate haiducia a constituit o rețea paramilitară, individualistă, subterană și romantică, răspândită în întreg teritoriul peninsulei Balcanice, o rețea care n-ar fi fost de conceput fără prezența exultatorie a femeii paramilitare...

Și să nu uităm că pandurii și Tudor Vladimirescu sunt cursul ultim și emanciparea mișcării haiducești, care, concomitent, dispărea în secolul al XIX-lea.

Ce studiu copios pentru un tânăr savant român... vorbind de eroina noastră încă „necântată”!

Pe sarcofagul Ecaterinei Teodoroiu, din Tg. Jiu, sculptorița Milița

Petrașcu – prietenă cu Brâncuși, a pus patru basoreliefuri prin care, înfățișând-o în scenele alegorice pe eroina de la Jiu, ne spune în termeni simbolici povestea femeii române de la condiția de păstorită, torcătoare la cea de apărător cu arma în mână a țării. Straiele țesute în casă, vitele care dau laptele hrănitor al familiei și oile ce duc pe ele lâna netoarsă ce va îmbrăca pe toți ai casei rămân departe, în vatra satului. Această vatră existențială este plasată, nu întâmplător, pe latura de sud a sarcofagului, sudul fiind din perspectivă simbolică ținutul vieții. Femeia ajunsă soldat îmbracă tunica aspră a morții și pleacă să lupte în tranșee într-un fel de gest sacrificial pentru țară.

Aceasta, prima femeie soldat (ofițer) din istoria armatei române, este cea care sparge mentalul colectiv, potrivit căruia condiția ei firească este acasă, în spatele frontului, îngrijind răniții, dar mai ales în vetrele existențiale, îngrijindu-se de copiii ce vor forma următoarele generații etnice ale neamului, viitoarele generații pentru război.

Bărbații în putere, de la adolescenți la maturi, sunt destinați prin cutumă să respecte o lege sacră a pământului – sacrificarea pentru apărarea vetrei strămoșești. Războiul lor se bazează pe inteligență, săbii și scuturi, pe puști și tunuri, pe tancuri și avioane etc. La capătul lui, dacă nu ai noroc și nu ai comandanți destoinici, te poți întâlni garantat cu moartea.

CID

Femeile în război

Lupta femeilor rămâne acasă. Este eminamente pașnică și nu implică moartea decât în mod singular și cu totul excepțional. Ele au războiul lor de țesut, cu care continuă să-și îmbrace familia, au vitele scăpate de rechiziții și jafuri cu care se străduiesc să hrănească familia, să are, să semene și să culeagă, cum s-o putea, cu forță de muncă puțină și slabă. Și să dosească, cum și cât pot, puținul pe care-l au, hrana pe care le-o dă pământul, de ocupații jefuitoari. Ce fac ele este la fel de important ca și apărarea țării cu arma în mână. Ele apără viitorul țării, lăsat de bărbați, înmugurit acasă.

Bărbații în tranșee apără spațiul vital, consacrat prin propaganda militară drept „vatră strămoșească”, femeile rămase în vatra satului (orașului) apără generațiile în creștere care ajută la refacerea constantă a populației afectate de război. Atât de mult s-a murit în bătălii în unele provincii istorice, încât s-a ajuns ca femeia să devină capul familiei. Moldova dintre Nistru și Carpați, așezată în calea incursiunilor fără număr ale tătarilor veniți din negura albă a stepelor fără sfârșit, ale celor din Hoarda de aur din Crimeea și ale turcilor otomani porniți din Dobrogea și din cetățile Basarabiei istorice, încât

a devenit dificilă identificarea copiilor după numele tatălui. Așa se explică numele lor de familie de tipul: Amariei, Adumitresei, Aioanei, Acasandrei ș.a.

Femeile românce care au dus cu abnegație, sacrificiu și speranță greul războaielor au rămas anonime. Istoricii și memoria colectivă i-au reținut numai pe bărbații căzuți în luptă. Și nici pe aceia pe toți. Unii au rămas ascunși în statistici și în listele întocmite de comandanți, soldații și sergenții nimeriți de gloanțe, alții în anonimatul desăvârșit, soldatul necunoscut. Sunt cei pe care nici preotul nu-i poate pomeni după nume în fața lui Dumnezeu și a urmașilor.

Cu excepția Ecaterinei Teodoroiu și a fetei Măriuca Zaharia care au devenit eroine naționale, a Mariei Manciuș, pe care a pus-o în evidență Camil Petrescu în „Ultima noapte de dragoste întâia noapte de război”, femeile nu s-au bucurat de atenția istoricilor. Abia în ultimii ani s-au scris despre ele, despre eroinele de război, lucrări monografice atotcuprinzătoare: Alin Ciupală, *Bătălia lor: femeile din România în Primul Război Mondial*, 2017, și lucrarea monumentală de tip enciclopedic *Eroinele României Mari. Destine din linia întâi*, sub îngrijirea și coordonarea Adinei Berciu-Drăghicescu, apărută în 2018.

Pentru a explica psihologia femeii în timpul marilor războaie, academicianul Ioan Aurel Pop a citat în mai multe rânduri, cu diverse ocazii, scrisoarea unei țărănci din Ardeal către soțul ei aflat pe

Tg. Jiu . Mausoleul Ecaterinei Teodoroiu

front în oastea împăratului. Am auzit-o prima dată în catedrala Sf. Vineri din Zalău, cu prilejul lansării programului județean Centenarul Marii Uniri, în noiembrie 2015. Spusă în fața oficialilor și a câtorva sute de țărani în straie țărănești însoțiți de primarii lor, scrisoarea, aflată în Muzeul de Istorie din Cluj, suna cam așa (citez din memorie ca și distinsul academician): „Dragă loane, să știi despre mine cum că sunt sănătoasă ceea ce îți doresc și ție. Și să mai știi că mălaiul ce l-am sămănat amândoi în... s-a făcut tare mândru anul ăsta. Da tu să nu fii supărat că de săcerat am săcerat numa sângură, că n-o fost cine. Ci tu numa să te ferești și să ai grijă să vii acasă sănătos...”

Probabil a fost scrisă în vara anului 1914 de o femeie tânără, proaspăt măritată, fără copii, care dă de știre soțului că gospodăria de acasă e în bună stare. Se degajă din ea un optimism calm specific celor împăcați cu soarta și încrederea că totul va fi bine și că încercarea războiului va trece, cum au trecut atâtea și totul va intra în normal. Nici o lacrimă, nici o văicăreală!

Există și o scrisoare a bărbatului tânăr aflat pe front, în fața inamicului și a morții: „Aflați despre mine că sunt sănătos și deci puteți bea acum o oală de vin în sănătatea mea, cu prieteni, iar tu, mamă dragă, poți aprinde o lumânare mai groasă la icoana Sfintei Fecioare...” Urmează aprecierea luptei și... „un lucru este sigur, că eu mă aflu în viață, însă uneori mă pipăi să văd, e adevărat ori nu. Termin

scrisoarea spunându-vă că cu toate primejdiile prin care trecem suntem toți mulțumiți, veseli, parcă am fi toți beți, cântăm într-una.”

Scrisoarea e din octombrie 1916, dar exprimă o stare ce s-a păstrat pe tot parcursul războiului.

În „Însemnările mele de pe front”, regina relatează ce uimită a fost spre sfârșitul lui februarie 1917, când vizitând o tabără militară, i-a văzut pe soldați ieșind din bordeie – slabi, flămânzi, înfrigurați, epuizați de boală – abia ținându-se în picioare. Doreau s-o întâmpine și fiindcă nu aveau ce-i dăru, toate umbrele acestea ale oastei române s-au prins de umeri, în jurul a doi lăutari, și au început să joace hora. Un străvechi dans închinat soarelui și revigorării energiilor scăzute, acum oferit reginei lor, ca un semn incredibil de încredere în renașterea națională. Armata s-a refăcut, i-a învins pe germani în vara aceluiași an și i-a oprit la porțile Moldovei.

Sunt două scrisori din sensuri opuse ce vorbesc despre psihologia românilor, confirmate cu mirare și indirect de regina lor care a făcut enorm pentru împlinirea visului de întregire a României și a neamului peste care era rânduită să domnească, din spatele soțului ei, regele!

O scrisoare probabil a unei femei din partea de regat ocupată de nemți poate n-ar fi degajat atâta calm și speranță într-un viitor normal, având în vedere exploatarea sistematică pusă

la cale de germani, cu rigoarea birocratică binecunoscută, și în general umilirea practică de un soldat arogant ce se considera superior ca civilizație, cultură și descendență. Deși unele comportamente nu îi recomandau astfel, dimpotrivă.

Într-un an, unul din Premiile „Dragalina” a fost câștigat de volumul semnat de Nicolae Crevedia, tatăl natural al scriitorului Eugen Barbu, apărut postum – *De la secrete la baionetă* – tocmai pentru modul în care relatează despre lumea satului sub ocupație. Munca câmpului, frica, recolta, jaful, dosirea produselor, a fetelor și copiilor, umilirea. Chiar și în condițiile acestea, femeia nu se lamentează, e o luptătoare care acceptă bizareriile sorții dar nu și le asumă. Ea rămâne credincioasă familiei, soțului plecat pe front, lui Dumnezeu – fără să facă un caz din asta, mereu cu speranța că greul trece și încercarea va înceta, totul reintrând în normal.

Desigur, sunt și cei care nu se întorc. Vine doar amintirea despre ei a celor întorși, dar spiritul lor e adus în vatra satului prin rânduielile tradiționale. Femeia continuă să-și ducă gospodăria, să-și crească copiii, singură ori recăsătorită, printr-o acceptare tacită a sorții, dincolo de care se împlinește misiunea sacră din subconștient – continuitatea neamului, indiferent de condiții și încercări. ■

**General de brigadă (rtr.)
Grigore BUCIU**

Rânduri pentru tatăl meu

Tatăl meu, Bostan Vasile Toader, a luptat în ultimul război mondial, fiind înrolat în Regimentul 6 Vânători. În august 1944 a fost luat prizonier de trupele sovietice. A stat patru ani în lagărul de prizonieri din Tbilisi. A scăpat cu viață și s-a întors acasă în luna decembrie 1948. De multe ori ne povestea calvarul prin care a trecut în acel loc de reținere.

Dar nu la viața lui în prizonierat vreau să mă refer în continuare, ci la suferința pe care am îndurat-o noi, acasă.

În lipsa stâlpului casei, mama și cei patru copii cu vârste între 5 și 12 ani, am rămas în bătaia vântului, adică ai nimănui. Am îndurat cu toții suferințele aduse de război, agravate de seceta cumplită care a bântuit Moldova anilor 1946-1947, apoi pelagra, foamea. De multe ori ne era frică să ieșim din casă, din cauza jafurilor și furturilor, hoșii urmărind mai ales familiile care nu aveau un bărbat să le apere. La toate acestea se adăuga dorul nestins pentru tata.

Singură, mama se descurca tare greu. Într-o zi, țin minte și acum, ca să ne poată da de mâncare, a luat un covor de lână înflorat, lucrat de ea, de pe un perete al casei noastre și o icoană și a plecat să ne facă rost de mâncare. După câteva zile, când s-a întors acasă, la Hudești, ne-a spus că le-a vândut într-un sat tocmai din Oltenia pe două traiste cu grăunțe, dar la întoarcere, pe tren, cineva i-a furat o traistă. Ne-a făcut crupe la râșniță, pe care le-a amestecat cu frunze de sfeclă și un terci din semințe de in și cânepă. Noi le-am mâncat și am rămas mulțumiți.

Într-una din nopțile geroase, în iarna anului 1946, cu mult omăt, în toiul nopții, un hoț a spart ușa grajdului și ne-a furat vaca. Mama a simțit hoțul și a început să plângă, spunându-ne: «Nu deschideți ușa, stați cuminți, nu vorbiți, că altfel ne omoară.» Noi, copiii, ce puteam să facem?...

De aceea, când s-a întors tata acasă a fost mare bucurie. Am simțit că s-a aprins lumina în întunericul pe care l-am îndurat patru ani.

Parcă îl mai aud și astăzi bătând în geamul casei noastre sărace, acoperită cu stuf, așa cum o lăsase el când a plecat la război.

« Eu sânt, deschideți că m-am întors ! ».

Mama a deschis ușa și în prag a apărut un străin, așa mi s-a părut mie atunci. Era îmbrăcat cu o pufoaică veche, pe cap avea o căciulă rusească cu clape, iar în picioare niște bocanci tociți, toate primite din lagăr. La gât avea o cruciuliță metalică foarte frumoasă, iar în mână, un fel de raniță, în care se găsea o biblie și o trusă de bărbierit. N-am văzut să fi avut măcar o bucățică de pâine și nici nu ne-a spus dacă a mâncat ceva pe drumul de întoarcere din lagăr până acasă.

Am mai observat că nu avea la el niciun ban, nici măcar o rublă, răsplată pentru muncile istovitoare din lagăr.

Cred că a fost cea mai mare bucurie pentru el, când ne-a găsit pe toți sănătoși. Atunci, lacrimile noastre parcă au spălat toate necazurile prin care am trecut. ■

Colonel în retragere Constantin BOSTAN

Soldatul Bostan V. Toader, Regimentul 6 Vânători

Cruciulița pe care soldatul Bostan V. Toader a purtat-o la gât pe front și s-a întors cu bine din prizonierat

Incredibil! Mormântul generalului Ioan Dragalina, din Cimitirul Bellu Militar, are o altă adresă în Lista Monumentelor Istorice, afișată pe site-ul Institutului Național al Patrimoniului

Constat cu tristețe și îngrijorare că de ani buni *Lista Monumentelor Istorice* este aprobată și difuzată cu greșeli flagrante.

Este și cazul mormântului generalului Ioan Dragalina, din Cimitirul Bellu Militar, care pe listă apare astfel:

2458 B-IV-m-B-11248 Mormântul generalului Ioan Dragalina – adresa Calea Șerban Vodă 231-241, sect. 4, Cimitirul eroilor căzuți în Rev. din decembrie 1989.

De unde până unde a ajuns mormântul unui erou al Primului Război Mondial într-un cimitir înființat în 1989?

Ce credibilitate mai poate avea un document cu greșeli inadmisibile, publicat sub girul... Institutului Național al Patrimoniului?

Mormântul generalului Ioan Dragalina se află din 1916 în Cimitirul Bellu Militar, un cimitir în care au fost înmormântați mulți dintre ofițerii și generalii care au însemnat ceva pentru armata română.

Cine are interes să schimbe adresa mormântului generalului Dragalina și de ce?

Chiar nu vede nimeni distrugerile din acest cimitir și starea deplorabilă a mormintelor unor eroi și personalități ale istoriei noastre?

Este o rușine pentru noi, cei de astăzi, că lășăm să se degradeze de la o zi la alta monumentul funerar al aviatorului Aurel Vlaicu, aflat chiar lângă mormântul generalului Dragalina, în același Cimitir Bellu Militar. Ambele sunt opere de artă funerară. De ce le lășăm în paragină? Dacă nu facem nimic pentru a le proteja, de ce le mai punem pe liste cu denumiri pompoase?... ■

Dumitru ROMAN

Chiar dacă istoria o scriu învingătorii, o judecată dreaptă cere să fie ascultată și cealaltă parte. Audiatur et altera pars!

Deviza filosofului și dramaturgului grec Seneca este eternă, căci eternitatea ei privește aflarea adevărului!

În ce măsură se aplică această deviză la noi, la români? Un răspuns se află chiar în fotografia acestei rubrici.

Monumentul din imagine, aflat în Parcul Cișmigiu din București, este dedicat celor 378 de piloți americani căzuți pe pământ românesc în ultima conflagrație mondială, în timpul bombardamentelor anglo-americe asupra României. El a fost inaugurat la 9 mai 2002, în cadrul unei ceremonii oficiale la care a participat Michael Guest, ambasadorul SUA la București, și Adrian Năstase, premierul României.

„Corectitudine politică” – s-ar putea spune. La urma urmei, așa am făcut și în vremea „prieteniei româno-sovietice”, când împânzise țara cu monumente dedicate „ostașului sovietic eliberator”.

Sincer vorbind, nu văd nimic rău în gestul de a ridica pe teritoriul României un monument în memoria unor militari străini căzuți în război, aflați de cealaltă parte de baricadei.

De neînțeles și de neacceptat sunt umilința și atitudinea de slugă pe care o afișează în orice ocazie marii noștri politicieni. Corect și firesc ar fi fost ca, odată cu ridicarea unui monument în memoria piloților americani, să fie ridicat și un monument în memoria

Audiatur et altera pars! (Să fie ascultată și cealaltă parte!)

victimelor bombardamentelor de la 4 martie 1944, a celor 3600 de civili, bătrâni, femei, copii, scoși de sub dărâmurile clădirilor Bucureștilor și înhumați undeva, în cartierul Giulești, în „Cimitirul 4 aprilie”. Era de datoria morală și creștinească a lui Adrian Năstase, ca premier al României, prezent la ceremonia din Parcul Cișmigiu,

să inițieze și să susțină ridicarea unui monument în memoria unor victime nevinovate ale războiului. Oare, în orele de meditație de la Jilava, fostul premier se va fi gândit vreodată la 4 aprilie 1944?■

**Colonel în retragere
Dumitru ROMAN**

În 2021 s-au împlinit, după cum se știe, 30 de ani de la înființarea Asociației Naționale Cultur Eroilor "Regina Maria". Așa cum era și firesc, evenimentul a fost evocat pe larg în revistele filialelor județene. Iată câteva publicații ale filialelor județene apărute la sfârșitul anului trecut: *Oltenia Eroică*, nr. 14/2021; *Galașiul Eroic*, nr. 12/2021; *Eroii Neamului*, nr. 4 (49), Satu Mare, 2021; *Eroii Neamului*, nr. 3-4 (49-50), Iași, 2021; *Bucureștiul Eroic*, nr. 2 (7) /2021

De asemenea, au sosit la redacție publicații editate de asociații neguvernamentale cu care avem încheiate protocoale de colaborare. *Rezerva Oștirii Române*, nr. 2 (45)/2021, revistă editată de Asociația Națională a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră "Alexandru Ioan Cuza". *Străjer în calea furtunilor*, nr. 30/2021, magazin al Fundației "Mareșal Alexandru Averescu". *Viața noastră*, nr. 53/2021, revistă cu apariție variabilă, editată de Asociația Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor "Elena Cuza", din Bârlad. *Chemarea Zborului*, nr. 4, ianuarie 2022, revistă editată de Liga Aeriană Română. *Cadete*, anul 1, nr. 1, 12 august 2021, Cluj-Napoca, revistă editată de Asociația „Mareșal Constantin Prezan”.

Cred că n-am să-mi pot reprima niciodată părerea de rău că, atunci când am venit la conducerea revistei *România eroică*, nu am cuprins în sumarul ei și câteva "pagini literare", în care să fie susținută și prezentată poezia patriotică și literatura eroică. N-am făcut-o nici când am pornit la drum, și nici după aceea. Au trecut 15 ani de atunci și ezitățile mele s-au estompat și amăgit în rubrica intitulată "Strofe", cu apariții sporadice și întâmplătoare. Oare am fi reușit mai mult?

Răspunsul îl vom afla începând cu numărul viitor al revistei, când vom deschide rubrica "Pagini literare"...

Țara

Țară dulce și amară,
 Pagini sfinte -ntre peceți,
 Recitesc - a câta oară? -
 Cele scrise de profeți.
 Țară, înțeleaptă țară,
 Vers liturgic sau barbar,
 Care strună milenară
 Te-a-mbiat către altar?
 Țara mea cu imn de păsări
 Înșirate pe catarg
 Spune-mi că în țâța mamei
 Picurii de lapte ard.
 Țara mea cu spicul aspru
 Șubrezindu-se-ntr-un pai
 Vreau să-mi spui că nu muriră
 Caii neamului meu, cai.
 Țara mea voievodală,
 Cu feciori mândri sub steag
 Spune drept: ce câmp de luptă,
 Dintre toate, ți-a fost drag?
 Țara mea cu ierni frumoase
 Aplecate peste brazi
 Dumnezeu să mi te țină,
 Niciodată să nu cazi.

Lia Miclescu s-a născut la 19 februarie 1938, la Chetriș, Bacău. A absolvit Facultatea de Filologie a Universității din București (1967) și cursul post universitar de limba germană. A fost secretară șefă a Facultății de Limbi și Literaturi Străine a Universității din București.

Debut literar, în 1953, în revista *Plaiurile Bistriței*, din Piatra Neamț.

Primul volum de versuri: *Ard săniile*, la Editura Eminescu, 1982. Alte cărți publicate: *Deschideți luminii* (1984), *Cumințenia zăpezii* (1987), *Vino la noi, Roberta!* (1989), *Eroare de iarnă* (1990), *Interior* (1998).

Ruga târzie a lui Negru Vodă

Se ascunde cerul zilei după moină...
 Fântâna lui Manole se scurge-n infinit;
 O pasăre aduce a cântec părăsit
 Și-mi plânge-o Ană-n ziduri ca o doină.
 Mi se întoarce fața către tine
 Și, a poveste, glasul coboară-n amintiri
 Legenda se-nfioară când surpă mănăstiri
 Pe miezul cald al nopții și pe mine.
 Tu, vis, să-mi dai aripi adevărate
 Și albe cum e ziua, porumbii să-mi întrec
 La dreptele județe când sta-voi să petrec
 Să smulg legendei Anele uitate

 Se-ascunde cerul zilei după moină...
 Fântâna lui Manole se scurge-n infinit;
 O pasăre aduce a cântec părăsit
 Și-mi plânge-o Ană-n ziduri ca o doină.

Ilie Schipor, *Destinul tezaurului României, Argumente din arhivele ruse*, Oscar Print, București, 2021.

Ilie Schipor, un harnic și riguros istoric militar, a avut ocazia de a studia în șase dintre cele mai importante arhive de stat din Federația Rusă. I-au trecut pe sub ochi importante documente referitoare la istoria României în ultima sută de ani, în incidență directă cu puterea și pretențiile statului de la răsărit. Rezultatul a fost apariția a două tratate voluminoase despre prizonierii de război din URSS (coautor), România și Rusia în Primul Război Mondial (coautor) și despre etnicii germani din România, deportați în URSS pe baza argumentelor ruse din arhivele de stat.

Cartea de față, un tratat la fel de voluminos ca și celelalte, lucrare de autor, ne introduce în istoria tezaurului României, trimis în Rusia țaristă pentru a fi ferit de jaful german, în Primul Război Mondial, și confiscat de puterea bolșevică, respectiv de Rusia Sovietică, în ianuarie 1918.

Cu alte cuvinte, averea în aur și patrimonial-cultural-istorică a României ferită de un hoț lacom și ajunsă în mâinile unui hoț fără scrupule, care de-a lungul unui veac ne-a făcut din ceea ce aveam restituiri incomplete și ne semnificative, uneori simbolice, păstrând în secretomanie absolută documentele autentice ale istoriei noastre, manuscrise, opere de artă, bijuterii, veșminte etc. pentru a fi folosite ca argumente politice în susținerea unor pretenții aberante.

Ceea ce mi se pare de un

simbolism aparte este faptul că Ilie Schipor își scrie „Argumentul” la prezenta lucrare în ziua Paștilor din 2021, ca o speranță în înviere și poate în rezolvarea acestei mari nedreptăți a poporului român. Este doar o speranță subînțeleasă deoarece el ca istoric se menține în limitele adevărului istoric, lăsând în seama celor învestiți cu putere și decizie această dispută politică.

Pentru a-și argumenta aserțiunea istorică, autorul publică în anexe 162 de documente, dintre care mai mult de 120 văd lumina tiparului acum și sunt menite a aduce lumină asupra acestei probleme, dintre zidurile Kremlinului. Din cele aproape 450 de pagini în format A4, o sută sunt destinate istoriei tezaurului, iar restul îl ocupă documentele arhivistice.

O primă informație șocantă este cea cu care autorul își începe lucrarea: „Contrar opiniilor vehiculate în istoriografia română, evacuarea valorilor Băncii Naționale a României s-a făcut din inițiativa și chiar la presiunea autorităților guvernamentale și militare ruse”!

Din schimbul de telegrame din care autorul citează fragmente semnificative rezultă că țarul, Cartierul General al

Comandamentului Suprem Rus, ministrul de finanțe și în ultimă instanță ministrul afacerilor străine erau direct interesați de evacuarea în Rusia a aurului românesc și a celorlalte valori. Brătianu le-a comunicat militarilor ruși pe 2 noiembrie 1916 că aurul fusese expedit la Iași. Rușii s-au grăbit să trimită garnitura de tren necesară transportului, însă guvernul și banca tergiversează trimiterea peste graniță, o ezitare izvorâtă instinctiv din experiența istorică privind încrederea în ruși.

Țarul trimite un emisar special la Iași, pe Mosolov, pentru a se ocupa de problemă. Acesta sosește pe 8 decembrie 1916, iar câteva zile intrigat de întârziere intră la regină, care-l trimite la prințul Știrbei.

Nu este lipsit de interes să menționăm că, pe 4 decembrie 1916, ministrul de finanțe rus i-a cerut generalului Beliaev să faciliteze „obținerea imediată de la Guvernul României a unui credit de 30 000 000 lei, fără a aștepta încheierea oficială privind acest proiect”.

Pe 6 decembrie germanii ocupau Bucureștiul. Nu ne putem abține de la a face legătura dintre presiunile generalilor ruși pentru trecerea peste graniță a tezaurului și comportamentul ezitant al trupelor rusești în bătăliile pentru apărarea Capitalei și în acțiunile militare din Dobrogea. Nu mă pot abține să nu cred că aceste ezitări erau încă un mijloc de presiune care le completau pe cele diplomatice care, contrar uzanțelor, nu erau făcute pe cale diplomatică.

Consiliul de Miniștri al României a aprobat pe 12

decembrie transferul aurului, dar țarul pusese o rezoluție personală pe o telegramă secretă din Iași, încă de pe 27 noiembrie: „Trebuie să fim de acord”, transmisă de ambasadorul rus, după o discuție de principiu cu ministrul de finanțe român.

A fost formată la ruși o comisie, aprobată de țar, însărcinată cu dislocarea în Rusia a Guvernului român, a Băncii Naționale și a depozitelor bancare, evacuarea populației, armatei și instituțiilor românești în gubernii din Rusia, Curtea regală urmând să ajungă la Herson.

Armata a asigurat garnitura de 17 vagoane în care s-au încărcat 1738 de lăzi cu valorile băncii, plus două cutii cu bijuteriile Reginei Maria, transportul, paza, descărcarea și depozitarea în Kremlin. Trenul a plecat din Iași pe 14 decembrie și a ajuns la Moscova pe 20 decembrie. Abia pe 16 februarie 1917 s-a semnat protocolul de predare-primire a conținutului din cele 1740 de lăzi. E vorba de 93 de tone de aur care au intrat în rezerva valutară țaristă, apoi sovietică, operațiunea aceasta de „protejare” a aliatului român fiind una politico-militară abil pregătită.

Și de parcă n-ar fi fost suficient, în august 1917, înainte de bătălia de la Mărășești, împuțerniciții oficiali ruși au mai preluat 154 de lăzi cu valori, din Moldova, echivalentul a 1 438 344 451,02 lei aur! În iulie 1917 a plecat spre Moscova și Tezaurul cultural-patrimonial al României, o măsură asiguratorie a guvernului român, greu de înțeles, în condițiile în care țarul abdicase și Rusia se

bolșeviza văzând cu ochii, soldații ruși intrați în debandadă dezertau din armata lui Scerbacev, dislocată pe frontul din Moldova.

Există acte oficiale de inventar semnate la expedierea din Iași și Memorandum cu valorile Băncii Naționale expediate la Moscova, semnat în iulie 1917, de I. G. Bibicescu și M. Z. Demetrescu.

După victoria revoluției din octombrie, relațiile româno-ruse se deteriorează rapid, mai ales în cursul lunii decembrie 1917. Sunt mai multe motive care au supărat Moscova și au determinat-o să sechestreze tezaurul românesc. Pe fondul începerii negocierilor dintre Rusia și Puterile Centrale, a fost trimis de la Odesa la Iași un grup de bolșevici conduși de Roșal, cu misiunea de a-l ucide pe generalul Scercacenco – comandantul frontului rusec din Moldova, să-l asasineze pe rege, să anihileze guvernul și pe marii comandanți ai armatei, în scopul bolșevizării trupelor și transformarea României și a Basarabiei într-o republică sovietică. Planul a fost dejucat, gruparea de la Socola a soldaților ruși ce voiau să bombardeze Iașul a fost anihilată. Bolșevizarea a eșuat, Roșal ucis, soldații ruși evacuați din Moldova, trupele lui Ernest Broșteanu au asigurat pacea pentru Sfatul Țării la Chișinău și expedierea peste Nistru a soldaților bolșevici.

Ca urmare, pe 31 decembrie, diplomații români din Rusia sunt arestați, fiind eliberați pe 2 ianuarie 1918, la protestul corpului diplomatic, iar pe 13 ianuarie relațiile cu România sunt rupte. Toți reprezentanții statului român sunt expulzați, tezaurul

sechestrat și „intangibil pentru oligarhia română”. Încercările de bolșevizare și actele ostile României sunt plătite cu bani din tezaurul românesc. Se precizează că tezaurul va fi remis Guvernului Socialist Româno-Basarabeian al Sovietelor, iar în mai 1918 Rusia și Ucraina declară că își declină orice răspundere pentru valorile românești aduse în Rusia pe vremea țarului. Începând din acel moment, după discutabila Pace de la București, nevalidată însă de rege, la Moscova începe risipirea tezaurului românesc. Aurul românesc este inclus de Lenin în cheltuielile revoluției și ale consolidării statului sovietelor.

În hotărârea Sovietului Comisarilor Poporului (13 ianuarie 1918) nu există nicio referire la componenta patrimonial, cultural-artistică și arhivistică a tezaurului, aceste bunuri românești au avut aceeași soartă ca și aurul Băncii Naționale.

Au fost foarte mulți oameni implicați în această poveste a istoriei Tezaurului românesc în cei o sută de ani, în jefuirea mascată inițial, apoi în tănuirea valorilor, în multe instituții rusești. S-au născut mituri și legende.

Nu ne oprim asupra lor din motive de spațiu, lăsăm cititorului plăcerea și mâhnirea de a le descoperi și a spera că, poate-poate, se va face dreptate. Însă cu politicienii care ne conduc, așa cum a fost Traian Băsescu, care i-a promis lui Putin că interesul nostru pentru tezaur va fi pur istoric și tehnic, nu prea cred că măcar documentele arestate vor fi puse în libertate. ■

Grigore BUCIU

Constantin Strună, *Cântecul mierlei albe*, Editura Detectiv Literar, București, 2020.

Autorul acestui „cântec” este un ziarist militar care a lucrat mulți ani la revista „Viața Militară” sau „Viața Armatei – o publicație de cultură a Ministerului Apărării. Titlurile sunt diferite, dar sub pălăria lor este aceeași Mărie.

Mulți dintre confracții lui s-au întors la un moment dat spre literatură, publicând romane, nuvele, povestiri, poezii etc. Amintim doar câteva nume: Nicolae Boghian, Ion Aramă, Liviu Vișan, Gheorghe Văduva, Vasile Moldovan.

Constantin Strună nu e nici el la prima încercare. A mai publicat câteva volume, unele înainte, altele după evenimentul din 1989 care ne-a împărțit existența în două.

Cartea de față, un roman – zice autorul, este în realitate o înlănțuire de cinci povești pentru același loc și aceeași întâmplare. Pot fi citite separat. Cititorul care le parcurge nu are neapărat nevoie de celelalte pentru a înțelege mesajul și a păstra nealterat misterul prin care a călătorit.

Desigur, ele sunt unite între ele prin ideea centrală – una ce ne transportă într-o mitologie existențială pe cale de a se risipi din cauza unei contemporaneități nivelatoare, globaliste și indiferentă la rădăcinile ancestrale ale unui popor străvechi al Europei. Sunt unite prin personaje care își lasă moștenirea spirituală de la o generație la alta cu condiția ca spațiul fizic, Pădurea sacră și conservatoare a etnicității și culturii românești să fie aceeași, satul arhetipal să fie în relație spirituală cu ea, și muntele care ascunde în grotle sale subterane, spiritualitatea adâncă și străveche să fie păzit pentru a nu se pierde

zestrea etno-genetică, acea legătură tainică și atât de specială cu universul. Citit într-o altă cheie, muntele este chiar omul care trebuie să-și străbată pădurile fără sfârșit peste care este responsabil pentru a găsi intrarea.

Constantin Strună, oricât ar părea de ciudat pentru un militar, fie el și specialist în facerea hărților, sau poate cu atât mai mult, este unul dintre misticii moderni, care încearcă să atragă atenția printr-o formulă literară, asupra pericolului ce presează asupra noastră – autodistrugerea ca popor și națiune, începând cu ce e mai lesne de făcut – distrugerea spațiului vital. În acest areal, această țară a vieții, nu este doar ce se cuprinde pe orizontală între hotarele mai mari sau mai mici, trasate de forța ocultă a marilor puteri. Pe orizontală e pădurea, în primul rând, atât de sugestiv constrânsă de creația populară într-un simbol peren „foaie verde” – o sintagmă care e pusă la începutul durerilor și bucuriilor noastre, la naștere și la moarte și mai ales la baza iubirilor noastre de toate felurile. Muntele, al doilea reper, care te duce mai aproape de cer, de lumina nemuririi vechiului zeu, dar te și coboară în profunzimile din peșterile sale. Acolo sunt tainele izvorului străvechi din care ne tragem, secretul unei spiritualități a

pământului, care prin învățare, prin descifrarea înscrisurilor ce zăvorăsc intrările, devine una uraniană.

Autorul, pentru a fi convingător, apelează la trucuri de credibilitate – găsirea unor manuscrise misterioase, rămase în păstrarea unui bătrân anonim, orb și surd, dar care cunoaște prin simțuri complementare realitatea și valoarea omului, ascultarea unor nefsârșite istorii locale prin gura unui profesor de istorie, arheolog amator, nu întâmplător dascăl, coroborate cu relatări despre personaje fabuloase, întâmplări ireale și adevăruri perene, sunt alte două mijloace folosite.

Venit dintr-un sat vasluian, o localitate și ea cu alură de mistică contemporană, autorul trece prin armată, unde soarta, talentul și chemarea interioară îl plasează în mediul cartografic, unde, până mai deunăzi, secretul atotputernic a făcut din zestrea hărților militare și nu numai un fel de „mănăstire Secu”, unde numai inițiații pot intra. Pensionar și bucureștean adoptat, urcă spre munte și nimerește, la fel ca fabulosul lui personaj principal Iacob cel Pitic, marele Pădurar, excepțional de înzestrat lucrător al Cantonului Mare, și exclus în cele din urmă din sistem, deci nimerește în același sat arhetipal, cu case de lemn și oameni discreți, cu livezi de tot felul și povești ținute departe de urechile străinilor, într-un fel de taină care le ține la un loc.

În carte este Georgiana – nume de sat și de fată, într-un dualism mistic, în realitate Provița – o localitate ferită de colectivizare, nu și de ravagiile modernismului contemporan. Satul se depopulează de autentic, străinii cumpărând de la urmașii inconștienți, odată cu casele de lemn, cu prunii și cireșii pe care-i lasă să se sălbăticească, identitatea străveche a locului.

Nimerește într-o casă blândă, plină de taine și de simboluri, în curtea căreia vin să ciugulească mierlele negre. Printre ele, una e albă. O anomalie genetică poate, dar ea întruchipează o mare superstiție. Cel care o aude cântând, în curtea sa, e amenințat de o mare primejdie. De această fatalitate prevestită de o pasăre albă este atins Iacob cel cu piciorul de lemn – profetul și vizionarul însemnat de soartă și stimulat de ea în căutarea adevărului, este atins satul Georgiana și implicit marele efort de căutare și conservare a adevărilor identitare ale neamului, și însuși poporul român care a acceptat să asculte acest cântec și să se lase despuiat de propriile valori.

Autorul formulează, ce-i drept cam alambicat, un strigăt de alarmă. O mare parabolă, cu multe trimiteri simbolice, cu citate din literatura universală – ceea ce face ca

povestirea să cadă în eseistică, mai la îndemână, se presupune, spre inima cititorului. Un cititor grăbit, amator de fantastic și supranatural, dar cu răbdare puțină, ceea ce e un handicap în fața celor aproape 500 de pagini. Greu de ales între telefonul mobil și copertile grele.

Autorul își citește manuscrisul la cârciumă, locul unde se înnoadă și se desfac toate. Dar nu e înțeles. Unul din asistență smulge manuscrisul și-l aruncă în foc, strigând că e o minciună. Cârciuma, care era cândva academia locan, unde Moromete filozofa pe marginea vremurilor, nu mai e ce-a fost. Bețivii satului ce se cred înțelepți au devenit consumatori, semn de decădere din mrejele limbii și din parfumul tradițiilor.

O carte plină de pilde, de sugestii și o știință a farmecului subteran, pe alocuri polițistă, uneori cu impresia că Marele Canton e Securitatea cea bună, care păzește continuitatea

neamului, sau e o autoritate imanentă pe deasupra nihilismului general, care se străduiește să salveze ceva.

Înțelege fiecare ce vrea și cum poate în funcție de bagajul din rucsac. Fiica lui Iacob – cel cu scara imperiilor poate, a primit zestrea dar nu o poate duce. Nu poate face mai mult decât să vindece boli trupești cu leacuri de buruieni.

Concluzia ar putea fi una tot simbolică, dar tristă: pajura cerului a atacat omul și apoi vindecată a luat în gheare șarpele pământului. Nu e șarpele de aramă și stâlpul verticalității lipsește, așa că nu poate fi afișat în vârf ca semn de avertizare în vindecarea de moarte, în regăsirea propriei noastre ființe, ce se lasă, acum, vândută bucată cu bucată, grindă cu grindă, stâlp cu stâlp pentru o construcție universală, dar a nimănui! ■

Grigore BUCIU

Stimate domnule Roman,

Domnul Jean Cantacuzène mi-a dat adresa dumneavoastră de E-mail, așa încât îmi permit să vă scriu pentru a vă spune admirația mea pentru asociația dumneavoastră, de care îmi pare rău că nu am aflat mai de mult.

Eu sunt legat în mai multe feluri de eroi, care au participat la cele două conflagrații mondiale.

De copil, am avut cinstea de a-l vedea și de a-l auzi pe eroul General Marcel Olteanu, care

povestea despre luptele din 1919.

Bunicul meu, dr. Constantin Rădulescu, a fost medicul veterinar al Diviziei de la Cerna. La tot drumul eroic al acesteia, el a mers până la Olt. A făcut tot prizonieratul în lagărul de la Sopron. În timp ce el era prizonier, bunica mea, refugiată la Iași împreună cu sora ei, a fost infirmieră.

În generația următoare, vărul meu primar, locotenentul Florin Stratulat, a fost pe front din iunie 1941 până în august 1944, când a căzut prizonier.

Revenit în țară, el a fost arestat și a mai rămas până la liberarea definitivă a prizonierilor politici.

Știu de asemenea de la alte rude și cunoscuți fapte din cele două războaie mondiale.

Sunt deci dornic să am onoarea să fac parte din asociația dumneavoastră, rugându-vă să mă primiți printre membrii ei.

Cu stima,
Dinu G. Ionescu

N.R. Începutul a fost făcut! Domnul Dinu G. Ionescu, din Paris, a fost înscris în Asociația Națională Cultul Eroilor "Regina Maria", Filiala București, urmând să primească prin poștă carnetul de membru cotizant.

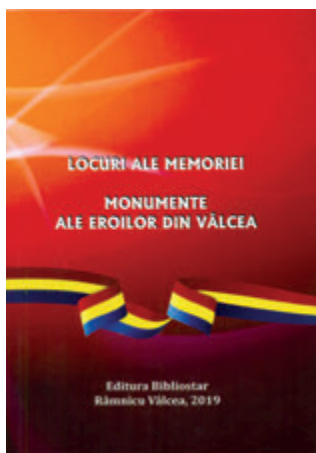
Domnia sa ne-a expediat una din lucrările sale, în limba franceză: Dinu G. Ionescu, La Roumanie d'une guerre mondiale a l'autre, Mon Petit Editeur, Paris.

Florin Epure, *Locuri ale memoriei, monumente ale eroilor din Vâlcea*, Editura Bibliostar, Râmnicu Vâlcea, 2019

Florin Epure lucrează la Direcția Județeană pentru Cultură Vâlcea, este doctor în istorie, calități în care a realizat acest volum omagial-comemorativ dedicat eroilor și personalităților vâlcene care și-au legat numele de Marele Război și de înfăptuirea și consolidarea unirii de la Alba Iulia, de la 1 decembrie 1918. A fost scoasă sub editarea Direcției Județene de Cultură, în cadrul acțiunilor Centenarului.

Florin Epure încearcă o monografie alcătuită din două părți inegale. Prima evidențiază sintetic numele câtorva eroi: locotenentul Alexandru Costeanu, plutonierul Vasile Gh. Olănescu, preoții Nicolae Armășescu, Dumitru Bârlogeanu, generalul David Praporgescu, sublocotenentul Constantin T. Stoika, frații Vasile și Gavril Godeanu și alții. Nu sunt toți vâlceni, dar și-au legat numele de aceste locuri prin moartea lor eroică. Sunt rememorate de autor și numele unor personalități uriașe pentru susținerea Unirii, care au activat în țară și străinătate, și care prin opera lor administrativ-politică, juridică ori sociologică au intrat în istoria noastră. Grigore Procopiu, avocat, liberal ca orientare politică, fost primar al Râmnicului, deputat, senator, este unul care a contribuit semnificativ la realizarea Constituției din 1923, la unificarea legislației României Mari.

Seria continuă cu Constantin G. Dissescu, un orator și eseist remarcabil, autor al mai multor lucrări de drept, deputat și senator de Vâlcea, profesor universitar de drept la Iași și București, a militat pentru unire, în Comitetul Național al Românilor din Transilvania și Bucovina, la Paris, apoi îl întâlnim ca raportor pentru România în Liga Națiunilor. Om foarte bogat și generos a răscumpărat mănăstirea Sărăcinești, a ctitorit Seminarul Teologic din Rm.

Vâlcea etc. Bucureștilor le-a lăsat ca zestre edilitară de patrimoniu superba casă în stil brâncovenesc de pe Calea Victoriei, vis-a-vis de Muzeul „George Enescu”.

Conservatorul și apoi liberalul Ioan Th. Florescu apropiat de Take Ionescu, fost ministru al justiției într-un guvern Ionel Brătianu, a fost un antantist influent, membru al Academiei Diplomatice Internaționale de la Paris, autor de cărți, director și fondator de reviste, părinte al Constituției din 1923.

Și numele lui I. Gh. Duca este legat de județul Vâlcea. Este o personalitate mult prea cunoscută pentru a ne mai opri pe larg asupra

activității, operelor sale și sorții tragice pe care a avut-o, fiind asasinat de legionari în gara Sinaia, 1933. Amintim însă excelențele sale memorii, scrise cu talent literar extraordinar, din care aflăm multe informații din preajma și din timpul războiului și de după aceea, el surprinzând de la vârf atmosfera acelor timpuri grele.

Este evocată, nu se putea altfel, figura lui Dumitru Drăghicescu, filozoful, sociologul, diplomatul, profesorul și omul de cultură, de numele căruia este legată prima încercare notabilă de creionare a psihologiei poporului român. Este autorul a numeroase lucrări de sociologie, dar și un militant activ pentru unire, pentru mobilizarea prizonierilor români în batalioane de voluntari, pentru sensibilizarea Parisului și a mediului internațional față de drepturile românilor din Imperiul Austro-Ungar.

Partea a doua a lucrării, mai consistentă ca întindere, trece în revistă circa 80 de monumente ale eroilor din județ, fiecare însoțit de o imagine fotografică. Prezentarea lor este însă inegală și incompletă ca date de identificare și alte caracteristici specifice unei astfel de monografii. Lucrarea este însă importantă ca inventar constatat la un moment dat și ca informații utile pentru a trage câteva concluzii care sunt valabile și pentru alte județe care gestionează cimitire ale eroilor și opere comemorative de război.

Conform legii, aceste obiective au valoare de patrimoniu și nu pot fi modificate, adăugate sau transformate decât în anumite condiții speciale. Cu o excepție sau două, toate sunt închinare

eroilor din Primul Război Mondial.

După Revoluție, comunitățile sătești îndeosebi au simțit nevoia să se facă o reparație morală și dreptate etică și pentru eroii căzuți în al doilea război mondial. Ca urmare, au fost adăugate pe vechile monumente liste cu eroii din războiul antisovietic și antihitlerist. Uneori și cu eroi ai Revoluției.

Desigur, după cum rezultă din imagini, partea din față a monumentului s-a păstrat, însă

identitatea lui a fost modificată, devenind al tuturor eroilor.

Noi milităm pentru respectarea legii. Desigur, modificările au apărut înainte de apariția legii și înființarea ONCE. Acum e un fapt împlinit și îl acceptăm așa. Regretabil însă este faptul că în unele cazuri calitatea artistică a monumentului a fost afectată prin intervenții de prost gust. Ne referim la vopsirea în albastru a unui întreg monument (Fărtășești), la pictarea

personajelor reprezentate de statuie (Sutești, Stroiești, Ionești-Marcea, Gusoieni, Ghioroiu, Pietrarii de Sus etc), adăugarea unui drapel vopsit și el. Aceste lucruri sunt reprobabile și țin mai degrabă a profanare decât de așa-zisa restaurare a monumentelor. Nici arborarea drapelului național pe monumente nu e lucrul cel mai bun, oricât de patriotice ar fi sentimentele noastre. ■

Grigore BUCIU

Cimitirul Eroilor din Satu Mare

Biblioteca Centrului de Cercetări Istorice „Pr. Dumitru Bălașa” din cadrul Filialei Județene „Matei Basarab” Vâlcea a Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” adaugă la fondul de publicații o nouă carte: *Cimitirul Eroilor din Satu Mare, loc de odihnă pentru ostași din întreaga Europă*. Este un volum realizat de colonelul sătmărean Voicu Șichet și publicat la Editura Marist din Baia Mare, în 2021, cu ajutorul financiar al Consiliului Județean Satu Mare, obținut prin intermediul Asociației Civice Tempora.

Lucrarea cuprinde 224 pagini, din care 32 pagini cu ilustrații-foto, și este rezultatul unui proiect de cercetare intitulat *Jurnalul cimitirelor și monumentelor eroilor* – apărut în serial în revista „Eroii Neamului”, proiect ce a generat și alte lucrări semnate de Voicu

Șichet: „*Eroii Neamului*” la al XXV-lea pas. *Indici bibliografici și popas de suflet, Satu Mare*, Editura Citadela, 2015; *Pe urme de eroi, Satu Mare*, Editura Citadela, 2016; *Plăieșul de pe Someș – Colonelul Petru Prodan, Satu Mare*, Editura Citadela, 2017; *Părintele dr. Vasile Lucaciu în revista sătmăreană „Eroii Neamului”* (antologie), București, Editura Academiei Române, 2017.

Colonelul Voicu Șichet are o colaborare strânsă cu Centrul de Cercetări Istorice „Pr. Dumitru Bălașa” din Râmnicu Vâlcea (divizie de cercetare în care activează peste 100 de istorici, arhiviști, filologi, teologi, ofițeri etc.) pentru realizarea volumului *Primul Război Mondial și Marea Unire a Românilor. 100 de ani de la Campania Armatei Române în Ungaria – faza finală a războiului (1919-2019)*, coordonator Eugen

Petrescu (Ed. Universitaria, Craiova, 2019), al patrulea din Colecția omagială „Centenarul Marii Uniri”, în care a publicat studiul intitulat: „Aprilie 1919 – moment de cumpănă în istoria Sătmăruului” (pp. 117-128).

Noul volum „se va constitui într-un instrument de lucru pentru cercetători, poate și pentru mulți aparținători ai celor ale căror nume abia mai puteau fi distinse pe mormintele din incinta Cimitirului Eroilor de pe Bulevardul Cloșca (din Satu Mare – n.n.)” (Dr. Viorel Câmpean, p. 5).

Călăuzit de sintagma „Eroii

nu au naționalitate”, colonelul Șichet, un cunoscut și apreciat patriot român, din marginea de nord-vest a României, dar nu a românii (pentru că ținuturile istorice românești nu se termină aici), redactor-coordonator al revistei sătmărene „Eroii Neamului”, cercetător și publicist, aduce în actualitate, prin această lucrare, numele unor ostași de mai multe naționalități – română, austriacă, cehă, slovacă, slovenă, sârbă, maghiară, rusă, ucraineană, croată, germană, poloneză ș.a. –, care își dorm somnul de veci în Cimitirul Eroilor din Satu Mare. Sunt, așa cum spune autorul, „aproape 3.000 de militari din toate armatele care s-au confruntat în acel cumplit război, naționalitatea sau etnia lor fiind diversă, înglobând toate popoarele care au trăit sub asuprirea marilor imperii din zonă (austro-ungar și țarist), dar și germani.” Tot aici se află o parcelă a eroilor sovietici din ultimul război mondial, mormântul unei familii ucise în bombardamentul asupra orașului Satu Mare, din septembrie 1944, pietre de căpătâi ale locuitorilor uciși în acel bombardament și mormântul lui Kiraly Mihaly, căzut în decembrie 1989.

După un cuvânt semnat de Viorel Câmpean, intitulat *Exploatare pentru a găsi un loc de cercetare, și o Introducere*, ce aparține autorului lucrării, traduse în limbile engleză, germană, rusă și maghiară, volumul deschide listele cu numele celor căzuți pe câmpurile de luptă ale „Războiului cel Mare” (1914-1919), din perimetrul Sătmarului,

preluate dintr-un *Tabel nominal* și din documentele încredințate autorului, „spre exploatare”, de către Vasile Cristian, din București, pe care apar următoarele date: numărul curent, numele și prenumele ostașului/eroului, gradul militar, unitatea militară din care a făcut parte, anul nașterii, localitatea, țara de origine și data morții.

„Pentru a face lucrarea cât mai accesibilă oricărui cititor”, efortul autorului a fost mare, acesta confruntându-se cu o mulțime de probleme: date incomplete privind identitatea ostașului, țara și localitatea de origine, unitatea din care a făcut parte, anul nașterii și data morții, fapt ce a determinat întocmirea a două liste separate.

În partea introductivă sunt arătate greutățile întâmpinate și modul în care autorul a reușit să valorifice datele din *Tabelul nominal*. Sigur, neajunsurile acestea se reflectă în lucrare, dar trebuie subliniat că astăzi parte din „denumirile localităților nu sunt la fel ca în urmă cu 100 de ani, ba putând fi multe dintre ele dactilografiate greșit. Apoi, o altă problemă este legată de configurația geografică diferită atunci față de zilele noastre. La mulți dintre ei apar la rubrica «țară» fostele regiuni/state componente ale Imperiului Austro-ungar sau al celui țarist, înglobate acum în cu totul alte entități statale. [...] Un alt aspect relevat de tabel este acela că au fost înmormântați la Satu Mare ostași români încă mulți ani după încheierea războiului, până în anul 1930. Una din

explicații ar putea fi faptul că în spitalele din zonă au rămas mulți militari suferinzi, cu răni grave, care nu s-au mai putut întoarce acasă, poate nici nu aveau unde, trăindu-și zilele rămase departe de familii.”

Tot autorul spune că „este foarte probabil ca cei care au întocmit acest tabel în 1954, cât și cele inițiale, completate la constituirea cimitirului și pe parcursul înmormântării eroilor, să nu fi fost oameni cu multă carte, oricum fiind deficitari la limba română, chiar dacă or fi fost conaționali de ai noștri.” De asemenea, „listele inițiale au fost întocmite în mai multe etape și de către mai multe persoane, fiecare cu pregătirea și cunoștințele sale.”

Autorul mai precizează, printre altele, că „la finalul tabelului sunt două liste cu eroi înmormântați în cimitirul greco-catolic și în cel evreiesc, din Satu Mare”, pe care i-a „inclus în listele pe țări, notându-i cu**, respectiv***.”

Așadar, în cea mai mare parte datele din listele întocmite de autor sunt conforme cu *Tabelul nominal*, la acestea adăugându-se date preluate din alte surse. Conform structurii volumului, acestea încep cu Austria, 179 de militari, și continuă în ordine alfabetică cu: Basarabia, 3 militari; Bosnia, 25 de militari; Bucovina, 6 militari; Cehia, 4 militari; Cehoslovacia, 146 de militari; Croația, 21 de militari; Galiția, 33 de militari; Germania, 64 de militari; Iugoslavia, 268 de militari; Macedonia, 1 militar; Moravia, 22 de militari; Muntenegru, 1 militar; Polonia, 13 militari; România,

573 de militari; Rusia, 628 de militari; Serbia, 12 militari; Silezia, 8 militari; Slavonia, 3 militari; Slovacia, 15 militari; Slovenia, 7 militari; Steier, 16 militari; Ucraina, 24 de militari; Ungaria, 357 de militari. Fără date clare privind țara: A. Care au trecută localitatea de proveniență, dar nu s-a putut identifica țara, 153 de militari; B. Care nu au nicio mențiune privind localitatea sau țara de origine, 112 militari. Pentru eroii din Satu Mare, autorul a realizat o listă distinctă (pp. 190-192), 63 de eroi. Făcând referire la acest aspect, autorul spune „... dintr-un patriotism local propriu, am extras la final și o listă cu eroii originari din județul nostru, atât cei care sunt certificați ca atare în *Tabel*, cât și cei considerați de către mine ca fiind probabilii sătmăreni.”

Așa cum rezultă din listele cuprinse în volum, necropola de onoare de la Satu Mare ar trebui să aibă statut de cimitir internațional.

Volumul se încheie cu un album foto-documentar, care cuprinde 46 de ilustrații, între care: poarta necropolei înainte și după reparațiile din 2017-2018 și plăcile fixate pe stâlpii acesteia, cu inscripții ce fac referire la eroism și cu denumirea cimitirului tradusă în 15 limbi; vederi din incinta centrală cu monumentul și plăcile ce îl înobilează – frunza de laur, vulturul etc.; morminte, cruci și pietre de căpătâi; parcela și Obeliscul ostașilor sovietici căzuți pe aceste locuri în ultimul război mondial și placa inscripționată în limbile: rusă, română și maghiară; mormântul unei familii ucise în

bombardamentul din septembrie 1944 asupra orașului Satu Mare și pietre de căpătâi ale locuitorilor uciși în bombardament; imagini de la ceremonii militare și religioase de comemorare a eroilor; coperta primului număr al noii serii a revistei „Eroii Neamului” (fondată în 1996) și coperta numărului 7 al acesteia; Statuia Soldatului Român, simbol al jertfei din Primul Război Mondial (inaugurată la 1 decembrie 1922), dispărută în anii de tristă amintire 1940-1944; ilustrații cu statuia nouă, refăcută de Asociația Civică Tempora Satu Mare și amplasată în același loc, în 2018, cu prilejul Centenarului Marii Uniri.

Ne întrebăm de ce îi cinstim pe militarii celor ce ne-au invadat și ne-au ocupat, ne-au exploatat, ucis și umilit secole la rând. Suntem creștini, și cinstindu-i pe toți, fie că ne-au fost aliați sau dușmani, este un act creștinesc. Iar autorul este cunoscut în comunitate ca un om credincios, care „Duminica...”, încă de la primul dangăt chemător la Sfânta Liturghie, este prezent acolo, în știutul lui colțisor.” Și iată cum vede fratele nostru, întru neam și credință, Voicu Șichet, gestul de cinstire la care facem referire: „În primul rând, trebuie menționat din capul locului că «Eroii nu au naționalitate», această sintagmă venind să contracareze posibilele critici ale unora asupra demersului nostru, dat fiind că doar circa 20% din cei înmormântați la Satu Mare sunt români. Sau mai degrabă originari din România, că români get-beget sunt mai puțini. Or, și atunci,

ca și acum, trebuie să primeze «respectul pentru toți cei ce au murit în război, servind sub un drapel sau altul», pentru că în cele mai multe cazuri nu era lupta lor, ci a celor ce conduceau destinele multor popoare, nații și, așa cum vorbim noi astăzi, comunități și indivizi.”

Iată un argument care înobilează crezul autorului, prin care se justifică „cinstirea cu aceeași pioșenie a tuturor eroilor”.

Apreciem faptul că în urma demersurilor și insistențelor filialelor județene Satu Mare ale Asociației Naționale a Veteranilor de Război, Asociației Naționale a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere și Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” – organizații patronate de Ministerul Apărării Naționale – Primăria și Consiliul Local Satu Mare au finanțat lucrările de restaurare a Cimitirului Eroilor Satu Mare, executate în perioada 2017-2018 sub coordonarea Muzeului Județean Satu Mare.

Felicităm Asociația Civică Tempora Satu Mare pentru refacerea Statuiei Soldatului Român (distrusă în timpul ocupației Transilvaniei de Nord de către Ungaria fascistă, ca urmare a Dictatului de la Viena, din 30 august 1940), pentru editarea, împreună cu Filiala Satu Mare a Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” și Muzeul Județean Satu Mare, a publicației „Eroii Neamului”; pentru rodnică și frumoasă activitate desfășurată de acestea de-a lungul anilor! ■

Eugen PETRESCU
Râmnicu-Vâlcea

IN MEMORIAM

Colonel Ioan Todericiu

La 23 februarie 2022, a încetat din viață colonelul în retragere Ioan Todericiu, diplomat, președinte de onoare al Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria".

Născut la 3 mai 1930, în localitatea Lupeni, județul Hunedoara. A absolvit Școala Militară de Ofițeri de Rezervă, iar prin ordinul Ministrului Apărării Naționale și-a început cariera de ofițer activ. După absolvirea Academiei Militare, Secția Rachete Antiaeriene (1962-1965), a lucrat în Direcția de Informații Militare. Mai bine de zece ani a fost atașat militar în Ungaria (1979-1990).

În septembrie 1990, a fost trecut în rezervă. Din dorința și vocația de a-și sluji țara, a continuat să activeze în Asociația Diplomaților Militari în Rezervă și în Retragere și în Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria”, unde a fost ales vicepreședinte și, ulterior, președinte de onoare. A participat la simpozioane și diverse manifestări cultural-istorice, a susținut emisiuni la Radio România Actualități și la televiziuni, prin care a pledat pentru

cinstirea eroilor noștri și protejarea operelor comemorative de război.

Pentru merite deosebite în întreaga sa activitate profesională și voluntară, i-au fost acordate ordine și medalii naționale, de către Ministerul Apărării Naționale, Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria”, Asociația Diplomaților Militari în Rezervă și în Retragere.

În aceste clipe triste pentru familie, de pierdere grea pentru noi – prieteni, colegi și colaboratori –, în numele membrilor Biroului Executiv Central al Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, transmit sincere condoleanțe familiei îndurerate!

Președintele Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”,

General-maior (r) prof. univ. dr.
Visarion Neagoe

Colonel în rezervă dr. Ionel Tălpău

La 26 octombrie 2021 a plecat la cele veșnice colonelul în rezervă dr. Ionel Tălpău.

Născut la 8 martie 1962, la Bârlad, județul Vaslui, într-o familie de intelectuali. După absolvirea cursurilor primare, atras de cariera militară, a urmat cursurile Liceului Militar „Ștefan cel Mare”, din Câmpulung Moldovenesc, și Liceului Militar „Tudor Vladimirescu”, din Craiova. S-a format ca ofițer în Școala Militară de Ofițeri Activi de Rachete, Artilerie Antiaeriană și Radiolocație „Leontin Sălăjan”, din Brașov, arma artilerie și rachete antiaeriene.

La 23 august 1984 a fost înaintat la gradul de locotenent și a fost repartizat în garnizoana Brăila, la Divizionul 346 Artilerie Antiaeriană, din Divizia 67 Mecanizată „Siret”, în funcția de comandant de pluton cercetare, la bateria comandă.

Atunci l-am cunoscut pe Puiu, cum îi spuneam noi, ofițerii, eu fiind comandantul subunității. Am remarcat calitățile care îl făceau deosebit: pregătire profesională de excepție, seriozitate, dorința de a se autodepăși, conștiinciozitate, disponibilitate la efort, exigent, bun camarad. De-a lungul carierei a îndeplinit funcțiile de comandant de pluton, comandant de baterie, șef de compartiment la divizion, regiment și brigadă, comandant al comendurii de garnizoană Brăila, comandant al Secției 110 Mentenanță Echipamente Militare, șef birou în Statul Major General.

Spre finalul carierei, în perioada 5 martie 2015-15 mai 2016, a fost director al Oficiului Național pentru Cultul Eroilor, funcție din care a fost trecut în rezervă. Numirea în această funcție nu fost întâmplătoare, având în vedere că el era absolvent al Facultății de Istorie a Universității „Dunărea de Jos”, Galați, obținând, ulterior, și titlul de doctor. Ca director al ONCE, și-a adus contribuția la construirea Cimitirului militarilor români de la Rossoska, regiunea Volgograd, Federația Rusă, inaugurat la 25 octombrie 2015. Este prima necropolă de război care adăpostește rămășițele pământești ale eroilor români căzuți la datorie în Bătălia de la Stalingrad.

S-a căsătorit în 1987 cu Iuliana, cadru didactic, care i-a dăruit doi băieți, Bogdan Ionuț și Andrei Cristian.

Simțirea față de cultul eroilor l-a animat și după trecerea în rezervă, fiind ales prim-

vicepreședinte al Filialei județene Brăila „General Stan Poetaș” a Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”. A fost sufletul amenajării Ansamblului Comemorativ al Eroilor Neamului din Brăila, inaugurat pe 12 noiembrie 2018, dedicat, într-o concepție unică în țară, eroilor brăileni și naționali căzuți în luptele Războiului de Independență și ale celor două războaie mondiale, precum și tuturor militarilor români care și-au pierdut viața în revoluția din decembrie 1989 și în teatrele de operații. A avut un rol hotărâtor în susținerea propunerii ca unul dintre busturile din ansamblu să îl reprezinte pe generalul Stan Poetaș, al cărui nume îl poartă filiala județeană.

În anul 2021 fusese ales președinte al Filialei județene Brăila „Mihai Viteazul” al Asociației Naționale a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere „A.I. Cuza”.

Colегii din filiala Cultul Eroilor și-l vor aminti mereu, căci optimismul, jovialitatea, spiritul de camaraderie l-au caracterizat întotdeauna. A venit pe lume primăvara, devreme, când natura se trezește la viață, și a părăsit această lumea, toamna, când natura trece la odihnă.

Prietenii, camarazii și toți cei care l-au cunoscut îi prezintă Ultimul Onor!

Dumnezeu să-l ierte și să-l odihnească în pace!

Colonel (rz.) Neculai Goliță

ARMATA ROMÂNIEI

FORȚĂ ȘI PROFESIONALISM

! înteste sus,
FII CEL MAI BUN!

MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE
STATUL MAJOR AL APĂRĂRII

*Monumentul Eroilor Armiei Geniu, LEUL,
în fața cazărnilor Regimentului 1 Geniu.*

